

Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ
ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

- Μία Διερευνητική Μελέτη -

Μετέχουσες Σπουδάστριες :

Παντέλα Ειρήνη

Χρυσοστόμου Στέφη

Υπεύθυνος Εκπαιδευτικός :

Δρ Χρίστος Μουζακίτης

Διευθυντής του Τμήματος

Κοινωνικής Εργασίας των

Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

Επιβλέπων Καθηγητής :

Δρ Χαράλαμπος Τζιόγκουρος Ψυχολόγος

Πτυχιακή Εργασία για τη λήψη του Πτυχίου στην
Κοινωνική Εργασία απο το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
της Σχολής Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας του Τε-
χνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.

Πάτρα, Ιούνιος 1990

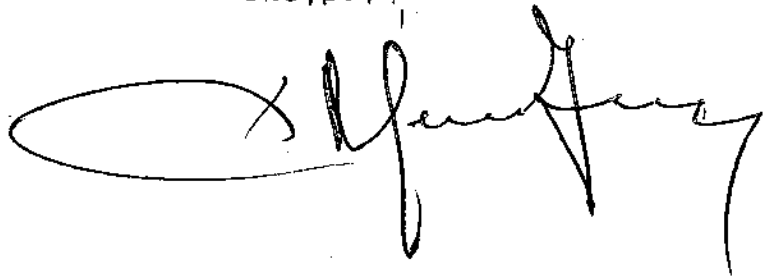
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	276
----------------------	-----

Η Επιτροπή για την έγκριση της Πτυχιακής Εργασίας :

Δρ Χρίστος Μουζακίτης

Καθηγητής

Υπογραφή :

Αλεξοπούλου Ουρανία

Καθηγήτρια Εφαρμογών

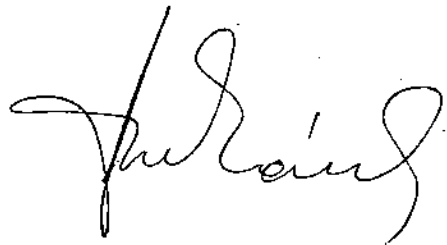
Υπογραφή :

Γαϊτάνη Ρεγγίνα

Καθηγήτρια Εφαρμογών

Υπογραφή :

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
ΑΝΑΓΝΩΡΗΣΗ	I
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	II
ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	VII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	
Εισαγωγή:	1
Το πρόβλημα	2
Σκοπός της μελέτης	5
Ορισμοί Όρων	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II	
Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	
ΕΝΟΤΗΤΑ Α	
1. Σύντομη εισαγωγή - γενικά	8
2. Η κατάσταση στην Κύπρο	12
1. Α' Φάση: 1945 - 1960	13
2. Β' Φάση: 1960 - 1974	17
3. Γ' Φάση: 1974 - 1990	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III	
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ	
ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ Α	
1. Μύθοι και πραγματικότητα	32,
ΕΝΟΤΗΤΑ Β	
1α. Η έκταση του προβλήματος της κακοποίησης της	
γυναίκας	36,

18. Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου στην Κύπρο	39
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ	
Θεωρίες για την κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου	41
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ	
Φάσεις κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου	45
ΕΝΟΤΗΤΑ Ε	
Η κακοποίηση της γυναίκας σαν κοινωνικό πρόβλημα	48
ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ	
Κοινωνική και άλλη πολιτική	53
1. Ισχύουσα Νομοθεσία	53
2. Υπηρεσίες και προγράμματα	54
α. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας	54
β. Αστυνομία	54
γ. Κέντρο Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας στην Οικογένεια	55
ΕΝΟΤΗΤΑ Ζ	
Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε σχέση με το πρόβλημα της κακοποίησης της γυναίκας συζύγου	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	58
1ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	59
ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ	60
2ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	62
ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	67
1ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	68
- Αναφορά της κακοποίησης	68
- Ατομικά χαρακτηριστικά	69
2ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	71
- Ατομικά χαρακτηριστικά	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

1ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	79
2ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	82
ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	84

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

1ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	87
---------------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

2ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	95
---------------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

2ου Ερευνητικού Μέρους	103
------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

2ου Ερευνητικού μέρους	129
------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	152
----------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ	160
------------------------------	-----

	Σελ.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ	
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ	161
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η	
ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	164
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Κατ' αρχή θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον Δρ Χαράλαμπο Τζιόγκουρο, Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο στην Υπηρεσία της Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας του Υπουργείου Παιδείας Κύπρου, με την καθοδήγηση και εποπτεία του οποίου η εργασία μας διεξήχθει στην Κύπρο, καθώς και για την ενίσχυση και υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας μας.

Επίσης ευχαριστούμε τον υπεύθυνο καθηγητή για την μελέτη μας, Δρ Χρίστο Μουζακίτη, Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, για την συμπαράσταση του και τις χρήσιμες υποδείξεις του.

- Ευχαριστούμε ακόμα, κατ' αλφαβητική σειρά τους ακόλουθους:
- Αστυνομική Διεύθυνση Κύπρου για την παραχώρηση ειδικής άδειας για την διεξαγωγή της έρευνας μας.
 - Αστυνομικό Σταθμό Λυκαβητού για τη συνεργασία στην διεξαγωγή της έρευνας.
 - Εταιρεία IMFOPLAN (Προγράμματα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών).
 - Ροδούλα Μενελάου για τη δακτυλογράφηση των κειμένων.

Τέλος ευχαριστούμε όσους μας ενθάρρυναν και μας ενίσχυσαν για τη διεκπεραίωση της πτυχιακής μας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου από τον άντρα - σύζυγο, δεν είναι πρόβλημα πρωτόγνωρο. Το φαινόμενο αυτό συναντιέται από τα πολύ παλιά χρόνια και θεωρείτο υπόθεση που αφορά καθαρά την οικογένεια και τα μέλη της.

Σήμερα έρχεται στο προσκήνιο ως ένα όχι μόνο οικογενειακό, αλλά και κοινωνικό πρόβλημα, που αφορά κάθε μέλος της κοινωνίας ανεξάρτητα από το κοινωνιοοικονομικό του υπόβαθρο.

Στις περισσότερες γνωστές Ευρωπαϊκές χώρες το πρόβλημα αυτό τοποθετήθηκε ανάμεσα στα πρώτα κοινωνικά προβλήματα της κάθε χώρας και δόθηκε προτεραιότητα στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του. Σε εκθέσεις που στάληκαν στο Συμβούλιο της Ευρώπης από χώρες μέλη του Συμβουλίου, φάνηκε πως τα στοιχεία και ποσοστά που σημειώθηκαν σχετικά με το πρόβλημα, έχουν ανησυχιτικές διαστάσεις.

Την ίδια ανησυχιτική διάσταση, φάνηκε να παίρνει το πρόβλημα αυτό και στην Κύπρο. Από πληροφορίες που υπάρχουν, διαπιστώνεται πως το πρόβλημα της κακοποίησης αυξάνεται συνεχώς, αφού όλο και περισσότερα περιστατικά καταγγέλλονται στις αρμόδιες Υπηρεσίες. Παρ' όλα αυτά όμως, είναι δύσκολο να εντοπιστεί η πραγματική έκταση του προβλήματος.

Η μελέτη αυτή αναφέρεται στην κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου από τον άντρα - σύζυγο.

Η προσέγγιση του θέματος οριοθετίθηκε με γενικό σκοπό.

(α) Στο πρώτο ερευνητικό μέρος να διευκρινησθεί η έκταση του προβλήματος, όπως αυτή παρουσιάζεται σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή που καλύπτει ο Αστυνομικός Σταθμός Λυκαβητού και η εξέταση των αιτιών που προ-

κάλεσαν την κακοποίηση. (β) Στο δεύτερο ερευνητικό μέρος, να διευκρινιστούν οι απόψεις της κοινής γνώμης για το πρόβλημα της κακοποίησης της συζύγου απο το σύζυγο.

Χρησιμοποιήθηκε σχετική επιστημονική βιβλιογραφία και πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις. Με βάση το θέμα, καθορίστηκε το είδος των δύο ερευνών και διατυπώθηκαν ερωτήματα βάση των οποίων καταρτίστηκαν σχετικά ερωτηματολόγια. Οι ερευνήτριες στο μεν πρώτο ερευνητικό μέρος συμπεριέλαβαν 20 περιπτώσεις γυναικών που κατάγγειλαν την κακοποίηση τους στην Αστυνομία, στο δε δεύτερο, απευθύνθηκαν σε 200 ερωτώμενους άντρες - γυναίκες ηλικίας 18 και άνω, οι οποίοι είναι κάτοικοι της περιφέρειας του αναφερόμενου Αστυνομικού Σταθμού.

Οι έρευνες έδωσαν στοιχεία που απάντησαν στα αρχικά ερωτήματα, καλύπτοντας έτσι το βασικό σκοπό, αλλά και άλλους επιμέρους σκοπούς των ερευνών.

Στα αποτελέσματα του πρώτου ερευνητικού μέρους διαπιστώθηκε ότι δεν μπορεί να εντοπιστεί η ακριβής έκταση του προβλήματος για το λόγο ότι δεν καταγγέρονται όλα τα περιστατικά κακοποίησης και πολλές γυναίκες προτιμούν τη σιωπή. Στο δεύτερο μέρος φάνηκε πως η γνώμη του κοινού που ερωτήθηκε, ποσοστό 73%, υποστηρίζει την ύπαρξη κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου απο τον άντρα.

Στο τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα της μελέτης και διατυπώνονται εισηγήσεις οι οποίες έχουν σαν σημείο αναφοράς το τοπικό επίπεδο:

(1) Η καθιέρωση ειδικών προγραμμάτων για τους αστυνομικούς, μια και το επάγγελμα τους τους φέρνει σε τριβή με περιπτώσεις κακοποίησης.

(2) Εφαρμογή προγραμμάτων στον τομέα της πρόληψης απο ειδικούς με σκοπό την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω απο το πρόβλημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου, δεν είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται μόνο τώρα. Στην πορεία εξέλιξης του πολιτισμού, έρχεται σήμερα στο προσκήνιο ως ένα κοινωνικό πρόβλημα που απασχολεί όλο και περισσότερες χώρες στον κόσμο. Στις περισσότερες χώρες το πρόβλημα αυτό, κατάτάσσεται μεταξύ των πρώτων κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.

Όμως πόσοι είναι οι άνθρωποι που γνωρίζουν για την ύπαρξη του προβλήματος αυτού και ακόμα πιο πολύ, πόσοι γνωρίζουν για το πως αισθάνονται οι γυναίκες που κακοποιούνται και ποια τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Αν και βρισκόμαστε στην εποχή που τα πάντα διέπονται από τη ραγδαία εξέλιξη του πολιτισμού, της επιστήμης και της τεχνολογίας, πράξεις βίας και κακοποίησης αποτελούν φαινόμενο καθημερινό, που προβάλλει ως κτυπητή αντίθεση σ' αυτήν ακριβώς την εξέλιξη. Η βιαιότητα και η βαναυσότητα, σηματοδοτούν όλο και πιο έντονα τη νοοτροπία του σύγχρονου ανθρώπου.

Στο περίγραμμα των υποβαθμισμένων ανθρωπίνων σχέσεων εντάσσεται και το μεγάλο αυτό κεφάλαιο που αναφέρεται στην κακοποίηση της γυναίκας. Όσο κι αν φαίνεται πως τα ^{προβλήματα} ~~προβλήματα~~ έχουν αλλάξει, οι σχέσεις των δύο φύλων χαρακτηρίζονται ακόμα από ξεπερασμένα στερεότυπα, που θέλουν τον άντρα εξουσιαστή και τη γυναίκα απλό εκτελεστικό όργανο.)

Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου που στα παλαιότερα χρόνια ήταν για λόγους κοινωνικούς και πολιτιστικούς αποδεκτή, εμφανίζεται σήμερα στη Κυπριακή κοινωνία ως μια πραγματικότητα με ανησυχητικές διαστάσεις και συνέπειες. Για το λόγο αυτό τον

τελευταίο καιρό έγιναν προσπάθειες απο διάφορους φορείς να μελετηθεί το πρόβλημα και να εντοπιστεί η πιθανή έκταση του. Κι η μελέτη αυτή αποτελεί ακριβώς ελάχιστη συμβολή στις προσπάθειες αυτές.

Επιπρόσθετα η ώθηση για να πραγματοποιηθεί η μελέτη αυτή δόθηκε απο τον Δρα Χρίστο Μουζακίτη, που εθελοντικά, επισκέφθηκε δυο φορές τη Κύπρο για να μιλήσει σε σεμινάρια για την κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου. Επίσης και απο τον Δρα Χαράλαμπο Τζιόγκουρο, που ήταν ο πρώτος Κύπριος που πραγματοποίησε έρευνα για τη βία μέσα στην οικογένεια.

Έτσι όπως αναφέρεται και πιο πάνω η μελέτη αυτή γίνεται με την πεποίθηση ότι θα βοηθήσει στο ελάχιστο στην αντιμετώπιση του προβλήματος της κακοποίησης στη Κύπρο.

Το Πρόβλημα

{ Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται να δίνεται έμφαση στο θέμα της άσκησης βίας στην οικογένεια γενικά και της κακοποίησης της συζύγου ειδικά.

Το πρόβλημα αυτό συναντάται καθημερινά σε πολλές κοινωνίες, αλλά λόγω της φύσης του δεν είναι εύκολο να μελετηθεί και να αναλυθεί σε βάθος.

Μιλώντας για προβλήματα που διαδραματίζονται μέσα στον οικογενειακό χώρο η κακοποίηση της συζύγου απο το σύζυγο είναι κατάσταση κρίσιμη τόσο για την ίδια τη γυναίκα ως άνθρωπο - σύζυγο και μητέρα, αλλά και για την κοινωνία ευρύτερα.

Και λέγοντας κακοποίηση της συζύγου εννοούμε τη σωματική κακοποίηση, το ξυλοδαρμό, τη βίαιη συμπεριφορά του συζύγου που καταλήγει στο σωματικό τραυματισμό της. Μια τέτοια συμπεριφορά έχει αρκετές φορές δραματική κατάληξη αφού μπορεί να

προκληθεί στη γυναίκα - σύζυγο πραγματική σωματική βλάβη ή ακόμα και θάνατος. /

Σύμφωνα με στοιχεία που δόθηκαν απο το Συμβούλιο της Ευρώπης (1987), παρατηρείται πως σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες το ποσοστό της κακοποίησης των γυναικών αυξάνεται ανησυχητικά. Στη Δανία υπολογίζεται πως κάθε χρόνο 10,000 γυναίκες είναι θύματα τακτικής κακομεταχείρισης. Και τη Νορβηγία υπολογίζεται πως περίπου 10,000 γυναίκες καταφεύγουν κάθε χρόνο στις διάφορες Υπηρεσίες Υγείας με σοβαρούς τραυματισμούς.

Σύμφωνα με τον Μουζακίτη (1987), απο έρευνες του Richard Gelles στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής 1 στις 10 γυναίκες κακοποιείται κάθε χρόνο, δηλαδή 1,800,000 γυναίκες.

Στην Κύπρο, το 1987, σε έρευνα του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, φάνηκε πως απο τις 6,777 περιπτώσεις που κάλυψε η έρευνα, διαπιστώθηκε ότι ασκείται βία σε 161 οικογένειες, δηλαδή ποσοστό 2.37%. Απο τα 755 άτομα που αποτελούσαν τα μέλη των 161 οικογενειών, τα 245 ήταν αντικείμενα βίας. Πρόκειται για το ποσοστό 19.20%. Πιο συχνά αντικείμενο της βίας στην οικογένεια ήταν η σύζυγος ποσοστό 54.28%, πράγμα που συνάδει και με στοιχεία που υπάρχουν σε άλλες χώρες.

Απο πρόσφατα στοιχεία που δόθηκαν απο την Πρόεδρο του Κέντρου Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας στην Οικογένεια σε διάλεξη της (1989), αναφέρθηκε πως το κέντρο παίρνει 4 - 5 τηλεφωνήματα την ημέρα, με σκοπό την καταγγελία γυναικών για κακοποίηση τους.

Αυτό που είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό στις περιπτώσεις κακοποίησης στη χώρα μας είναι πως ένας μεγάλος αριθμός καταγγελιών στην Αστυνομία, ή άλλες Υπηρεσίες, αποσύρονται και κλεί-

νουν, ενώ αρχικά προορίζονταν για εκδίκηση. Γιατί όμως; Τί είναι αυτό που κρατεί τη γυναίκα κοντά σ' αυτόν που τη βασανίζει;

(Ο φόβος και το γεγονός ότι δεν έχει που αλλού να πάει, κρατούν τη γυναίκα κοντά στον άνθρωπο που την κακοποιεί. Επίσης η ύπαρξη παιδιών καθώς και η απειλή του συζύγου για βιαιότερη μεταχείριση σε περίπτωση που επιχειρήσει να φύγει, εμποδίζει τη γυναίκα από κάθε προσπάθεια φυγής. Επίσης η έλλειψη σε πολλές περιπτώσεις ικανοποιητικών υποστηρικτικών επιτευγμάτων επενεργεί ανασταλτικά. Μα ο πιο σημαντικός λόγος που αναγκάζει τη γυναίκα να αποσιωπήσει το μαρτύριο της και να παραμείνει στο σπίτι, είναι η οικονομική της εξάρτηση από τον σύζυγο.

Η θέση που γίνεται στον άντρα μέσα στην οικογενειακή κοινωνία του εξασφαλίζει τη δύναμη και την ισχύ να κυβερνά τις ζωές των λοιπών μελών της οικογένειας και να τις μεταχειρίζεται όπως αυτός αποφασίσει.

Φυσικά η θέση αυτή καθ'αυτή δεν είναι η αιτία για τη βίαιη συμπεριφορά που παρατηρείται στη περίπτωση κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου. Ενεργοποιεί όμως ιδιότητες χαρακτήρα των αντρών σε τέτοιο βαθμό, ώστε να οδηγηθούν στην κακομεταχείριση και τη βία εναντίων των συζύγων τους. Έτσι τα μέτρα που αφορούν την κακοποίηση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια πρέπει να προσφέρονται με ιδιαίτερη προσοχή και να στοχεύουν όχι μόνο στην αντιμετώπιση αλλά και στην πρόληψη του.)

Σκοπός της μελέτης

A. Γενικοί σκοποί της μελέτης είναι:

- (α) Να διερευνήσει την έκταση του προβλήματος της σωματικής κακοποίησης που ασκεί ο άντρας - σύζυγος στη γυναίκα - σύζυγο και να περιγράψει πιθανές επιπτώσεις που συνεπάγεται η κακοποίηση.
- (β) Να διευκρινίσει τις απόψεις της κοινής γνώμης για το πρόβλημα κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου από το σύζυγο.

B. Οι επιμέρους σκοποί της μελέτης είναι:

- (α) Να καταγράψει τα αίτια που οδηγούν στην κακοποίηση.
- (β) Να παρουσιαστεί έστω και σε αδρές γραμμές μια εικόνα για τον άντρα - σύζυγο και τη γυναίκα - σύζυγο.
- (γ) Να διεκρινίσει ποιές οι επιπτώσεις στα παιδιά που είναι μάρτυρες σκηνών κακοποίησης στην οικογένεια.
- (δ) Να εντοπιστούν οι ενέργειες που γίνονται από τις κακοποιημένες γυναίκες, για χειρισμό του προβλήματος που αντιμετωπίζουν.
- (ε) Να δώσει μια εικόνα για τη στάση της κοινωνίας απέναντι στο πρόβλημα της κακοποίησης.
- (στ) Να διευκρινίσει ποιες υπηρεσίες ή επαγγελματίες προσφέρονται για να βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος της κακοποίησης.

Ορισμοί Όρων

Κακοποίηση της συζύγου: Είναι η βίαιη συμπεριφορά των συζύγων που έχει ως αποτέλεσμα την παραβίαση της σωματικής ακεραιότητας, που εμφανίζεται με τραυματισμούς οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν και στο θάνατο. (Χρίστος Μουζακίτης, 1989, Διάλεξη)

- Η κακοποίηση περιλαμβάνει τις πράξεις που καταλήγουν ή πιθανό να καταλήγουν, σε σωματικό τραυματισμό. Η δυνατότητα για τραυματισμό μπορεί να προξενηθεί από π.χ. σπρώξιμο, χαστούκισμα, πέταγμα αντικειμένων στην ελαφριά μορφή κακοποίησης και στην βαριά μορφή μπορεί να προξενηθεί από π.χ. κλωτσοκόπημα, δάγκωμα, γροθοκόπημα, κτύπημα με αντικείμενο και η επίθεση με μαχαίρι, όπλο κλπ. (Council of Europe, Colloguy on violence within the family)

Γυναίκα - σύζυγος: Χρησιμοποιείται ο όρος γυναίκα - σύζυγος, με την έννοια της παντρεμένης γυναίκας ή της γυναίκας που έχει σχέση με άντρα και συζούν χωρίς να είναι παντρεμένοι. (Λεξικό της Δημοτικής, Ηλία Σωτήρα, σελ. 304 - 305)

Άντρας - σύζυγος: Χρησιμοποιείται ο όρος άντρας - σύζυγος με την έννοια του παντρεμένου άντρα, ή του άντρα που συζεί με μια γυναίκα χωρίς να είναι παντρεμένοι. (Λεξικό της Δημοτικής, Ηλία Σωτήρα, σελ. 304 - 305)

Οικογένεια: Ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι είναι συγγενείς μεταξύ τους (μέσω αίματος) αποτελούμενοι από τους γονείς, τα παιδιά ή και τα εγγόνια ακόμη και ζουν συνήθως στο ίδιο σπίτι ή σε γειτονιά λίγων σπιτιών. (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Ιωάννου Δ. Σταματάκου)

Συνοικισμός Εκτοπισθέντων: Είναι συγκρότημα κατοικιών, τύπου πολυκατοικίας, που έκτισε το ίδιο το Κράτος και παραχωρήθηκε δωρεάν για διαμονή σε εκτοπισθέντες Κύπριους. (Αρχείο, Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών, 1988)

Αυτοστέγαση: Είναι τεχνικός όρος που αναπτύχθηκε μετά την Τουρκική Εισβολή και στο νόημα του περικλύει, την παραχώρηση από το Κράτος γης και χρημάτων για την ανέγερση κατοικίας με

την ευθύνη των εκτοπισθέντων ατόμων. (Φώτης Αναστάση, Ανώτερος Λειτουργός του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικίσεως Κύπρου, προφορική αναφορά).

Περιαστική περιοχή: Είναι πολεοδομικός όρος που αναπτύχθηκε μετά το νέο σχέδιο ανάπτυξης της πόλης Λευκωσίας. Το σχέδιο αυτό συμπεριέλαβε πρώην χωριά που βρίσκονται κοντά στην πόλη και το οποία με τη διεύρυνση της πόλης έφταναν να ενωθούν μαζί της. (Φώτης Αναστάση, Ανώτερος Λειτουργός του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικίσεως Κύπρου).

Αστυνομική Δύναμη Κύπρου: Η Αστυνομική Δύναμη Κύπρου λειτουργεί σύμφωνα με τον περι Αστυνομίας Νόμο, Κεφάλαιο 285, και Οργανικά ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών. Οι κυριότερες λειτουργίες της δύναμης, όπως προσδιορίζονται από τον προαναφερόμενο νόμο, είναι η τήρηση του νόμου και της τάξης, η διαφύλαξη της ειρήνης, η πρόληψη και εξιχνίαση του εγκλήματος και η σύλληψη και προσαγωγή των παραβατών ενώπιον της δικαιοσύνης. (Ετήσια Έκθεση Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου, 1988).

Αστυνομικός Σταθμός: Ο Αστυνομικός Σταθμός είναι τμήμα της δύναμης, κατάλληλα στελεχωμένο, που λειτουργεί επί 24ώρου βάσεως και που έχει ως καθήκον την αστυνόμευση συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής. Στα τμήματα αυτά μπορούν να μεταβούν πολίτες και να προβούν στην ενέργεια παραπόνων ή καταγγελιών. (Ετήσια Έκθεση Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου, 1988).

Εκτοπισμένος: Είναι αυτός που απομακρύνθηκε βίαια από το τόπο του και πήρε τη θέση του κάποιος άλλος. (Χαράλαμπος Τζιόγκουρος, προφορική αναφορά).

Μικτή οικογένεια: Με τον όρο μικτή οικογένεια νοείται ότι ο ένας από τους συζύγους είναι εκτοπισμένος ενώ ο άλλος δεν είναι. (Χαράλαμπος Τζιόγκουρος, προφορική αναφορά).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

" Όταν ήταν μικρή βοηθούσε τη μάνα της στο σπίτι.
Όταν μεγάλωσε ντάντευε τ' αδέρφια της.
Όταν παντρεύτηκε φρόντιζε σ' όλα το άνδρα της
και τώρα που γέρασε κάθε μέρα στην εκκλησία
υπηρετεί τον θεό". (ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΕΝΤΑΚΗΣ, 1986)

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

1. Σύντομη εισαγωγή - γενικά

Πριν προχωρήσουμε στη περιγραφή της θέσης της γυναίκας και κυρίως της γυναίκας - συζύγου στην Κυπριακή κοινωνία, θεωρούμε χρήσιμο να κάνουμε μια σύντομη αναφορά στην εξέλιξη της θέσης της γυναίκας διεθνώς. Η αναφορά αυτή δεν στοχεύει να καλύψει πλήρως το θέμα, άλλωστε για την κάλυψη του θα χρειαζόταν εξειδικευμένη εργασία πολλών και μεγάλων τόμων. Απλώς επιδιώκει να χρησιμεύσει ως μια πολύ γενική εισαγωγή, που κατά την άποψη μας θα βοηθήσει τον αναγνώστη να σχηματίσει μια πιο πλήρη εικόνα του θέματος που εξετάζουμε στο κεφάλαιο αυτό.

Ο καθορισμός της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία, μπορεί να γίνει με βάση διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας όπως είναι η εκπαίδευση, η εργασία, τα κοινά ενός τόπου και η οικογένεια. Κοινωνικές αξίες, στάσεις, αντιλήψεις, κανόνες και παράδοση, επηρεάζουν και καθορίζουν τη ζωή και τη συμπεριφορά των ανθρώπων, αφού είναι γενικά παραδεκτό, πως υπάρχει μια συνεχής επίδραση της νοοτροπίας μιας κοινωνίας πάνω στα μέλη της. Η επίδραση αυτή μεταφέρεται από γενεά σε γενεά μέσω της κοινωνικοποίησης.

Είναι γνωστό πως το πιο συχνό σύστημα λειτουργίας της οικογένειας που έκανε την εμφάνιση του στην αρχαιότητα και έφτασε μέσα απο το πέρασμα του χρόνου μέχρι τον 20ο αιώνα, να είναι το πατριαρχικό. Το σύστημα αυτό που κυριάρχησε στους περισσότερους γνωστούς πολιτισμούς, στην παλιά του μορφή υπήρξε πολύ αυταρχικό για την γυναίκα και ιδιαίτερα περιοριστικό για την προσωπική της ανάπτυξη και την κοινωνική της δραστηριοποίηση. Τα λίγα καθήκοντα και δραστηριότητες, καθώς και τα ελάχιστα δικαιώματα της, φανερώνουν την μειονεκτική θέση στην οποία βρισκόταν η γυναίκα έναντι του άνδρα. Η ανισότητα αυτή δεν περιοριζόταν μόνο σε θέματα όπως ο αποκλεισμός της απο κάθε μορφή εργασίας εντός του σπιτιού, ή την εκπαίδευση. Και στην οικογένεια της, πατρική ή συζυγική, η γυναίκα ήταν υποταγμένη είτε ως θυγατέρα, είτε ως σύζυγος και μητέρα. Ως θυγατέρα υπηρετεί τον πατέρα και τα αδέρφια της και αφού παντρευτεί κυριαρχείται απο το σύζυγό της και έχει όλη την ευθύνη για την ανατροφή των παιδιών. Ο ρόλος της ήταν ξεκάθαρος και οι ευθύνες της συγκεκριμένες. Και ανάμεσα στις ευθύνες της, ήταν η τυφλή υπακοή και η υποταγή στο ανδρικό φύλο χωρίς καμιά διαμαρτυρία στον τρόπο και στα μέσα που χρησιμοποιούνταν, απο τους άντρες, για να υποτάξουν τις γυναίκες.

Η εξουσία του άντρα πάνω στη γυναίκα είναι αδιαμφισβήτητη. Τυχόν αμφισβήτησή της οδηγεί στη χρήση μέσων, όπως το ξύλο και την άσκηση βίας για να επιβληθούν.

Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα όπου ο άντρας - σύζυγος έχει δικαίωμα να επιβάλλεται, να εξουσιάζει και να κακοποιεί τη σύζυγο του χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να κατηγορηθεί ή να διωχθεί νομικά και ποινικά. Σύμφωνα με παλαιότερες νομοθεσίες ο άντρας είχε δικαίωμα ιδιοκτησίας πάνω στη γυναίκα.

Είχε το δικαίωμα να την κτυπά για διορθωτικούς σκοπούς όταν αυτή δεν υπάκουε τυφλά στις επιθυμίες του, ακόμη και τις πιο παράλογες. Η Μαίρη Πύργου (1988) αναφέρει πως η τιμωρία που επέβαλλε ο σύζυγος στη σύζυγο του επαφίετο στην κρίση του, μια και το επέτρεπε η νομοθεσία. Η τιμωρία ήταν ανάλογη με την αγριότητα του συζύγου. Όσο πιο άγριος και βίαιος ήταν ο σύζυγος τόσο πιο σκληρή ήταν η τιμωρία για τη σύζυγο.

Σύμφωνα με την Λένωρ Ουόκερ (1989, σελ. 9) το Δικαστήριο του Μισισίπι, εκχωρούσε στον άντρα το δικαίωμα να κακοποιεί τη γυναίκα του, αλλά, μέσα σε ορισμένα, συγκεκριμένα πλαίσια. Για παράδειγμα, μπορούσε να της τραβήξει τα μαλιά, να τη φτύσει, να την κλωτσήσει ή να την πετάξει στο έδαφος, αλλά δεν είχε το δικαίωμα να τη σκοτώσει. Παράλληλα, την ίδια περίοδο το Αγγλικό Δίκαιο έδινε στον άντρα το δικαίωμα να κακοποιεί τη γυναίκα του με την προϋπόθεση, ότι η βέργα του ξυλοδαρμού δεν θα ξεπερνούσε σε πάχος τη διάμετρο του αντίχειρα του άντρα. Αυτός ο νόμος έμεινε γνωστός ως ο "νόμος του αντίχειρα".

Με τα παραδείγματα αυτά γίνεται φανερό πως, τόσο οι κοινωνικοί άγραφοι κανόνες, όσο και η γραπτή νομοθεσία, επέτρεπαν και ενίσχαιαν τις διακρίσεις σε βάρος της γυναίκας - συζύγου στο βαθμό μάλιστα, που αυτές εκδηλώνονταν με άσκηση βίας εναντίον της.

Η εμφάνιση του Φεμινιστικού Κινήματος το 19ο αιώνα και οι μικρές ομάδες γυναικών που δημιουργήθηκαν απ' αυτό, ξεσίκωναν τις γυναίκες να διαμαρτυρηθούν ενάντια στην καταπίεση που επικρατεί σε βάρος τους και να κατωχειρώσουν δεδομένα, όπως το ότι " η γυναίκα είναι τόσο άνθρωπος όσο και ο άντρας". Τους αγώνες αυτούς οι περισσότεροι τους κατέκριναν, ενώ ελάχιστοι τους εκτίμησαν και τους αναγνώρισαν.

Με την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και μετά, βλέπουμε ότι με την ανάπτυξη της βιομηχανίας, την αλλαγή των σχέσεων παραγωγής, τη διαφοροποίηση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, η γυναίκα, αρχίζει να διεκδικεί δικαιώματα κυρίως σε θέματα εργασίας και οικογενειακής ζωής.

Την περίοδο αυτή, αναζητείται όλο και περισσότερο εργατικό προσωπικό για να καλυφθούν οι ανάγκες των βιομηχανιών που αυξάνονται συνεχώς. Έτσι, βγαίνοντας η γυναίκα στην παραγωγή, αρχίζει να τροποποιεί τη θέση της στο τομέα εργασίας και τον κοινωνικό τομέα. Αντιλαμβάνεται τις ικανότητες και τις δυνάμεις της και διεκδικεί αναγνώριση της προσφοράς της. Αυτό της δίνει την ώθηση να διεκδικήσει την αναγνώριση της και μέσα στην οικογένεια, πράγμα που την φέρνει σε αντίθεση με τη θέση που σταδιακά κατακτά στην εργασία και την κοινωνία. Δηλαδή ενώ στους άλλους τομείς η θέση της γυναίκας σχετικά άρχισε να αναγνωρίζεται, εντούτοις μέσα στην οικογένεια δεν μπορεί εύκολα να αλλάξει και να συμβαδίσει με τους άλλους τομείς.

Αργότερα όμως, με τις γενικότερες αλλαγές που σημειώθηκαν μέσα στον 20ο αιώνα, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την βελτίωση της θέσης της γυναίκας. Σταδιακά, με τη βιομηχανική και τεχνολογική πρόοδο από τη μια μεριά και τους καταστρεπτικούς Παγκόσμιους Πολέμους από την άλλη, δημιουργήθηκαν κοινωνικές αλλαγές και ανάγκες που έφεραν τη γυναίκα στο κοινωνικό προσκήνιο. Προσπαθεί να απελευθερωθεί από τους παραδοσιακούς δεσμούς και την ανισότητα σε βάρος της και προχωρεί προς τη χειραφέτηση.

Οι οικονομικές αξίες, στάσεις και αντιλήψεις που για αιώνες ρυθμίζουν τη ζωή της, αρχίζουν να διαφοροποιούνται και η γυναίκα συμμετέχει όλο και περισσότερο στην παραγωγή, την εκ-

παίδευση και στα κοινά, ενώ αλλάζει ο ρόλος και η θέση της στην οικογένεια.

2. Η κατάσταση στην Κύπρο

Είναι αυτονόητο ότι η Κύπρος, ως χώρα που ανήκε και ανήκει στον Ευρωπαϊκό και γενικά Δυτικό πολιτισμό θα ήταν αδύνατο να μείνει ανεπηρέαστη από τις αλλαγές αυτές. Φυσικά η έκταση της επίδρασης των αλλαγών αυτών στην Κυπριακή κοινωνία δεν ήταν η ίδια με τις άλλες χώρες της Ευρώπης. Ο ρυθμός που οι αλλαγές αυτές λάμβαναν χώρα στην Κύπρο, εμποδιζόταν σε μεγάλο βαθμό από τους Άγγλους αποικιοκράτες, που ήθελαν τον Κυπριακό λαό να βρίσκεται σε οικονομική εξαθλίωση και σε κοινωνικό και πνευματικό λήθαργο, ώστε να μην μπορεί να διεκδικήσει τα εθνικά του δικαιώματα.

Συνεπώς και οι αλλαγές εκείνες που αφορούσαν την Κυπρία, επέρχονταν με αργό ρυθμό, τόσο για το λόγο που αναφέρθηκε προηγουμένως, όσο γιατί οι αντιλήψεις και οι παραδόσεις των ιδίων των Κυπρίων για τη γυναίκα, αποτελούσαν ισχυρό ανασταλτικό παράγοντα.

Σχετικά με την εξέλιξη της θέσης της γυναίκας στην Κυπριακή κοινωνία, θα αναφερθούμε στη χρονική περίοδο που αρχίζει τα πρώτα χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και φτάνει μέχρι τις μέρες μας. Κατά την περίοδο αυτή σημειώθηκαν και οι πιο σημαντικές αλλαγές στη ζωή των Κυπρίων γυναικών.

Την περίοδο αυτή θα μπορούσαμε να τη διαχωρήσουμε σε τρεις επιμέρους φάσεις:

(α) Η πρώτη φάση καλύπτει τα χρόνια 1945 - 1960.

Δηλαδή αρχίζει αμέσως μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και λήγει με την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

(β) Η δεύτερη φάση αρχίζει περίπου το 1961, δηλαδή με τα πρώτα χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας και τερματίζεται δραστικά το 1974 με το προδοτικό πραξικόπημα και την Τουρκική Εισβολή.

(γ) Η τρίτη φάση και τελευταία αρχίζει ουσιαστικά μετά το 1974 και συνεχίζει μέχρι σήμερα.

1. Α' Φάση: 1945 - 1960

Στο υποκεφάλαιο αυτό θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε ποια ήταν η θέση της Κυπρίας γυναίκας κατά τη χρονική περίοδο 1945 - 1960. Κύριο χαρακτηριστικό για τα χρόνια αυτά, είναι το ότι η Κύπρος ήταν Αγγλική αποικία και έτσι ολόκληρος ο Κυπριακός λαός βρισκόταν σε υποδούλωση, έχοντας μειωμένα δικαιώματα και περιορισμένες ελευθερίες.

Στην κατάσταση αυτή η Κύπρια γυναίκα βρισκόταν στο χαμηλότερο στρώμα και σαν πολίτης και σαν άτομο. Ο αντιαποικιακός αγώνας που ξεκίνησε το 1955 έδωσε την ευκαιρία στη γυναίκα να διεκδικεί ισότιμη θέση με τον άντρα, στον αγώνα για τα ιδανικά της πατρίδας. Αυτό ήταν η αφετηρία για να παλαίψει και για τα ιδιαίτερα δικά της δικαιώματα.

Όπως λοιπόν αναφέρθηκε και προηγουμένως, η Κυπρία βρισκόταν σε υποδιέστερη θέση σε σχέση με τον άντρα, τόσο μέσα στην εργασία, στην εκπαίδευση και τη συμμετοχή της στα κοινά.

Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του βασικού προτύπου οικογένειας της εποχής ήταν η εκ διαμέτρου διαφορετική κατανομή θέσεων και ρόλων μεταξύ αντρών και γυναικών. Ο σύζυγος εργάζεται για να εξασφαλίσει τα "προς το ζειν" και εκπροσωπεί την οικογένεια στον κοινωνικό και δημόσιο χώρο. Αναλαμβάνει δηλαδή, ένα ρόλο αρχηγού και προστάτη.

Απο την άλλη η σύζυγος περιορισμένη στο σπίτι, μακριά απο τον δημόσιο χώρο, φροντίζει το νοικοκυριό και τα παιδιά. Δηλαδή, έχει ένα ρόλο οικιακό, συναισθηματικό και γενικά δευτερεύοντα σε σχέση μ' εκείνο του άντρα.

Σύμφωνα με την Ελένη Καλαβά (1982), σ' ένα τέτοιο πρότυπο, οι θέσεις των δύο φύλων ακολουθούν ένα ιεραρχικό σχήμα, εξουσιάζοντα - εξουσιαζόμενου όπου ο πατέρας ή ο σύζυγος θεωρείται ο αρχηγός, ο αφέντης, η "κεφαλή" της οικογένειας με απόλυτη και αναμφισβήτητη εξουσία. Αντίθετα, η σύζυγος θεωρείται εξαρτώμενη του και οφείλει να τον υπακούει και να τον σέβεται.

Αυτές οι αξίες και επιταγές ενισχύονται και απο τους κανόνες της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας της οποίας πιστά μέλη και αποσιωμένοι δούλοι ήταν οι Ελληνοκύπριοι της εποχής.

Π.χ. στην επιστολή του Παύλου προς Εφεσίους που διαβάζεται στους νεονύμφους την ώρα της γαμήλιας τελετής αναφαίρεται:

" Αι γυναίκες τοις ιδίοις άνδρασιν υποτάσσεσθε ως τω Κυρίω ότι ανήρ εστί κεφαλή της γυναικός, ως και ο Χριστός κεφαλή της εκκλησίας και αυτός εστί σωτήρ του σώματος, αλλ' ώσπερ η εκκλησία υποτάσσεται τω Χριστώ ούτω και αι γυναίκες τοις ιδίοις ανδράσιν εν παντί". (ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, 1973, σελ. 804)

Με τα λόγια αυτά βλέπουμε την ενίσχυση της υποταγής και του υποχρεωτικού σεβασμού της γυναίκας στον άντρα.

Σε σχέση με τον γάμο κατά την άποψη μας είναι χρήσιμο να αναφερθεί ο τρόπος με τον οποίο εδημιουργείτο μια οικογένεια, στην Κύπρο κατά την περίοδο που επισκοπούμε. Παρατηρούμε λοιπόν συνήθειες και αντιλήψεις που αξίζει να αναφερθούν. Το συνοικέσιο ή προξενειό στην Κυπριακή διάλεκτο, ήταν ο συνηθέστερος τρόπος με τον οποίο έσμιγαν με το δεσμό του γάμου δύο άτομα χωρίς να γνωρίζονται.

" Η νύμφη έπρεπε να είναι γνωστικιά και φρόνυμη νοικοκυρά". (ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΚΥΠΡΟΣ, 1987, σελ. 69)

Επήσεις η προίκα αποτελούσε σημαντικό αντικείμενο για την πραγματοποίηση του αρραβώνα της θυγατέρας και ήταν κύριο μέλημα των γονιών της, πριν ακόμα φτάσει σε ηλικία γάμου. Η προίκα αποκλείτο απο την νύμφη και όχι απο τον γαμπρό. Αυτό μας δείχνει την ανισότητα που επικρατούσε σε βάρος της γυναίκας, ακόμα και στο θέμα συνάψεων του αρραβώνα και του γάμου.

Μέσα στην οικογένεια το κλίμα που δημιουργόταν όσον αφορά τη σχέση και τη θέση των δύο φύλων, ήταν καθαρά θέμα διαπαιδαγώγησης.

Τα αγόρια διαπαιδαγωγούνται, για να εργαστούν, να εξασφαλίσουν μια θέση μέσα στην κοινωνία, να δημιουργήσουν και να συντηρήσουν οικογένεια.

Τα κορίτσια διαπαιδαγωγούνται ώστε να γίνουν σύζυγοι, μητέρες και καλές οικοκυρές.

Την εποχή της αποικιακρατίας, το μορφωτικό επίπεδο του λαού ήταν γενικά πολύ χαμηλό, γιατί η μόρφωση δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των αποικιστών και την ολιγαρχία του κεφαλαίου. Ιδιαίτερα χαμηλό ήταν το μορφωτικό επίπεδο των γυναικών.

Σύμφωνα με την Έλλη Κωνσταντίνου (1987) το 1946 το 46.5% των γυναικών ήταν αναλφάβητες σε συνάρτηση με το 24.3% των αναλφάβητων αντρών. Η μόρφωση της γυναίκας θεωρείται γενικά περιττή πολυτέλεια. Μένει στο σπίτι για να βοηθά στις δουλειές και να ετοιμάσει την προίκα της.

Η συμμετοχή της στην εργασία με αμοιβή, κατά την ίδια εποχή, ήταν ανύπαρκτη. Το κοινωνικό αυτό έργο αποτελεί αποκλειστικότητα του άντρα, αφού αυτός έχει την ευθύνη για την συντήρηση

της οικογένειας.

Τα επαγγέλματα που ασκούσε, ήταν εκείνα που είχαν σχέση με τον παραδοσιακό της ρόλο στο σπίτι, δηλαδή, της υφάντριας, της ράπτριας, της κεντήτριας, της υπηρέτριας - "δούλας" όπως λεγόταν κλπ.

Επίσης μερικές γυναίκες ασχολούνταν με γεωργικές ασχολίες, είτε βοηθώντας τους συζύγους τους, είτε ως εργάτριες με πολύ χαμηλό μισθό.

Σε τελευταία ανάλυση, έστω κι αν εργαζόταν εκτός της δικής της οικογένειας, παραμένει δέσμια των αντιλήψεων που είχε για αυτήν η κοινωνία.

Η δραστηριοποίηση της γυναίκας εκτός οικογένειας και η συμμετοχή στα κοινά, ήταν σχεδόν ανύπαρκτη ή περιορισμένη σε ελάχιστες εξαιρέσεις. Στις ελάχιστες αυτές εξαιρέσεις, η δράση της Κυπριας γυναίκας εκδηλώνεται κυρίως μέσα από θρησκευτικές και φιλανθρωπικές οργανώσεις. Τα πρώτα μέλη των σωματείων ήταν οι λίγες μορφωμένες γυναίκες της πόλης που προέρχονταν κυρίως από τη ψηλή κοινωνική τάξη.

Το 1955, με την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα ενάντια στο Βρετανικό Ζυγό, φέρνει τη γυναίκα πλάι στον άντρα να αγωνίζεται για τα ιδανικά της πατρίδας. Αυτό χαρακτηρίζεται σαν ένα μεγάλο άλμα της γυναίκας, για να πάρει στα χέρια της ευρύτερες ευθύνες. Από τότε άρχισε να ανακατατάζει τη θέση της μέσα στην οικογένεια και την κοινωνία, με τις ανάλογες ευκαιρίες που τις δόθηκαν. Κατάφερε να κερδίσει έδαφος στην κοινωνική της θέση, αλλά όσον αφορά την οικογένεια, οι προσπάθειες της απέδωσαν στο ελάχιστο.

Ο τρόπος λειτουργίας της οικογένειας και οι σχέσεις μετα-

Ξύ των μελών της δεν ήταν κάτι που μπορούσε να συζητηθεί ή να προβληθεί προς τα έξω.

Ο άντρας, κύριος και κολώνα του σπιτιού όπως θεωρείτο, είχε δικαίωμα να ασκεί οποιαδήποτε μορφή εξουσίας στα μέλη της οικογένειάς του, παιδιά και σύζυγο.

Για την γυναίκα η άσκηση βίας και εξουσίας του συζύγου της σε βάρος της, ήταν πράξη που η γυναίκα της εποχής δέχεται με παθητικότητα χωρίς να αντιδρά. Το θεωρεί δικαίωμα του άντρα και αφέντη της και αυτή πρέπει να ανέχεται κάθε σωματική επίθεση του χωρίς να τη θεωρεί κακοποίηση της. Πίστευε πως ήταν μέρος του συζυγικού του ρόλου και δεν είχε δικαίωμα διαμαρτυρίας.

Καμιά φορά οι επιθέσεις του συζύγου της, μπορεί να άφηναν έντονα τα σημάδια της βίας κι όμως οι περιπτώσεις άγριου ξυλοδαρμού και κακοποίησης όπως θα τη θεωρούσαμε σήμερα, παραμένουν "ενδοοικογενειακή υπόθεση".

Σχεδός πάντοτε τα παιδιά είναι αυτόπτες μάρτυρες σκηνών ξυλοδαρμού της μητέρας από τον πατέρα. Το μήνυμα που τους δίνεται είναι πως οι πράξεις βίας είναι μέρος της συζυγικής σχέσης και κατεξοχήν δικαίωμα του άντρα.

Τέτοιες αντιλήψεις βλέπουμε να επικρατούν ακόμη και σήμερα περνώντας μέσα από γενεά σε γενεά.

2. Β' Φάση: 1960 - 1974

Στη χρονική αυτή περίοδο που αρχίζει με την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και την οργάνωση του Κράτους, βλέπουμε τη γυναίκα να ανακατατάσσει τη θέση της και να αποκτά περισσότερα δικαιώματα και ευθύνες. Ανεβαίνει το επίπεδο μόρφωσης και μειώνεται ο αναλφαβητισμός. Στην παραγωγή όλο και

απαιτούνται περισσότερα εργατικά χέρια και η γυναίκα βγαίνει από το σπίτι για εργασία.

Το 1974 όμως, τα πράγματα παίρνουν άλλη μορφή.

Ορόσημο θα λέγαμε για την ουσιαστική αλλαγή της κοινωνικής θέσης της Κύπριας γυναίκας μπορεί να θεωρηθεί η εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960. Η συμμετοχή της στον αντιαποικιακό αγώνα του 1955 - 1959 τη βοήθησε ήδη να αποκτήσει αναγνώριση των δυνατοτήτων και ικανοτήτων της και να ανεξαρτητοποιηθεί ακόμη περισσότερο, τόσο στην κοινωνία όσο και στην οικογένεια. Στάθηκε μια ανεκτίμητη συνεργάτιδα του άντρα και αυτό βοήθησε στο να ξεπεραστούν ορισμένες παραδοσιακές στάσεις και αντιλήψεις για τη γυναίκα.

Οι ραγδαίες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις και αλλαγές που σημειώθηκαν στη χώρα μετά το 1960 είχαν άμεση επίδραση στην αναβάθμιση της Κυπριακής κοινωνίας στο σύνολο της.

Αρχίζοντας από την οικογένεια θα μπορούσαμε να πούμε ότι η θέση της αυτή ήταν σε σχετική αντίθεση με τη θέση της στην κοινωνία.

Στις ενδοοικογενειακές της σχέσεις έχει να αντιμετωπίσει συγκρούσεις για τη θέση της και το ρόλο της.

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσει εκτός της οικογένειας δεν αναγνωρίζονται στον οικογενειακό της χώρο. Παρά την προσφορά της και παρά τη μόρφωση που αποκτά, εντούτοις μέσα στην οικογένεια της δεν μπορεί να διεκδικήσει τόσα δικαιώματα όσα σε άλλους τομείς.

Αναφορικά με τη μόρφωση μπορούμε να δώσουμε στοιχεία που φανερώνουν τη μείωση του αναλφαβητισμού της γυναίκας και την άνοδο του επιπέδου της στην εργασία και την κοινωνία.

Το 1960 το ποσοστό των αναλφάβητων γυναικών ήταν 26.9% έναντι 8.7% των αντρών ενώ με βάση τις ίδιες απογραφές το ποσοστό των γυναικών που έχουν πλέον πανεπιστημιακή μόρφωση ή μόρφωση ανωτέρων σχολών είναι το 1.1% έναντι του 2.9% των αντρών.

Το 1962 καθιερώνεται από την Κυπριακή Δημοκρατία η υποχρεωτική στοιχειώδης εκπαίδευση, δηλαδή, η φοίτηση και αποφοίτηση του Δημοτικού Σχολείου για αγόρια και κορίτσια.

Αργότερα το 1973, η δωρεάν μέση εκπαίδευση για τις τρεις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου, έδωσε ακόμη περισσότερες ευκαιρίες για τη μόρφωση των κοριτσιών. Μέχρι τότε τα δίδακτρα για το Γυμνάσιο καταβάλλονταν από τις οικογένειες για να μορφώσουν τα αγόρια, μια και αυτοί θα ήταν οι αυριανοί οικογενειάρχες και επαγγελματίες.

Σύμφωνα με στατιστικές του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών, το 1970 - 1971 το ποσοστό εγγεγραφών των γυναικών σε σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε σχολές του εξωτερικού, ήταν 24.5% σε σχέση με το 75.5% των αντρών.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η μόρφωση της γυναίκας αναγνωρίζεται ως ένας παράγοντας που παίζει σημαντικό ρόλο, μέχρι σε ένα σημείο, για την κοινωνική πρόοδο της γυναίκας και τη μείωση του χάσματος μεταξύ των δύο φύλων.

Η αύξηση της μόρφωσης της την οδηγεί στο να αναζητά εργασία με αμοιβή, να βγαίνει περισσότερο από το σπίτι και να χαράζει νέα πορεία για τις ικανότητες και τις δυνάμεις της ως ισότιμο άτομο με τον άντρα.

Με την εργασία εκτός του σπιτιού, η γυναίκα μετατρέπεται από παθητικό άτομο που ήταν μέχρι τότε σ' ένα άτομο ενεργητικό

και παραγωγικό μέσα στην κοινωνία. Η ραγδαία οικονομική άνοδος της χώρας που σημειώθηκε την πρώτη δεκαετία μετά την ανεξαρτησία, ήταν αποτέλεσμα των συνθηκών πλήρους απασχόλησης της γυναίκας. Ως φυσικό επακόλουθο της εργασίας με αμοιβή, ήταν η ευκαιρία που δώθηκε στη γυναίκα να ανεξαρτητοποιηθεί μερικώς απο το σύζυγο στο θέμα των οικονομικών.

Έπειτα, η ανάπτυξη των μέσων μαζικής επικοινωνίας, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, οι εφημερίδες και τα περιοδικά, ενημερώνουν τη γυναίκα σε θέματα που αφορούν τη θέση της και δικαιώματά της στην κοινωνική ζωή. Είναι κινητήρια δύναμη για την προσπάθεια της να εντάξει καινούργια πρότυπα μέσα στη ζωή της.

Επίσης η ανάπτυξη του Τουρισμού, λίγα χρόνια πριν την Τουρκική Εισβολή, έφεραν την Κύπρια σε επαφή με άλλους τρόπους ζωής και συμπεριφοράς της γυναίκας, που προέρχονται απο άλλες κοινωνίες, στις οποίες η γυναίκα είχε ήδη κατακτήσει την ισότητα των δύο φύλων.

Στην Κυπριακή κοινωνία όμως, ο άντρας στη πλειοψηφία του, έχει στα χέρια του την εξουσία της οικογένειας και ασκεί την εξουσία του αυτή και πάνω στα μέλη της. Η γυναίκα σύζυγος εξακολουθεί να δέχεται την υπεροχή του συζύγου της σε πολλά θέματα λειτουργίας της οικογένειας.

Στις περιπτώσεις σωματικής επιβολής του συζύγου στη σύζυγο, δεν μπορεί εύκολα κανείς να παρέμβει. Οι υποθέσεις σωματικής κακοποίησης θεωρούνται καθαρά "ενδοοικογενειακές".

Ενδεικτικός για την άσκηση βίας ενάντια στη γυναίκα κατά την περίοδο αυτή, είναι ο αριθμός φόνων με θύματα γυναίκες, που διαπράχτηκαν απο άντρες κατά την περίοδο 1966 - 1974.

Σύμφωνα με επίσημη στατιστική της Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου

που έγινε το 1984, παρατηρείται πως απο το 1966 έως το 1974 σημειώθηκαν 24 δολοφονίες γυναικών, που αντιπροσωπεύει ποσοστό 21.8% όλων των φόνων που διαπράχτηκαν κατά την περίοδο αυτή.

Αναλυτικότερα:

το 1966 έγιναν 3 δολοφονίες γυναικών
το 1967 έγινε 1 δολοφονία
το 1968 έγιναν 4 δολοφονίες
το 1969 έγιναν 4 δολοφονίες
το 1970 έγινε 1 δολοφονία
το 1971 έγιναν 3 δολοφονίες
το 1972 έγιναν 2 δολοφονίες
το 1973 έγιναν 4 δολοφονίες και τέλος
το 1974 έγιναν 4 δολοφονίες.

Τα ανωτέρω στοιχεία μας δείχνουν την εικόνα της εσχάτης μορφής κακοποίησης, του φόνου.

Σύμφωνα με την ίδια πηγή όλοι οι δράστες είχαν σχέση με τα θύματα τους, με δεσμά γάμου ή συμβίωσης.

Χαρακτηριστικό είναι πως έρευνες που είχαν γίνει σχετικά με τις διαπράξεις των εγκλημάτων κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, οι δράστες κατέληγαν στη διάπραξη του εγκλήματος αφού στο παρελθόν είχαν επανειλημμένα κακοποιήσει και ξυλοφορτώσει τη γυναίκα τους, στα πλαίσια των συγκρούσεων τους.

Επομένως καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως πέρα απο την εξέλιξη και την άνοδο του κοινωνικού συστήματος του τόπου και πέρα απο την αναγνώριση που άρχισε να αποδίδεται στη θέση της γυναίκας, εντούτοις δεν έπαφαν να υπάρχουν περιπτώσεις που φανερώνουν την ανισότητα στη σχέση πολλών ζευγαριών, με τα ανωτέρω αποτελέσματα.

Όμως όλα αυτά, έρχεται να διακόψει δραστικά, απότομα

και καταστροφικά το προδοτικό πραξικόπημα και η Τουρκική Εισβολή.

3. Γ' Φάση: 1974 - 1990

Είναι αυτονόητο πως μπροστά στα τόσα προβλήματα που προέκυψαν, όπως το ζήτημα ζωής ή θανάτου, επιβίωσης ή πλήρους καταστροφής, τα κοινωνικά προβλήματα τέθηκαν σε δεύτερη μοίρα. Εξάλλου ο πόνος και η πίκρα για το ξεριζωμό, το δάκρυ και ο καύμός για τους νεκρούς και τους αγνωστούς, καταπλάκωσαν απ' άκρη σ' άκρη το νησί και γέμισαν τις καρδιές των Κυπρίων. Δεν υπήρχε τότε χώρος για πλιότερη δυστυχία. Και οι σωματικές και ψυχικές δυνάμεις όλων στρατεύτηκαν στον αγώνα για οικονομική αλλά και κοινωνική ανασυγκρότηση. Κι εδώ ακριβώς, σ' αυτό τον αγώνα, η συμβολή της γυναίκας παίρνει ουσιαστική σημασία.

Αρχίζοντας και πάλι αργά - αργά η ζωή στην διχοτομημένη πλέον Κύπρο να παίρνει και πάλι το ρυθμό της, πολλές γυναίκες είχαν την ευθύνη να συνεχίσουν να στηρίζουν τις οικογένειες τους μόνες τους, παίρνοντας και τη θέση και το ρόλο του άντρα, τόσο μέσα στην οικογένεια όσο και στην εργασία.

Η αναγκαστική της χειραφέτηση, θα λέγαμε της έδωσε την ώθηση να αρχίσει να απελευθερώνεται και να αξιοποιεί περισσότερο συνειδητά τις ικανότητες και τα δικαιώματα της. Η συμμετοχή της κυρίως στην παραγωγή την έκανε να χειραφετείται ολοένα και περισσότερο.

" Η πρώτη προϋπόθεση για τη χειραφέτηση της γυναίκας, είναι η απελευθέρωση της στη συνείδηση της απο τα παραδοσιακά δεσμά".
(ΜΥΛΩΝΑ, 1982, σελ. 5)

Ιδιαίτερα τη τελευταία δεκαετία, η Κύπρια γυναίκα μέσα στην οικογένεια, έχει μια νέα υπόσταση. Στην πλειοψηφία της

παρουσιάζεται ως σύζυγος, μητέρα, μορφωμένη και εργαζόμενη και αυτή η νέα υπόσταση επιφέρει σοβαρές αλλοιώσεις στη διάθρωση της εξουσίας μέσα στην οικογένεια. Η γυναίκα ενδιαφέρεται και συμμετέχει σ' όλα τα θέματα που αφορούν την οικογένεια. Αναλαμβάνει το χειρισμό και την επίλυση πολλών προβλημάτων, χειρίζεται θέματα οικονομικά, περιουσιακά, μόρφωση των παιδιών και γενικά τον οικογενειακό προγραμματισμό. Έχει δικαίωμα λήψης αποφάσεων και συζήτηση τους με τον σύζυγο της.

Η καινούργια σχέση που βλέπουμε ανάμεσα σε πολλά νέα ζευγάρια, αναγκάζει συνήθως τον άντρα - σύζυγο να πάρει ρόλους και στάσεις που για τις παλαιότερες δεκαετίες θεωρούνταν απαράδεκτες. Αρχίζει να αναμιγνύεται περισσότερο με την ανατροφή των παιδιών του, ασχολείται με το φαγητό, το παιχνίδι και το διάβασμα τους, αντικαθιστώντας τη θέση της γυναίκας όταν απουσιάζει από το σπίτι.

Δίνει το δικαίωμα στα παιδιά να συζητούν μαζί του για θέματα της εκπαίδευσης, τους φίλους, τις παρέες ακόμα και για τον τρόπο ντυσίματος ή τους μοντέρνους τρόπους συμπεριφοράς τους. Έτσι δημιουργείται ένα διαφορετικό πρότυπο οικογένειας που σίγουρα βοηθά τα παιδιά να δημιουργήσουν μια νέα αντίληψη για τις σχέσεις και τους ρόλους των δύο φύλων.

Παρά το ότι σημειώνεται σημαντική εξέλιξη στο θέμα των σχέσεων των δύο φύλων μέσα στην οικογένεια, εν τούτοις, όλα τα ανωτέρω βλέπουμε να συναντώνται περισσότερο στις πόλεις παρά στα χωριά. Στις αγροτικές περιοχές όπου οι παραδοσιακοί κανόνες και αξίες παραμένουν δυνατοί, ο άντρας εξακολουθεί να θεωρείται ο αρχηγός της οικογένειας και να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων και στην αντιμετώπιση των

μελών της οικογένειας.

Πέρα όμως από τις πόλεις και τα χωριά και παρά τις αλλαγές που σημειώθηκαν στις σχέσεις του ζευγαριού, το νοικοκυριό εξακολουθεί να θεωρείται γυναικεία ευθύνη. Σχετικά λίγοι σύζυγοι βοηθούν στο νοικοκυριό. Αυτοί αποτελούν εξέρεση και όχι κανόνα. Φυσικά, θα λέγαμε πως σε σχέση με το παρελθόν, υπάρχει η άποψη πως το νοικοκυριό σήμερα είναι λιγότερο κοπιαστικό, λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και των πολλών οικιακών συσκευών που προσφέρονται και ξαλαφρώνουν τις γυναίκες από τις βαριές δουλειές.

Πρέπει όμως να αναφερθεί πως οι σύγχρονες αυτές διευκολύνσεις δεν απαλλάσσουν τελείως τη γυναίκα από τις δουλειές και ούτε μπορούν να φθάσουν σ' όλα τα νοικοκυριά. Επομένως οι δουλειές του σπιτιού παραμένουν πρόβλημα, ιδιαίτερα για την εργαζόμενη γυναίκα.

Πριν προχωρήσουμε στην αναφορά της γυναίκας στον επαγγελματικό τομέα, καλό θα ήταν να κάνουμε μια συσχέτιση του γάμου και των απόψεων γύρω απ' αυτό σήμερα, σε σχέση με το παρελθόν.

Η οικογένεια σ' όλα τα κοινωνιοοικονομικά στρώματα αρχίζει να προετοιμάζει το κορίτσι με τη θεωρητική και τεχνική κατάρτιση που θα το καταστήσει ικανό να ανταποκριθεί στο σύγχρονο ρόλο της γυναίκας - συζύγου, εργαζόμενης και μητέρας. Έτσι, ο ρόλος της αρχίζει να μην είναι καθαρά οικιακός.

Διαλέγει μόνη της τον άντρα που θα παντρευτεί και το ανακοινώνει στους γονείς της οι οποίοι το δέχονται. Βέβαια δεν έχει ξεπεραστεί ολότελα ο παραδοσιακός τρόπος σύναψης γάμου, δηλαδή, το συνοικέσιο. Εξακολουθεί και σήμερα να υφίσταται, αλλά η μορφή του έχει αλλάξει. Συγκεκριμένα, αποτελεί την

αρχική γνωριμία των δύο νέων, η δε εξέλιξη, αποφασίζεται από τους δύο νέους.

Ούτε το σχετικό θέμα με τον γάμο, η προίκα έχει ολότελα ξεπεραστεί. Η προίκα μπορεί να μην είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη σύναψη γάμου, όμως είναι επιθυμητή και θεωρείται βοήθημα για τους νεονύμφους στο ξεκίνημα της νέας τους ζωής. Έτσι ο θεσμός της προίκας, εξακολουθεί να επηρεάζει σε κάποιο βαθμό την εκλογή συζύγου. Η κοπέλα που διαθέτει μια καλή προίκα, κυρίως σπίτι, έχει ίσως περισσότερες πιθανότητες να προτιμηθεί.

Όμως αυτό που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, είναι ότι η μόρφωση και η εργασία της γυναίκας αρχίζουν να αποτελούν αντιστάθμιμα της προίκας.

Επίσης παρατηρείται μια τάση από τους νέους να απορρίπτονται τον αναχρονιστικό αυτό θεσμό. Γι' αυτό πιστεύεται πως βαθμιαία ο θεσμός θα εξασθενήσει. Όπως αναφέρθηκε η μόρφωση της γυναίκας παίρνει τη θέση της προίκας και είναι ένα σεβαστό προσόν για την κοπέλα που πρόκειται να παντρευτεί.

Στην Κύπρο το πρόβλημα των αναλφάβητων γυναικών άρχισε να μειώνεται.

Σύμφωνα με πληροφορίες του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών, το 1976 οι αναλφάβητες γυναίκες κατείχαν το ποσοστό του 15.2% έναντι του 3.5% των αναλφάβητων αντρών.

Ενώ το 1987, το ποσοστό των γυναικών που είναι αναλφάβητες είναι το 9% έναντι του 2% των αναλφάβητων αντρών.

Η πρόοδος που έκανε η γυναίκα τα τελευταία χρόνια στο τομέα της μόρφωσης είναι πολύ μεγάλη. Η διαφορά που υπάρχει ακόμα σε σχέση με τους άντρες οφείλεται κατά τη γνώμη μας:

(α) Στις κοινωνικές προκαταλήψεις που δεν έχουν τελείως εξα-
ληφθεί, σχετικά με το ρόλο των δύο φύλων στη ζωή.

(β) Στο ότι μέσα στη δοσμένες κοινωνιοοικονομικές συνθήκες οι
γονείς ακόμη προτιμούν να μορφώσουν το αγόρι παρά το κορίτσι,
ιδιώς στα φτωχότερα στρώματα του λαού.

Αναφορικά με την συμμετοχή της Κυπρίας στην εργασία, τις
τελευταίες δεκαετίες, σημειώθηκε σημαντική αύξηση.

Η γυναίκα κατακτά όλο και περισσότερα επαγγέλματα και
συνεργάζεται και διαπραγματεύεται σχετικά με τα επαγγελματικά
της μόνη της.

Τα τελευταία χρόνια, τη βλέπουμε να ασχολείται όλο και
με περισσότερα επαγγέλματα τα οποία θεωρούνταν κατ'εξοχήν
αντρικά. Αποδίδει τα ίδια αποτελέσματα και την ίδια ποιότητα
εργασίας, όπως και ο άντρας και αναγνωρίζεται η ικανότητα της.

Η Κύπρια γυναίκα κατάφερε να διησδύσει σε πολλούς τομείς
της κοινωνικής και πολιτικής ζωής του νησιού. Το 1981 εκλέκ-
τηκε η πρώτη γυναίκα Βουλευτής. Επίσης υπάρχουν γυναίκες στο
Δικαστικό Σώμα και σε ανώτερες βαθμίδες διοίκησης διαφόρων
οργανισμών.

Παρόλα αυτά όμως πολύ συχνά συναντούμε να γίνονται διακ-
ρίσεις και ανισότητες σε βάρος της γυναίκας, σε θέματα που
αφορούν τους όρους εργασίας. Δηλαδή στις αποδοχές, τις ευκαι-
ρίες για ανέλιξη και την άνοδο της ως τα ανώτατα στρώματα της
διοίκησης όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις.

Οι παράγοντες που φαίνεται να οδηγούν στις διακρίσεις
αυτές είναι οι κοινωνικές αντιλήψεις που περιτριγυρίζουν το
διπλό ρόλο της γυναίκας ως εργαζόμενη και μητέρα.

Η γυναίκα απο τη φύση της είναι πλασμένη να φέρνει στο

κόσμο παιδιά και να τα ανατρέφει. Η μητρότητα είναι μια αποστολή υφίστης σημασίας. Κι όμως συχνά γίνεται αιτία για διακρίσεις και άνιση μεταχείριση στο χώρο εργασίας της, έναντι των αντρών.

Το αποτέλεσμα που αποβαίνει σε βάρος της είναι να εμποδίζεται η επαγγελματική της ανέλιξη και σταδιοδρομία.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού από πλευράς της Κυβέρνησης έχουν ληφθεί μέτρα.

Στην Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία οι γυναίκες υπάλληλοι δικαιούνται πριν το 1987 ένα μήνα άδεια πριν και ένα μετά τον τοκετό, με το μισό των απολαβών τους. Στο δε ιδιωτικό τομέα δεν ίσχυαν νομικές πρόνοιες που να προστατεύουν τη μητρότητα της εργαζόμενης γυναίκας. Πολλές φορές η γυναίκα έπαιρνε την απόλυση της.

Απο τις 10 Απριλίου του 1987 ο Νόμος περί προστασίας της Μητρότητας, άρχισε να εφαρμόζεται και έδωσε πρόνοια στην εργαζόμενη γυναίκα που πρόκειται να γίνει μητέρα. Αυξήθηκε η άδεια τοκετού με περισσότερες απολαβές και το κυριότερο δεν μπορεί ο εργοδότης να δώσει προειδοποίηση τερματισμού της απασχόλησης της εργαζόμενης. Επίσης, όπως αναφέρει ο Νόμος, έχει δικαίωμα η εργαζόμενη να παραμείνει στην ίδια εργασία με το ίδιο ύψος αποδοχών, αρχαιότητας ή προαγωγής.

Πέρα από τις πρόνοιες που έχουν ψηφισθεί υπέρ της εργαζόμενης μητέρας, ενδεικτικό μπορούμε να παραθέσουμε τον αριθμό των 30,700 ατόμων που εργάζονται στο Δημόσιο κατά το 1989. Από αυτά τα άτομα οι 10,000 είναι γυναίκες και αποτελούν το ποσοστό 32.6%.

Αυτό φανερώνει την πλειοψηφία των αντρών στις διάφορες

θέσεις των Κυβερνητικών Υπηρεσιών. Τα πορίσματα αυτά δόθηκαν στο Συνέδριο της Κ.Ο.Γ.Ε.Ε. (Κυπριακός Οργανισμός Γυναικών Επιχειρηματιών Επαγγελματιών).

Με την μόρφωση και την εργασία, η γυναίκα προχωρεί ακόμη περισσότερο προς τη χειραφέτηση που αποτελεί βασικό στοιχείο για τη συμμετοχή της στα "κοινά". Έγινε διαπλάττηση των δραστηριοτήτων της και ουσιαστικότερη συμμετοχή της στη ζωή του τόπου. Μέσα από δικές της οργανώσεις, λαμβάνει μέρος στις πολιτικές κινητοποιήσεις του λαού για απελευθέρωση και ευημερία.

Μια βασική πτυχή της πολιτικής ζωής της γυναίκας, είναι η έντονη συμμετοχή της στα πολιτικά κόμματα. Είναι γνωστά τα γυναικεία τμήματα που έχουν δημιουργηθεί μέσα στα πολιτικά κόμματα.

Παρά το γεγονός ότι η γυναίκα έχει διησδύσει σε πολλούς κοινωνικούς τομείς, εντούτοις υπάρχουν ακόμα σοβαρές διακρίσεις σε βάρος της, που πηγάζουν από τα παραδοσιακά σχήματα των αντιλήψεων και των προκαταλήψεων.

Πρώτος χώρος εκδήλωσης της στάσης αυτής είναι η οικογένεια. Ιδιαίτερα στη συζυγική οικογένεια, πολύ συχνά βλέπουμε τέτοια παραδείγματα. Παραδείγματα έκφρασης και εφαρμογής της άσκησης εξουσίας του σύζυγου στη σύζυγο του, γιατί έτσι ακριβώς πιστεύουν ότι πρέπει να είναι η συμπεριφορά απέναντι στη γυναίκα - σύζυγο. Εξακολουθούν να πιστεύουν, όπως και στο παραδοσιακό σχήμα, πως η θέση της μέσα στην οικογένεια είναι υποδιέστερη και οφείλει να σέβεται και να υπακούει, αφού σκοπός της πρέπει να είναι η φροντίδα της οικογένειας και μόνο.

Συχνά η γυναίκα αποτελεί το μέσο για "εκτόνωση" του άντρα από το θυμό, τα προβλήματα του, ακόμα και την κούραση του.

Η εκτόνωση αυτή εκφράζεται με την επιβολή του άντρα και συχνά με τη χειροδικία.

Στο πρόσωπο της γυναίκας φορτώνονται οι αιτίες για τα διάφορα προβλήματα που αφορούν τη ζωή και τη σχέση του ζευγαριού και της οικογένειας.

Τις περισσότερες φορές, η γυναίκα δέχεται με παθητικότητα αυτά που συμβαίνουν μέσα στην οικογένεια και δεν παίρνει εύκολα την απόφαση να αντιδράσει. Αν όμως το κάνει, αυτό που θα εισπράξει είναι η απόρριψη από το σύζυγο της και πιθανότατα να υποστεί αγριότητες και σωματικές επιθέσεις, που θα συνοδεύουν τους συζυγικούς καυγάδες.

Τα τελευταία χρόνια, πολλοί ειδικοί ασχολήθηκαν με το θέμα αυτό. Έκαναν έρευνες προσπαθώντας να εντοπίσουν τα αίτια και τους παράγοντες που οδηγούν στη κακοποίηση και την άσκηση βίας από μέρος του συζύγου στη σύζυγο.

Αυτό που εντυπωσιάζει είναι το πώς η βίαιη συμπεριφορά, καθώς και το όλο φαινόμενο της κακοποίησης εκτίνεται παρά τις τόσες εξελίξεις και ριζικές αλλαγές που επήλθαν στη σύγχρονη κοινωνία και στα μοντέρνα πρότυπα των σχέσεων του ζευγαριού.

Για το νησί μας συγκεκριμένα ποσοστά και στοιχεία από έρευνες για τη βία και τη κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου, δεν μπορούμε να έχουμε.

Αυτό που μπορούμε όμως να πούμε με ακρίβεια, είναι πως σύμφωνα με στοιχεία που πήραμε από το Αρχηγείο της Αστυνομίας Κύπρου, από το 1977 μέχρι το 1989 διαπράχθηκαν 18 δολοφονίες σε βάρος γυναικών, εκ των οποίων στις 11 δολοφονίες οι δράστες ήταν οι σύζυγοι των γυναικών και σε άλλες 3 δολοφονίες οι δράστες ήταν, οι συμβίοι των γυναικών.

Σε εκθέσεις που έδωσαν οι παθολόγοανατόμοι ιατροί που έκαναν τις νεκροψίες στα πτώματα για τη διαπίστωση των αιτιών του θανάτου, σχεδόν πάντοτε, αναφερόταν πως πριν τη διάπραξη του εγκλήματος και το θανάσιμο κτύπημα, είχε προηγηθεί σωματική κακοποίηση των θυμάτων, είτε απο κτυπήματα με το χέρι, είτε απο καταναγκαστική συνουσία (βιασμός), είτε απο κτυπήματα με άλλα αντικείμενα εκτός του φονικού οργάνου. Τα σημάδια έδειχναν καθαρά ότι η διάπραξη τους, χρονικά, διαφοροποιείται απο την ώρα της δολοφονίας. Ακόμα ένα στοιχείο που μπορούμε να έχουμε, απο έρευνες και πάλι του Αρχηγείου, είναι πως απο το χρονικό διάστημα 1/1/1985 εως τις 30/6/1986 η Αστυνομία διερεύνησε με βάση τη σχετική Νομοθεσία, εγκλήματα βίας εναντίον γυναικών.

Τα στοιχεία αυτά αφορούν εγκλήματα σοβαρής μορφής βίας όπως ο φόνος, η απόπειρα φόνου και ο βιασμός. Το ποσοστό των γυναικών θυμάτων φόνου είναι 50% ενώ το ποσοστό των θυμάτων απόπειρας φόνου είναι 33.33%. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα οι υποθέσεις βιασμών εναντίον γυναικών είχε ποσοστό 100%.

Οι υποθέσεις επίθεσης και προξένησης σωματικής βλάβης θεωρούνται για τη Νομοθεσία εγκλήματα ελαφράς μορφής που κυρίως συμβαίνουν μεταξύ ανδρογύνων ή μεταξύ συμβιούντων ζευγαριών. Γυναίκες θύματα που υπέστησαν σωματική βλάβη και τραυματισμό, κατόπιν της σωματικής επιβολής του συζύγου, αποτελούν το ποσοστό του 25%.

Οι υποθέσεις επίθεσης και προξένησης σωματικής βλάβης σε γυναίκες απο τους συζύγους τους, έφταναν στην Αστυνομία μετά την καταγγελία συνήθως των ίδιων των γυναικών. Η Αστυνομία απο τη πλευρά της έκανε την παρέμβαση της διερευνώντας τα αί-

τια για την κακοποίηση της.

Αρχικά προσπαθεί να λειτουργήσει ως το μέσο για την καταστολή της κακοποίησης, θίγοντας στο ζεύγος τα σχετικά με το θεσμό του γάμου και τονίζουν ποινές που προνοεί ο νόμος.

Η σύζυγος η οποία έκανε την καταγγελία θεωρείται από τον Νόμο "ικανός μάρτυρας αλλά όχι πιστικός", δηλαδή μπορεί να προχωρήσει την υπόθεση μέχρι τα δικαστήρια, αλλά πρέπει να προσάψει πιστικούς μάρτυρες της κακοποίησης της.

Τις περισσότερες φορές η γυναίκες αποσύρουν στο τέλος την καταγγελία τους και κλείνουν την υπόθεση της κακοποίησης τους.

Αυτό είναι το επακόλουθο της αδυναμίας της νομοθεσίας να προστατεύσει τη γυναίκα στο θέμα συζυγικής κακοποίησης.

Από τα στοιχεία αυτά του Αρχηγείου της Αστυνομίας Κύπρου, βλέπουμε πως το θέμα της κακοποίησης της συζύγου και την αντρικής εξουσίας δέχεται επιδράσεις που δεν ενεργούν δραστικά για την καταστολή της, αλλά αφήνουν περιθώρια για την αποσιώπηση και ίσως τη διαιώνιση της δίνοντας στο θέμα ανησυχιακές διαστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

1. Μύθοι και πραγματικότητα

Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου δεν είναι μια "ενδο-οικογενειακή" υπόθεση όπως πολλοί θέλουν να πιστεύουν.

Είναι μια υπόθεση, που αφορά ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο και πρέπει να προβληματίζει το κάθε άτομο μέσα στη κοινωνία, ανεξάρτητα από την κοινωνική του θέση και το οικονομικό του επίπεδο.

Η κακοποίηση της συζύγου από τον άντρα σύζυγο περιβάλλεται από μύθους που διαιωνίζουν πολλές λανθασμένες απόψεις που πολλές φορές, δεν αφήνουν ούτε την ίδια τη σύζυγο να καταλάβει ότι πρέπει να αναφέρει τη κακοποίηση που ασκείται από το σύζυγο της σε κάποια αρμόδια υπηρεσία, σε κάποιο επαγγελματία ή ακόμη και σε γονείς ή συγγενικά της πρόσωπα.

Σύμφωνα με την Ουόκερ (1989) τέτοιες λανθασμένες απόψεις για τη κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου, είναι πως "για να κακοποιείται μια γυναίκα, ευθύνεται η ίδια", πως "κατά πάσα πιθανότητα πρέπει να είναι φτωχή", πως "έχει συνηθίσει να ζει μέσα στη βία". Όμως από διάφορες έρευνες και μελέτες που έγιναν αποδείχθηκε ότι όλα τα ανωτέρω, αλλά και άλλα που λέγονται δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και μάλλον αποτελούν μύθους.

Ο Χρίστος Μουζακίτης όπως και η Λένορ Ουόκερ αναφέρουν στις μελέτες τους διάφορους μύθους που αφορούν τη κακοποίηση

της γυναίκας - συζύγου. Κρίνεται σκόπιμο ότι ορισμένοι μύθοι πρέπει να αναφερθούν για να γίνει το πρόβλημα πιο σαφές.

Μύθος 1 "Το σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας, εμφανίζεται μόνο σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού" (Λένορ Ουόκερ, 1989, σελ. 41)

Ο μύθος αυτός δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, γιατί σύμφωνα με διάφορες πηγές, το ποσοστό κακοποίησης αυξάνεται και μάλιστα γίνεται ανησυχητικό. Δείγμα τούτου είναι ότι τους μήνες Νοέμβριο - Δεκέμβριο του 1987 το Συμβούλιο της Ευρώπης διοργάνωσε στο Στρανσβούργο συνέδριο για τη βία μέσα στην οικογένεια, ακριβώς για να παρουσιαστεί το ανησυχητικό αυτό ποσοστό.

Μύθος 2 "Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι μαζοχίστριες". (Λένορ Ουόκερ, 1989, σελ. 42)

Ο μύθος αυτός δεν αντιπροσωπεύει τη πλειοψηφία των γυναικών, γιατί οι γυναίκες που κακοποιούνται πολλές φορές δεν έχουν εναλλακτικές λύσεις και πιστεύουν ότι τα πράγματα μπορούν να διορθωθούν. Δεν τους αρέσει η κακοποίηση, αλλά την υπομένουν για χάρη των παιδιών τους, ελπίζοντας πως η κακοποίηση θα σταματήσει.

Μύθος 3 "Η χρήση αλκοόλ προξενεί τη κακοποίηση". (Χρίστος Μουζακίτης, 1989, διάλεξη)

Ο μύθος αυτός δεν μπορεί να θεωρηθεί κανόνας. Σε πολλές περιπτώσεις οι άντρες που κακοποιούν δεν βρίσκονται υπο την επίρρεια αλκοόλ την ώρα της κακοποίησης.

Δεν μπορεί όμως να αμφισβητηθεί, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις κατά την ώρα κακοποίησης οι άντρες είναι υπο την επίρρεια αλκοόλ.

Σύμφωνα με τον Χρίστο Μουζακίτη (1989), οι άντρες στη πραγματικότητα, πίνουν για να πουν ότι δεν είναι υπεύθυνοι για τη βίαιη συμπεριφορά τους.

Μύθος 4 "Οι γυναίκες της μεσαίας τάξης δεν κακοποιούνται τόσο συχνά ούτε τόσο έντονα όσο οι φτωχές γυναίκες". (Λένορ Ουόκερ, 1989, σελ. 44)

Είναι γεγονός πως οι γυναίκες - σύζυγοι που προέρχονται από φτωχότερες τάξεις έρχονται πιο συχνά σε επαφή με τις Κοινωνικές Υπηρεσίες ή την αστυνομία, για να αναφέρουν τη κακοποίηση τους. Οι γυναίκες των πλουσιότερων τάξεων δεν καταφεύγουν εύκολα σε κάποια υπηρεσία, ούτε ζητούν εύκολα βοήθεια, για να αποφύγουν τη προβολή του προβλήματος προς τα έξω.

Φοβούνται ότι αυτό θα καταστρέψει το κύρος τους ή ότι θα βλάψει την καριέρα του σύζυγου τους. Επίσης φοβούνται μήπως διαλυθεί η οικογένεια τους. Έτσι δημιουργείται η εντύπωση ότι οι μόνες που κακοποιούνται είναι οι γυναίκες των φτωχότερων τάξεων.

Μύθος 5 "Η θρησκευτική του πίστη θα σταματήσει τη βίαιη συμπεριφορά". (Χρίστος Μουζακίτης, 1989, διάλεξη)

Ο μύθος αυτός δεν ανταποκρίνεται στη πραγματικότητα, γιατί η ίδια η εκκλησία όταν τελείται το μυστήριο του γάμου αναφέρει ότι η γυναίκα πρέπει να φοβάται τον άντρα (Καινή Διαθήκη). Έτσι σε αρκετές περιπτώσεις οι άντρες πιστεύουν ότι μπορούν να εξουσιάζουν όπως θέλουν τη γυναίκα τους.

Μύθος 6 "Η συζυγική κακοποίηση δεν προξενεί σοβαρό τραυματισμό. (Λένορ Ουόκερ, 1989, σελ.40)

Ο μύθος αυτός δεν ανταποκρίνεται στη πραγματικότητα, γιατί σε πολλές περιπτώσεις η κακοποίηση μπορεί να προκαλέσει σοβα-

ρούς τραυματισμούς, οι κακοποιημένες γυναίκες πολλές φορές καταλήγουν στο νοσοκομείο, μάλιστα υπάρχουν και περιπτώσεις που οι κακοποιημένες γυναίκες βρίσκουν το θάνατο.

Μύθος 7 "Είναι εύκολο για μια κακοποιημένη γυναίκα να αφήσει το σύζυγο που την κακοποιεί". (Χρίστος Μουζακίτης, 1989, διάλεξη)

Οι γυναίκες που κακοποιούνται από τους συζύγους τους είναι δύσκολο να τους αφήσουν και ιδιαίτερα όταν στην οικογένεια υπάρχουν παιδιά. Φοβούνται ότι δεν θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις δυσκολίες που θα τους παρουσιαστούν, ότι θα έχουν προβλήματα τα παιδιά τους, γιατί θα τα κοροϊδεύουν οι άλλοι.

Μύθος 8 "Η θεραπεία θα σταματήσει τη βία".
(Χρίστος Μουζακίτης, 1989, διάλεξη)

Ούτε αυτός ο μύθος ανταποκρίνεται στη πραγματικότητα, γιατί για να σταματήσει η κακοποίηση θα πρέπει να δεχθεί ο σύζυγος ότι η συμπεριφορά του δεν είναι η πρέπουσα. Συνεπώς θεραπεία που απευθύνεται σε σύζυγο που δεν κατανοεί τη συμπεριφορά του δεν γίνεται σε σωστές βάσεις. Έτσι δεν είναι δυνατό να φέρει αποτέλεσμα.

Υπάρχουν πάρα πολλοί μύθοι γύρω από τη κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου από το σύζυγο. Μύθοι που προέρχονται από την ίδια την κοινωνία και συντελούν στη διαιώνιση του προβλήματος της κακοποίησης των συζύγων. Αν αυτοί οι μύθοι εξαλειφθούν και ο κόσμος αντιληφθεί την πραγματικότητα, τότε αυξάνονται οι πιθανότητες για μείωση του προβλήματος της κακοποίησης της συζύγου.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

1α. Η έκταση του προβλήματος της κακοποίησης της γυναίκας.

"Βοήθεια. Ο άντρας μου με χτύπησε πάλι".

Πρησμένο απο τα κλάματα το πρόσωπο, σημαδεμένο με μελανιές. Όπως και το σώμα της, πάνω στο οποίο υπάρχουν καθαρά τα ίχνη του ξυλοδαρμού. Τροκοκρατημένο το βλέμμα, μπερδεμένα τα λόγια, πότε βουβό κλάμα και πότε μια παρατεταμένη σιωπή (Χρίστου Ιωαννίδη, εφημερίδα "ΑΓΩΝ", 1987, σελ. 3)

Σκηνή που υπο κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να είχε θέση στο σύγχρονο και πολιτισμένο κόσμο. Δυστυχώς όμως πράξεις κακοποίησης αποτελούν φαινόμενο καθημερινό. Η κακοποίηση απο τον άντρα - σύζυγο εξακολουθεί να χαρακτηρίζει τη νοοτροπία και να σηματοδοτεί την πορεία του σύγχρονου κόσμου. Όλο και περισσότερες καταγγελίες αναφέρονται στο τύπο, ή ακούγονται απο στόμα σε στόμα.

Δεν υπάρχει καμιά διάκριση στη ηλικία, τη θρησκεία, το μορφωτικό επίπεδο ή τη φυλή. Η κακοποίηση της γυναίκας συνεχίζεται ακόμη στο σύγχρονο και αναβαθμισμένο κόσμο, αφού το σύνολο των κοινωνικών συστημάτων στηρίζει τη νοοτροπία της αντρικής υπεροχής.

Απο τη πλευρά της η κακοποιημένη γυναίκα μη μπορώντας να αντιδράσει δυναμικά υπομένει τη κακοποίηση της, ή καταγγέλει τη κακοποίηση της στην Αστυνομία. Όμως μετά απο μικρό χρονικό διάστημα αποσύρει τη καταγγελία για να μη δημιουργήσει προβλήματα στην οικογένεια της, και ιδιαίτερα στα παιδιά.

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η κακοποίηση είναι πρόβλημα που υπήρχε απο παλιά. Όμως δεν εξετα-

ζόταν σε βάθος γιατί η κακοποίηση ήταν αποδεκτεί απο ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο. Όμως σιγά - σιγά άρχισε να γίνεται σοβαρό πρόβλημα, για την οικογένεια αλλά και για τη κοινωνία.

Έτσι άρχισαν να γίνονται έρευνες και μελέτες για να διαπιστωθεί η έκταση του προβλήματος. Όμως είναι δύσκολο να καθοριστεί γιατί οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες δεν καταγγέλλουν τη κακοποίηση τους σε κάποια αρμόδια υπηρεσία.

Διάφοροι μελετητές όπως και το Συμβούλιο της Ευρώπης έδωσαν ορισμένα στοιχεία για την έκταση του προβλήματος.

Στην Αυστρία (1987) σε μια έρευνα που κράτησε 3 χρόνια έφερε στην επιφάνεια τις ακόλουθες περιπτώσεις κακοποίησης.

1. 1,200 περιπτώσεις που αναφέρθηκαν στην αστυνομία.
2. 500 περιπτώσει που έφτασαν στο δικαστήριο.
3. 30 περιπτώσεις αντρών και γυναικών που κατηγορούνται ότι
4. 25 περιπτώσεις που καταδικάστηκαν για κακομεταχείριση της συζύγου.

Στη Φιλλανδία (1987) σύμφωνα με έρευνα (δεν αναφέρεται ο χρόνος που έγινε και η περίοδος που κράτησε) υπολογίζεται πως 72,700 γυναίκες, ποσοστό 1.48% υπήρξαν θύματα κακοποίησης.

Στη Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (1987) με βάση στατιστικές της Αστυνομίας για το 1984, καταγγέλθηκαν 106,228 περιπτώσει κακοποίησης. Το 99% των περιπτώσεων αφορούσε κακοποίηση που απευθυνόταν στις γυναίκες.

Στην Ιταλία (1987) υπολογίζεται ότι 80 - 85% των περιπτώσεων κακοποίησης δεν καταγγέλλονται στην Αστυνομία.

Στην Ισπανία (1987) δεν αναφέρονται στοιχεία. Οι ενδείξεις όμως είναι ότι αυξάνονται οι περιπτώσεις κακοποίησης ενάντια σε γυναίκα.

Στην Ελβετία (1987) δεν υπάρχουν στατιστικές. Απο έρευνα που έγινε μεταξύ 145 γιατρών της Ζυρίχης αποκαλύφθηκε πως:

1. 7 γιατροί χειρίζονται περιπτώσεις κακοποίησης κάθε μέρα.
2. 58 γιατροί χειρίζονται περιπτώσεις κακοποίησης μια φορά τη βδομάδα ή μια φορά το μήνα.
3. 78 γιατροί χειρίζονται περιπτώσεις κακοποίησης περισσότερο απο μια φορά το χρόνο.

Στη Σουηδία (1987), κατά το 1985, καταγγέλθηκαν στην Αστυνομία 11,610 περιπτώσεις κακοποίησης κατά των γυναικών.

Στην Ουαλλία (1987) μέσα σε ένα χρόνο καταγγέλθηκαν 5,000 περιπτώσεις κακοποίησης.

Στην Ελλάδα (1987) δεν υπάρχουν επίσημες στατιστικές. Στη Θεσσαλονίκη σ' ένα χρόνο καταγγέλθηκαν 100 περιπτώσεις κακοποίησης. Υπολογίζεται πως στην Ελλάδα μόνο το 1/4 των περιπτώσεων κακοποίησης καταγγέλλεται.

Έρευνα μεταξύ αστυνομικών σταθμών, που βρίσκονται σε περιοχές της χαμηλότερης ή και μεσαίας τάξης των Αθηνών, αποκαλύπτει πως σε κάθε σταθμό καταγγέρονται κάθε βδομάδα, 2 - 4 περιστατικά κακοποίησης με θύμα τη γυναίκα.

Σύμφωνα με τον Μουζακίτη (1989) στην Αμερική απο έρευνα που πραγματοποίησε ο Richard Gelles 1 γυναίκα στις 10 κακοποιείται κάθε ^{24ήρο} χρόνο, δηλαδή 1,800,000 γυναίκες υφίστανται κακοποίηση.

Ο R. S. Gelles (1987) το 1974 μελέτησε οικογένειες που δεν ήταν γνωστές για άσκηση κακοποίησης. Πήρε στοιχεία που αφορούσαν ολόκληρο τον πληθυσμό. Διαπίστωσε ότι το 2.5% των γυναικών υπέστησαν κακοποίηση απο δύο μέχρι πέντε φορές κατά τη διάρκεια του γάμου τους.

Το 5% των γυναικών υπέστησαν κακοποίηση μια φορά στους δύο μήνες και το 2.5% υπέστησαν κακοποίηση μια φορά το μήνα.

Σύμφωνα με την R. Sharipo (1984) το 20% περίπου των οικογενειών που παρακολουθούσε στη κλινική για την οικογένεια και το γάμο στο Ρότσιεστερ της Νέας Υόρκης, παρουσιάζουν κάποια μορφή κακοποίησης. Αναφέρει ότι σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις εμφανίζεται κακοποίηση της γυναίκας.

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του F.B.I. στις Ηνωμένες Πολιτείες κάθε 30" μια γυναίκα κακοποιείται. (Χρίστος Μουζακίτης, 1989, διάλεξη)

1β. Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου στη Κύπρο.

Στη Κύπρο δεν έχει διεξαχθεί έρευνα για τη κακοποίηση της γυναίκας, γι' αυτό δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία για τη κακοποίηση. Αν και δεν υπάρχουν στοιχεία εντούτοις από διάφορες μελέτες που έγιναν αποδεικνύεται ότι το πρόβλημα της κακοποίησης στην Κύπρο είναι σοβαρό.

Σε έρευνα που πραγματοποίησε το Γραφείο Ευημερίας (1987) για τις περιπτώσεις που παρακολουθεί φάνηκε ότι στις 6,777 περιπτώσεις υπήρχαν 161, ποσοστό 2.37% περιπτώσεις κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου.

Το Αρχηγείο της Αστυνομίας (1986) αναφέρει ότι σε διάφορους Αστυνομικούς Σταθμούς 120 κακοποιημένες γυναίκες κατάγγειλαν τη κακοποίηση τους. Οι περισσότερες κατάγγειλαν ξυλοδαρμό, σε λίγες περιπτώσεις υπήρχε σοβαρής μορφής κακοποίηση. Όμως σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα οι 101 κακοποιημένες γυναίκες απέσυραν τη καταγγελία, γιατί φοβόντουσαν ότι θα κακοποιηθούν περισσότερο από τους συζύγους τους ή ότι θα διαλύσουν την οικογένεια τους.

Πραγματικά στοιχεία για τη κακοποίηση της γυναίκας δεν

υπάρχουν, γιατί οι γυναίκες φοβούνται να καταγγείλουν τη κακοποίηση τους. Σκέφτονται την οικογένεια τους, φοβούνται την αντίδραση της κοινωνίας. Οι γυναίκες που καταφεύγουν σε κάποια υπηρεσία για να καταγγείλουν την κακοποίηση τους, είναι αυτές που η κακοποίηση έχει φθάσει στο απροχώρητο ή έχουν πρόσωπα που τις στηρίζουν.

Η δομή και ο τρόπος που λειτουργεί η Κυπριακή κοινωνία, δίνει το δικαίωμα στο σύζυγο να είναι ο αφέντης του σπιτιού. Υπάρχουν αρκετοί άντρες που δεν χρησιμοποιούν κατά κόρο την εξουσία τους αυτή, όμως υπάρχουν και άλλοι που θεωρούν σωστό να διοικούν την οικογένεια τους όπως πιστεύουν αυτοί ότι είναι σωστό και εδώ παρουσιάζεται το πρόβλημα της κακοποίησης.

Το πρόβλημα της κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου στη Κύπρο άρχισε να παρουσιάζεται εντονότερα τα τελευταία χρόνια, ο λόγος που το πρόβλημα τα προηγούμενα χρόνια δεν ήταν έντονο είναι γιατί η κακοποίηση της γυναίκας ήταν αποδεκτή από το κοινωνικό σύνολο.

Από τα στοιχεία που αναφέρονται πιο πάνω φαίνεται ότι το πρόβλημα της κακοποίησης είναι σοβαρό και ανησυχεί όλες τις χώρες. Όμως αν και έχει διαπιστωθεί ότι πραγματικά υπάρχει πρόβλημα σωματικής κακοποίησης στη σύζυγο, εντοίτοις σε πολλές περιπτώσεις η ίδια η κοινωνία στηρίζει τη κακοποίηση, γιατί οι αντιλήψεις και οι προκαταλήψεις για τους ρόλους των δύο φύλων έρχονται να ενισχύσουν τη θέση υπεροχής του άντρα στην κοινωνία και την οικογένεια. Σαν παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις το κοινωνικό περιβάλλον της κακοποιημένης γυναίκας δείχνει κατανόηση για τη κακοποίηση που ασκεί ο σύζυγος, αλλά την ενθαρρύνει να γυρίσει

στον άντρα και τα παιδιά της, ή να αποσύρει την καταγγελία απο την Αστυνομία.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ

ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ

Διαπιστώνοντας ότι υπάρχει πρόβλημα σωματικής κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου απο τον άντρα - σύζυγο, πολλοί μελετητές μετά απο μελέτες που έκαναν έδωσαν κάποιες θεωρίες για την κακοποίηση, ορισμένες απο αυτές παραθέτονται πιο κάτω.

Οι Gelles και Straus (1982) αναφέρουν ότι υπάρχουν τρεις ερμηνείες για τη κακοποίηση της οικογένειας. Η πρώτη θεωρία είναι πολιτιστική. Η θεωρία αυτή αναφέρει ότι η κακοποίηση συγκεντρώνεται στις κατώτερες κοινωνιοοικονομικές τάξεις. Αυτό παρουσιάζεται σαν αποτέλεσμα ενός τρόπου που μαθαίνουν για ν'αντιδρούν στις πιέσεις της επιβίωσης στην κοινωνία. Η δεύτερη θεωρία είναι η θεωρία του στρες, σύμφωνα με την οποία η κακοποίηση είναι το μέσο με το οποίο το άτομο αντιδρά στο ανυπόφορο στρες. Η τρίτη θεωρία είναι η θεωρία της μάθησης. Στη θεωρία αυτή δίνεται ιδιαίτερη σημασία στις σχέσεις γονιών και παιδιών και στις εμπειρίες της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Οι εμπειρίες αυτές θέτουν τις βάσεις της προσωπικότητας, που αργότερα αυτές οι εμπειρίες θα διαμορφώσουν τις σχέσεις του ατόμου με τα παιδιά του και η προσωπικότητα πιθανόν να μεταβιβαστεί στην επόμενη γενιά.

Τα παιδιά που μεγαλώνουν με αγάπη και σεβασμό ωριμάζουν και γίνονται σύζυγοι ή γονείς που αγαπούν, που είναι υπεύθυνοι και δημιουργικοί. Ενώ τα παιδιά που απορρίπτονται και κακοποιούνται απο τους γονείς τους μπορεί να μετατραπούν σε άτομα που κακομεταχειρίζονται την οικογένεια τους.

Η Ουόκερ (1989) μετά απο έρευνα που πραγματοποίησε με 100 κακοποιημένες γυναίκες παρατήρησε ότι όλες παρουσίαζαν τα ίδια κοινά χαρακτηριστικά.

1. Έχουν μικρή αυτοεκτίμηση
2. Πιστεύουν όλους τους μύθους για τις σχέσεις κακοποίησης.
3. Αντιμετωπίζουν με τον παραδοσιακό τρόπο το σπίτι τους, πιστεύουν πολύ στην ενότητα της οικογένειας και στα καθορισμένα στερεότυπα του γυναικείου ρόλου.
4. Έχουν έντονες αντιδράσεις λόγω στρές, με ψυχοσωματικά συμπτώματα.
5. Πιστεύουν πως κανένας δεν μπορεί να τις βοηθήσει να λύσουν τα προβλήματα τους, εκτός απο τον εαυτό τους.
6. Αισθάνονται ενοχή, αλλά αρνούνται τον τρόπο και τον θυμό που νιώθουν.
7. Χρησιμοποιούν το σεξ ως μέσω για τη διατήριση των σχέσεων τους.
8. Δέχονται την ευθύνη για τις βίαιες πράξεις των αντρών τους.
9. Δείχνουν παθητικότητα προς το κοινωνικό περιβάλλον αλλά έχουν τη δύναμη να αντιμετωπίζουν το προσωπικό τους περιβάλλον έτσι που να αποφεύγουν μεγαλύτερη κακοποίηση ή και δολοφονία.

Σύμφωνα με την ίδια συγγραφέα τα χαρακτηριστικά των αντρών που κακοποιούν τις γυναίκες τους είναι τα ακόλουθα:

1. Έχουν μικρή αυτοεκτίμηση.
2. Πιστεύουν σε όλους τους μύθους που είναι σχετικοί με τις σχέσεις κακοποίησης.
3. Πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των αντρών και στον στερεότυπο ανδρικό ρόλο μέσα στην οικογένεια.

4. Κατηγορούν άλλους για τις πράξεις τους.
5. Ζηλεύουν παθολογικά.
6. Παρουσιάζουν μια διπλή προσωπικότητα.
7. Έχουν έντονες αντιδράσεις στρες, που προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν πίνοντας και δέρνοντας τις γυναίκες τους.
8. Συχνά χρησιμοποιούν το σεξ σαν μια βίαιη πράξη για να αυξήσουν την αυτοεκτίμηση τους και τον χλωμό ανδρισμό τους.
9. Δεν πιστεύουν πως η βίαιη συμπεριφορά τους θα έχει αρνητικές επιπτώσεις.

Σύμφωνα με την έκθεση της Ιταλίας (1987) προς το Συμβούλιο της Ευρώπης οι αιτίες που προξενούν την κακοποίηση δεν σχετίζονται αποκλειστικά με τη τάξη, το εισόδημα, τη φυλή, τη κουλτούρα ή τη θρησκεία. Ανάμεσα στις κυριότερες αιτίες αναφέρονται οι οικονομικές συνθήκες της οικογένειας, ο ανταγωνισμός στο τόπο εργασίας, το στρές απο την εργασία, η αποτυχία στην εργασία, η απομόνωση της πυρηνικής οικογένειας και η ένταση της αστικής ζωής.

" Ο Steinmetz, ο Strous, ο Sprey, ο Walfgang και Ferracuti, ο Daly, ο Βουδούρης, σαφέστατα υποδεικνύουν τις ποικίλες αιτίες της βίαιης συμπεριφοράς των συζύγων. Οι λόγοι μπορούν να ταξινομηθούν σε κοινωνικούς, περιβαντολογικούς, ψυχολογικούς και ιδιοσυγκρασιακούς που έχουν σαν βάση τη προσωπικότητα και τα βιώματα των δραστών συζύγων".
(Χρίστος Μουζακίτης, 1989, διάλεξη)

Σύμφωνα με την Ουόκερ (1989) τα αποτελέσματα της μελέτης της για το σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας, φανερώνουν ότι οι κακοποίηση στην οικογένεια δεν προέρχεται απο τις αντιδράσεις των συζύγων, ούτε απο τα εριστικά στοιχεία της προσω-

πικότητας της καποποιημένης γυναίκα, αλλά απο τον τρόπο που έμαθε ο θύτης ν' αντιδρά.

Ο Μουζακίτης (1989) αναφέρεται σε στρεσογόνους παράγοντες που οδηγούν στην κακοποίηση, αυτοί οι παράγοντες είναι τα οικονομικά προβλήματα, τα ναρκωτικά, η ζήλεια, η χρήση αλκοόλ, θέματα που αφορούν τα παιδιά.

Ακολουθως οι ερευνήτριες θα προσπαθήσουν να παρουσιάσουν τη δική τους άποψη για τα αίτια που οδηγούν στην κακοποίηση.

Η θέση που δίνεται στον άντρα μέσα στην οικογένεια, του εξασφαλίζει τη δύναμη και την ισχύ να κυβερνά τις ζωές των λοιπών μελών της οικογένειας. Φυσικά η θέση αυτή δεν είναι η αιτία της κακοποίησης που ασκεί στη σύζυγο του. Υποβοηθά όμως βαθύτερα αίτια που μπορεί να επηρεάσουν χαρακτήρες αντρών σε τέτοιο βαθμό ώστε να οδηγηθούν στην κακομεταχείρηση και τη κακοποίηση εναντίον των γυναικών - συζύγων τους. Και τέτοια αίτια που ωθούν τις πιο πολλές φορές στην κακοποίηση της συζύγου είναι κοινωνικά, περιβαλλοντολογικά, ψυχολογικά και ιδιοσυγκρασιακά.

Οι ερευνήτριες τείνουν να συμφωνήσουν με τη θεωρία του Gelles και Straus . Η θεωρία αυτή είναι η θεωρία της μάθησης, που δίνει ιδιαίτερη σημασία στις σχέσεις γονιών και παιδιών και στις εμπειρίες τις πρώιμης παιδικής ηλικίας.

Αν το άτομο κατά την παιδική του ηλικία είναι μάρτυρας κακοποίησης της μητέρας του, και γενικά στο σπίτι του κυριαρχεί η βίαη συμπεριφορά τότε το άτομο όταν κάνει δική του οικογένεια αργότερα, θα είναι και ο ίδιος κακοποιός.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ

Φάσεις κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου

Η Ουόκερ (1989) βοηθήθηκε από τα αποτελέσματα της έρευνας της να αναπτύξει τη θεωρία του κύκλου βίας που δείχνει ότι υπάρχουν διαφορετικές περιόδους στη ζωή ενός ζευγαριού.

Σε χρόνιες περιπτώσεις κακοποίησης, ο κύκλος της κακοποίησης επαναλαμβάνεται κατά διαστήματα. Υπάρχουν τρεις διαφορετικές φάσεις που ποικίλουν σε χρόνο και ένταση.

Οι τρεις φάσεις του κύκλου κακοποίησης είναι:

- (1) Δημιουργία έντασης
- (2) Έκρηξη - Εξάσκηση κακοποίησης
- (3) Ηρεμία - αγάπη

Δημιουργία έντασης

Στη πρώτη φάση η ένταση αρχίζει να μεγαλώνει. Ο άντρας γίνεται νευρικός και τείνει να αντιδρά στη παραμικρή απογοήτευση. Μπορεί να υπάρξουν μικρά επεισόδια κακοποίησης τα οποία ξεπερνώνται πολύ γρήγορα. Μπορεί να αρχίσει να επιτίθεται βίαια εναντίον της γυναίκας για κάποιο λάθος που έκανε αληθινό ή φανταστικό, αλλά γρήγορα απολογείται και ηρεμεί.

Η γυναίκα προσπαθεί να μη θυμώσει και προσπαθεί να υποκύψει. Ο ψυχολογικός μηχανισμός άμυνας που χρησιμοποιεί είναι η άρνηση για το θυμό της και υποστηρίζει ότι ίσως της άξιζε η κακοποίηση, ταυτίζεται με τον λανθασμένο τρόπο σκέψης του θύτη. Εσωτερικεύει το θυμό εναντίον του εαυτού της και νιώθει ένοχη ότι δεν ήταν αρκετά καλή, πράγμα που διαρκεί για λίγο και αναβάλλεται η αναπόφευκτη δεύτερη φάση.

Οι κακοποιημένες γυναίκες κάνουν υπομονή ελπίζοντας ότι στο μέλλον ο σύζυγος θα αλλάξει και προσπαθούν να πιστέψουν

ότι κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης υπάρχει εκ μέρους τους ένας μικρός έλεγχος. Ο ρυθμός τους εν τω μεταξύ μεγαλώνει αλλά δεν το εκφράζουν.

Ο άντρας σύζυγος γνωρίζει ότι η συμπεριφορά του δεν είναι η δέουσα, ακόμα και αν δεν το παραδέχεται. Γίνεται πιο καταπιεστικός, ζηλιάρης, ελπίζοντας ότι η ωμότητα και οι απειλές του θα κρατήσουν τη γυναίκα - σύζυγο δέσμια. Σιγά - σιγά ο άντρας - σύζυγος γίνεται πιο ωμός, η ψυχολογική ταπείνωση και υποβάθμιση και τα επεισόδια κακοποίησης γίνονται πιο πολλά.

Ο σύζυγος δεν δυσκολεύεται να μιλήσει για το τι συμβαίνει σ' αυτή τη φάση. Είναι εκτός ελέγχου φυσικά και συναισθηματικά. Η σύζυγος σε αντίθεση με το θύτη μπορεί να πει με λεπτομέρεια τι συνέβει στη περίοδο αυτή. Συχνά αρνούνται να παραδεκτούν πόσο σοβαρές είναι οι πληγές τους και αρνούνται άμεση ιατρική βοήθεια.

Η φάση αυτή είναι η πιο μεγάλη σε διάρκεια.

Έκρηξη - Εξάσκηση κακοποίησης

Η φάση αυτή είναι η πιο σύντομη, αλλά και η πιο βίαιη. Διάρκεια μόνο ορισμένες ώρες.

Σε αυτή τη φάση η κατάσταση ξεφεύγει από κάθε έλεγχο και ο άντρας προκαλεί στη σύζυγο σοβαρά τραύματα.

Στη διάρκεια αυτής της φάσης και οι δύο χάνουν τον έλεγχο τους. Ο άντρας στην αρχή μπορεί να έχει συνείδηση αυτών που κάνει, αλλά στη συνέχεια δεν καταλαβαίνει τι κάνει. Ο θυμός του είναι τόσο μεγάλος που τον τυφλώνει.

Η γυναίκα - σύζυγος περιμένοντας τη δεύτερη φάση έχει αρκετό ψυχολογικό στρες, γίνεται αγχώδης, αισθάνεται κατάθλιψη. Μένει αγριώνει ή έχει τάση για ύπνο, έχει έλλειψη όρεξης ή για

υπερβολικό φαγητό και αισθάνεται συνεχώς κούραση.

Ηρεμία - αγάπη

Το τέλος της δεύτερης φάσης και η μετακίνηση στη τρίτη φάση χαρακτηρίζεται από πολλή αγάπη, ευγένεια και ηρεμία, αυτή τη φάση τη δέχονται και οι δύο. Ο άντρας μετανοεί ειλικρινά για τις πράξεις του. Ο μεγαλύτερος του φόβος είναι μήπως τον εγκαταλείψει και προσπαθεί να είναι γοητευτικός και καλός, τη διαβεβαιώνει ότι δεν θα τη ξανακακοποιήσει. Πιστεύει ότι μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του και ότι δεν θα ξαναπληγώσει τη γυναίκα που αγαπά.

Ακολουθεί μια περίοδος μεγάλης αγάπης και ηρεμίας στο ζευγάρι και ο άντρας προσπαθεί να πείσει τους πάντες ότι αυτή τη φορά το εννοεί και θα σταματήσει όλα τα λάθη του. Η όλη στάση του σ' αυτή τη φάση κάνει τη γυναίκα - σύζυγο να πιστέψει ότι ο σύζυγος μπορεί να αλλάξει. Πείθει τον εαυτό της ότι μπορεί να αλλάξει. Είναι η φάση της ιδανικοποίησης και έτσι η γυναίκα παγιδεύεται.

Σ' αυτή τη φάση η γυναίκα έχει ότι ζητήσει. Η χρονική διάρκεια της φάσης είναι άγνωστη. Είναι μεγαλύτερη της δεύτερης και μικρότερη της πρώτης. Ορισμένες φορές η τρίτη φάση τελειώνει προτού το μάθει κανείς και ξαναρχίζει η πρώτη φάση ένεκα μικροεπεισοδίων που ξαναπαρουσιάζονται.

Έτσι ο κύκλος επαναλαμβάνεται και δημιουργείται ένας ατέλειωτος κύκλος βίας. Αναπτύσσεται δηλαδή μια σχέση στην οποία εναλλάσσεται η αγάπη και το μίσος με αποτέλεσμα η ένταση στη σχέση τους να είναι μεγάλη.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε

Η κακοποίηση της γυναίκας σαν κοινωνικό πρόβλημα

"Εκείνος 65 χρόνων, κι εκείνη 58. Βγάζει τη ζώνη και τη δέρνει με μανία στην αυλή του σπιτιού τους. Οι γείτονες παρακολουθούν τη σκηνή με την "ευπρέπεια" και την "κοσμικότητα" του αμέτοχου θεατή. Εκείνη βογγά απο τους πόνους κι εκείνος δικαιολογείται "Μ'έφερε στο αμήν". (Εφημερίδα "Η ΩΡΑ", 1987, σελ, 5)

Διαβάζοντας κάποιος το πιο πάνω απόσπασμα θα έλεγε ότι είναι κάποιο παραμύθι. Κι όμως η σκηνή που αναφέρεται είναι πραγματική και επιβεβαιωμένη.

Τα λόγια αυτά είναι μια τραγική πραγματικότητα. Πίσω απο τα "κλειστά παράθυρα" η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου απο τον άντρα - σύζυγο είναι ένα φαινόμενο που δεν μπορεί να αμφισβιτηθεί. Ένα φαινόμενο που οι πραγματικές του διαστάσεις δεν είναι γνωστές, γιατί τις περισσότερες φορές οι κακοποιημένη γυναίκα δεν καταγγέλει την κακοποίηση της στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Απο τα πολύ παλιά χρόνια ο άντρας - σύζυγος κακοποιούσε τη γυναίκα - σύζυγο. Μάλιστα σε πολλές χώρες είχε το δικαίωμα απο το νόμο να τη κακοποιεί για διορθωτικούς σκοπούς όταν αυτή δεν υπακούει τυφλά τις επιθυμίες του ακόμη και στις πιο παράλογες. Η τιμωρία που επιβάλλετο αφήνετο στην κρίση του συζύγου. Όσο πιο άγριος και βίαιος ήταν τόσο πιο άγρια και σκληρή ήταν η τιμωρία.

Το δικαίωμα αυτό οι άντρες το διατηρούν μέχρι τον 20ο αιώνα. Όμως ακόμα και σήμερα που οι νόμοι αυτοί έχουν αποσυρθεί, η συμπεριφορά αυτή του άντρα προς τη γυναίκα του συνεχίζε-

ται με την ανοχή της κοινωνίας, αλλά και της πολιτείας, που δεν αντιμετωπίζει το θέμα με τη σοβαρότητα που αρμόζει. Κι αυτό γιατί η οικογένεια θεωρείται χώρος απαραβίαστος όπου κανένας δεν μπορεί να επέμβει ακόμη και σε περιπτώσεις που ένα μέλος εξασκεί κακοποίηση πάνω σε άλλο μέλος της.

Ο πολιτισμός, η επιστήμη και η τεχνολογία αναπτύχθηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό, όμως η νοοτροπία και οι αντιλήψεις των αντρών, όπως διαμορφώνονται μέσα από πεπαλαιωμένα και αναχρονιστικά στερεότυπα, σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει αλλάξει.

Έτσι αν και βρισκόμαστε στο τέλος του 20ου αιώνα ακούμε ή διαβάζουμε ότι κάποια γυναίκα - σύζυγος κακοποιήθηκε από τον άντρα - σύζυγο της ή σε μερικές περιπτώσεις εκδηλώνεται και με φόνο.

Οι προκαταλήψεις και νοοτροπία του κόσμου για τη κακοποιημένη γυναίκα έχουν αρνητικό αντίκτυπο πάνω στη γυναίκα. Φοβάται να αντιδράσει και μένει παθητική.

Ο κόσμος πιστεύει ότι η γυναίκα πρέπει να υποτάσσεται στον άντρα, ότι πρέπει να κάνει πολλές προσπάθειες για να κρατήσει την οικογένεια της, ότι κάποτε φταίει η γυναίκα για να κακοποιείται από το σύζυγο. Όλα αυτά κάνουν τη γυναίκα να σιωπά και να υπομένει την κακοποίηση.

Από τη πλευρά τους οι υπόλοιποι (συγγενείς, φίλοι, γνωστοί και άγνωστοι) δεν προσπαθούν να βοηθήσουν τη γυναίκα που κακοποιείται, να πιστέψει ότι υπάρχουν άνθρωποι που τη σκέφτονται χωρίς καχυποψία, χωρίς να την υποτιμούν. Οι περισσότερες πιστεύουν ότι η κακοποίηση που ασκεί ο άντρας - σύζυγος στη γυναίκα - σύζυγο είναι ενδοοικογενειακή υπόθεση, και δεν πρέπει να επεμβαίνουν.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα που γράφει η Ουόκερ (1989).

Οι ψυχολόγοι Darry και Sandra Bem στις Ηνωμένες Πολιτείες έκαναν ένα πείραμα στη μέση του δρόμου για να δουν πως θα συμπεριφερθούν οι περιστικοί. Το πείραμα έγινε σε τρία στάδια. Πρώτα έγινε καυγάς μεταξύ δυο αντρών, μετά έγινε καυγάς μεταξύ δύο γυναικών και τέλος έγινε καυγάς μεταξύ ενός άντρα και μιας γυναίκας. Και στα τρία στάδια η συχνότητα του καυγά ήταν η ίδια.

Οι ερευνητές παρατήρησαν ότι οι περαστικοί επενέβησαν στον καυγά των δύο αντρών, και των δύο γυναικών, και πολύ σπάνια μεταξύ του ανδρός και της γυναίκας. Όταν ρωτήθηκαν γιατί δεν επέμβαιναν στον καυγά του άντρα και της γυναίκας, έλεγαν ότι δεν είναι σωστό να ανακατεύονται σε συζυγικό καυγά.

Απο το παράδειγμα αυτό φαίνεται πως συνήθως οι άνθρωποι δεν θέλουν να επεμβαίνουν στους συζυγικούς καυγάδες, γιατί πιστεύουν ότι ο καυγάς που γίνεται είναι ενδοοικογενειακή υπόθεση και δεν πρέπει να ανακατεύονται ή δεν τους αφορά.

Όμως η κακοποίηση που ασκείται απο το σύζυγο στη σύζυγο βλάπτει το κοινωνικό σύνολο, με πολύ σαφείς τρόπους. Η κακοποίηση ασκείται καθημερινά απο τους συζύγους, στις συζύγους τους, το κοινωνικό σύνολο δεν προσπαθεί να αλλάξει αυτή την κατάσταση, γιατί πιστεύει σ'όλα τα πιο πάνω που αναφέρθησαν, οι ίδιες οι κακοποιημένες γυναίκες δεν αναφέρουν πουθενά την κακοποίηση τους. Έτσι η κακοποίηση γίνεται αποδεκτή απο ένα μέρος του κοινωνικού συνόλου.

Επίσης η κακοποίηση έχει μακροχρόνιες επιπτώσεις και στην ίδια τη κακοποιημένη γυναίκα, αλλά και στα παιδιά της που θα γίνουν αργότερα και αυτά οικογενειάρχες.

Σύμφωνα με τον Τζιόγκουρο (1990) η κακοποίηση σε σχέση με τα παιδιά έχει δύο διαστάσεις. Στη πρώτη περίπτωση τα παιδιά γίνονται τα ίδια θύματα της κακοποίησης. Στη δεύτερη περίπτωση η κακοποίηση ασκείται μεταξύ των συζύγων και τα παιδιά είναι μάρτυρες του γεγονότος αυτού.

Και στις δύο περιπτώσεις οι επιπτώσεις από την κακοποίηση μπορεί να θεωρηθούν ως καταστροφικές. Σ'ένα βίαιο περιβάλλον το παιδί αιχμαλωτίζεται σ'ένα ατελείωτο κύκλο βίας, από όπου ούτε τον τρόπο, αλλά ούτε και τη δύναμη έχει για να ξεφύγει. Ταυτόχρονα μάλιστα μαθαίνει πως η κακοποίηση είναι ένα αποδεκτό μέσο συνδιαλλαγής κι επικοινωνίας.

Σύμφωνα με τον Μουζακίτη (1989) τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ένα βίαιο περιβάλλον, αφού οι γονείς τους εμπλέκονται σ'ένα κύκλο βίας, παρουσιάζουν καθυστέρηση στη ψυχολογική, διανοητική και φυσιολογική ανάπτυξη. Συνεχίζοντας αναφέρει ότι πρέπει να υπάρχει ανταπόκριση από τους γονείς για τις συναισθηματικές ή ψυχολογικές ανάγκες του παιδιού.

Συνεχίζοντας ο Μουζακίτης αναφέρετε στην έρευνα που έκαναν ο Peter Faffe και ο σύντροφος του, για το τι μαθαίνουν τα παιδιά:

1. Η κακοποίηση είναι ένας αποδεκτός τρόπος επίλυσης διαφορών.
2. Η κακοποίηση είναι απαραίτητη μέσα στις οικογενειακές συναλλαγές.
3. Εάν η κακοποίηση γνωστοποιηθεί σε άλλους όπως αστυνομικούς ή δικαστές, που αποδίδουν δικαιοσύνη, θα υπάρχουν λίγες αν όχι καθόλου συνέπειες.
4. Ότι διάκριση μεταξύ των φύλων, όπως ορίζεται από τη μη ίση δύναμη στη λήψη αποφάσεων και από του ρόλους μέσα στην οικογένεια, πρέπει να ενθαρρύνεται.

5. Η βία είναι ο σωστός τρόπος χειρισμού του στρες και των πιέσεων.
6. Τα θύματα της κακοποίησης πρέπει να υφίστανται την κακοποίηση και να εξετάζουν το βαθμό ευθύνης τους για αυτή.

Σύμφωνα με τον Τζιόγκουρο (1990) όταν τα παιδιά φθάσουν στην εφηβεία η κατάσταση περιπλέκεται. Επιδεινώνεται η διαταραχή της συμπεριφοράς. Έτσι μπορεί να παρατηρηθεί αντικοινωνική συμπεριφορά, καταφεύγουν στη χρήση οινόπνευματοδών και άλλων τοξικών ουσιών, εγκαταλείπουν την κατοικία και το σχολείο, συχνά αλλάζουν επάγγελμα και εργοδότη, έχουν ανεπαρκείς διαπροσωπικές σχέσεις, ασταθείς ερωτικές και σεξουαλικές σχέσεις, κάνουν προωρους γάμους και εγκυμοσύνες κλπ.

Έτσι δημιουργείται ανακύκλωση της κακοποίησης. Οι γονείς που ήταν μάρτυρες κακοποίησης στην οικογένεια, έχουν αυξημένες πιθανότητες να αρχίσουν να κακοποιούν και οι ίδιοι.

Αναλύοντας όσα έχουν αναφερθεί πιο πάνω το συμπέρασμα είναι ότι η επιπτώσεις της κακοποίησης δεν τραυματίζουν μόνο την οικογένεια, αλλά όλο το κοινωνικό σύνολο.

Τα παιδιά που είναι μάρτυρες κακοποίησης στην οικογένεια και θα βγουν στην κοινωνία σαν πολίτες, όταν αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που αναφέρθηκαν πιο πάνω, τότε η κοινωνία θα έχει να αντιμετωπίσει επιπτώσεις, μια και η ομαλή της εξέλιξη εξαρτάται κατά πολύ από το τρόπο λειτουργίας μιας οικογένειας. Η οικογένεια είναι αυτή που πλάθει τους ανθρώπους της κοινωνίας και χρωματίζει ανάλογα το επίπεδο της ζωής. Εάν η οικογένεια αντιμετωπίζει προβλήματα, τότε και η ίδια η κοινωνία έχει πρόβλημα.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΤ

Κοινωνική και άλλη πολιτική

Απο τη πλευρά της Κοινωνικής Πολιτικής, για το τομέα της πρόληψης και της καταστολής του προβλήματος της βίας και ιδιαίτερα της κακοποίησης της γυναίκας γίνεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την αναγκαία παροχή ατομικής και κοινωνικής βοήθειας για τα θύματα κακοποίησης.

1. Ισχύουσα Νομοθεσία

Στο άρθρο 241 του Ποινικού Κώδικα το αδίκημα της κοινής επίθεσης περιγράφεται ως εξής:

"Όστις παρανόμως επιτίθεται κατ' άλλων είναι ένοχος πλημелλήματος εαν δε η επίθεσις δεν διαπραχθη υπο περιστάσεις. Επαγομένης κατά του παρόντα κώδικα βαρυτέραν ποινήν, υπόκειται σε φυλάκισιν μη υπερβαίνουσαν το 1 έτος ή εις χρηματικής ποινήν μη υπερβαίνωσαν τας £750 ή αμφοτέρας τας ποινάς ταύτας". (Κυπριακός Ποινικός Κώδικας)

Ο Κυπριακός Ποινικός Κώδικας δεν προνοεί ειδική διάταξη για το αδίκημα της κακοποίησης της γυναίκας αλλά περιλαμβάνεται στα γενικής φύσεως ποινικά αδικήματα και τιμωρείται ανάλογα με τις ποινές που προνοεί ο νόμος.

Εδώ σημειώνεται, ένα κενό του νόμου.

Απο εκδικασμένες υποθέσεις παρατηρείται να υπάρχει ελαστικότητα στις ποινές, π.χ. κάποιος που καταδικάστηκε απο το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας και βρέθηκε ένοχος για κακοποίηση της συζύγου του και προξένηση σοβαρής σωματικής βλάβης, τέθηκε σε ποινή φυλάκισης 15 ημερών. (Βλέπε σελ. 160, Παράρτημα 1, 2, 3, 4).

2. Υπηρεσίες και προγράμματα

Πολιτική του Κράτους είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος της κακοποίησης. Για το σκοπό αυτό λειτουργούν Υπηρεσίες και προγράμματα που σκοπό έχουν να προσφέρουν βοήθεια και υποστήριξη στην κακοποιημένη γυναίκα.

α. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας δεν περικλύει στο Εγχειρίδιο του Τμήματος, ειδικό διάταγμα για την προστασία της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου.

Οι περιπτώσεις κακοποίησης χειρίζονται όλες οι περιπτώσεις ενηλίκων.

β. Αστυνομία

Η βία και η κακοποίηση διερευνούνται από την Αστυνομία βάσει της σχετικής Νομοθεσίας με τον ίδιο τρόπο που διερευνούνται όλα τα κοινά ποινικά αδικήματα.

Τα εγκλήματα βίας εναντίων των γυναικών χωρίζονται από την Αστυνομία σε τρεις κατηγορίες.

"(α) Εγκλήματα σοβαράς μορφής βίας, όπως π.χ. φόνος, απόπειρα φόνου, βιασμός κλπ.

(β) Εγκλήματα ελαφράς μορφής, όπως κτυπήματα, επιθέσεις κλπ., που κυρίως συμβαίνουν μεταξύ ανδρογύνων ή συμβιούντων ζευγαριών και οι κατηγορούμενοι οδηγούνται ενώπιον της δικαιοσύνης.

(γ) Τα ίδια εγκλήματα που αναφέρονται στην παράγραφο (α) και (β) καταγγέλλονται συχνά στην Αστυνομία, πλην όμως η παραπονούμενη γυναίκα δεν επιθυμεί την ποινική διώξη του κατηγορούμενου, αλλά ζητά να περιοριστεί μόνο σε παρατήρηση. (ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ, 1988)

γ. Κέντρο Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας στην Οικογένεια

Με πρωτοβουλία της Κίνησης Ίσα Δικαιώματα - Ίσες Ευθύνες ιδρύθηκε το 1988 το Κ.Α.Β.Θ.Β.. Το τμήμα λειτουργεί σαν Κέντρο άμεσης δράσης για περιπτώσεις βίας και κακοποίησης ιδιαίτερα γυναικών και η περιφρούριση της προσωπικής της ασφάλειας σε ώρες κινδύνου.

- Η ταυτότητα των ατόμων που απευθύνονται στο Κέντρο παραμένει απόλυτα μυστική. Βοήθεια προσφέρεται και σε άτομα που δεν θέλουν να αποκαλύψουν το όνομα τους.
- Το Κέντρο προσπαθεί να ακούει και να εμψυχώνει ηθικά τις κακοποιημένες γυναίκες για να αποκτήσουν την αυτοπεποίθηση και τον αυτοσεβασμό τους.

Το Κέντρο επανδρώνεται απο ειδικευμένο προσωπικό σε θέματα βίας που προσφέρουν κάθε μορφής πληροφόρηση και υποστήριξη.

Επίσης συχνά το Κέντρο διοργανώνει σεμινάρια με σκοπό την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω απο το πρόβλημα της κακοποίησης.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ζ

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού σε σχέση με το πρόβλημα της κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου.

Πριν το τέλος του θεωρητικού μέρους της μελέτης κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στο ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού σε σχέση με την κακοποίηση που ασκείται στη γυναίκα - σύζυγο απο το σύζυγο.

Είναι γνωστό πως σκοπός του Κοινωνικού Λειτουργού είναι:

"...να καταστήσει ικανό το άτομο να βρει κάποιο αποτελεσματικό τρόπο για να λύσει ή να αντιμετωπίσει το πρόβλημά του". (Perlman,1957, σελ. 24)

Ο Κοινωνικός Λειτουργός, με την Ατομική Κοινωνική Εργασία, μπορεί να παρέχει βοήθεια, ενίσχυση και υποστήριξη στην κακοποιημένη γυναίκα. Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενη ενότητα η κακοποιημένη γυναίκα αντιμετωπίζει αρκετά ψυχολογικά προβλήματα, έχει μικρή αυτοεκτίμηση, αναλαμβάνει την ευθύνη για την κακοποίηση της, πιστεύει ότι κανείς δεν θα τη δεχτεί, κανείς δεν μπορεί να τη κατανοήσει και να τη βοηθήσει κλπ. Ο Κοινωνικός Λειτουργός ενεργώντας δυναμικά μπορεί να βοηθήσει την κακοποιημένη γυναίκα να βρει τρόπους για την επίλυση του προβλήματος της.

Η πρωταρχική βοήθεια που μπορεί να προσφερθεί στην κακοποιημένη γυναίκα είναι να ανασυγκροτήσει το "εγώ" της και να αναπτύξει τη χαμένη αυτοεκτίμηση της, έτσι ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της δραστικά βγαίνοντας απ' την παθητικότητα και τη μοιρολατρία που τη διακατέχουν. Η κακοποίηση και η ανάγκη υποστήριξης, είναι σημαντικός παράγοντας για τη γυναίκα που κακοποιείται και που αισθάνεται πως κανείς δεν μπορεί να καταλάβει αυτό που εκείνη αισθάνεται και καθημερινά βιώνει.

Σε πολλές περιπτώσεις οι γυναίκες που κακοποιούνται, αλλά και οι άντρες που κακοποιούν, θέλουν να σταματήσει η κακοποίηση. Ο Κοινωνικός Λειτουργός θεραπευτής μπορεί να παρέμβει και να εφαρμόσει μεθόδους και τεχνικές της οικογενειακής θεραπείας, στα πλαίσια της Κοινωνικής Εργασίας στην Οικογένεια και να εμπλέξει όλα τα μέλη της σε συνεργασία για την καταστολή της κακοποίησης. Επίσης ο ρόλος του και πάλι, μπορεί να φανεί μέσα από διάφορα προγράμματα που είναι δυνατό να εφαρμοσθούν και να λειτουργήσουν στην Κοινότητα.

Μέσα απο την Κοινότητα, ο Κοινωνικός Λειτουργός, μπορεί να δουλέψει ιδιαίτερα στο τομέα της πρόληψης. Με την εφαρμογή προγραμμάτων στα σχολεία σε συνεργασία με άλλους ειδικούς, καθώς και με την εφαρμογή διαλέξεων και σεμιναρίων, όπου θα μετέχουν όλα τα μέλη της Κοινότητας, θα μπορεί να φέρει το πρόβλημα της κακοποίησης τόσο της γυναίκας, όσο και το όλο θέμα της βίας μέσα στην οικογένεια, στο προσκήνιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το θέμα της έρευνας με το οποίο οι ερευνήτριες ασχολήθηκαν έχει δύο ερευνητικά μέρη.

Το πρώτο ερευνητικό μέρος αφορά τη διερεύνηση της έκτασης του προβλήματος της κακοποίησης της γυναίκας, όπως αυτή παρουσιάζεται σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή που καλύπτει ο Αστυνομικός Σταθμός Λυκαβητού.

Το δεύτερο ερευνητικό μέρος αφορά τη διερεύνηση των απόψεων της κοινής γνώμης για το θέμα της κακοποίησης της συζύγου από το σύζυγο.

Με βάση αυτό το σκεπτικό τα ερωτήματα που διατυπώθηκαν για τη διεξαγωγή των ερευνών αυτών είναι τα παρακάτω:

1. Ποιά τα αίτια που οδήγησαν στην κακοποίηση.
2. Ποια είναι η εικόνα της κακοποιημένης γυναίκας (ηλικία, τόπος διαμονής, παντρεμένη, συμβία, εισόδημα).
3. Ποια είναι σε γενικές γραμμές η εικόνα του συζύγου (ηλικία, τόπος διαμονής, παντρεμένος, συμβίος).
4. Είναι τα παιδιά μάρτυρες της κακοποίησης;
5. Ποιές ενέργειες έγιναν από μέρος της κακοποιημένης γυναίκας για να σταματήσει η κακοποίηση.
6. Ποια η άποψη της κοινής γνώμης για την ύπαρξη ή όχι κακοποίησης της συζύγου στην Κύπρο.
7. Ποια η στάση των ερωτώμενων απέναντι στην κακοποίηση της συζύγου.
8. Ποιές υπηρεσίες ή επαγγελματίες, κατά τη γνώμη του κοινού, μπορούν να βοηθήσουν τη κακοποιημένη σύζυγο.

Και τα δύο μέρη της εργασίας ήταν διερευνητικά. Στο πρώτο μέρος, του οποίου η έρευνα ήταν αναδρομικού τύπου, επιδιώκετο να διερευνηθούν π.χ. τα αίτια και οι μορφές κακοποίησης και στο δεύτερο επιδιώκετο να φανεί η αντίληψη του κοινού γύρω από την κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου από το σύζυγο. Επίσης επιδιώκουν και οι δύο έρευνες να ασχοληθούν με θέματα, τα οποία δεν είχαν προηγουμένως απασχολήσει άλλες έρευνες για το συγκεκριμένο θέμα, στους χώρους που επιλέξαμε να διεξάγουμε την έρευνα μας.

1ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αναλύοντας το θέμα της πρώτης έρευνας σε επιμέρους θέματα προς εξέταση, αποφασίσθηκε η διερεύνηση των παρακάτω τομέων:

1. Αναφορά της κακοποίησης
 - (α) Από ποιον αναφέρθηκε η κακοποίηση.
2. Ατομικά χαρακτηριστικά
 - (α) Ηλικία
 - (β) Τόπος καταγωγή
 - (γ) Τόπος διαμονής
 - (δ) Οικογενειακή κατάσταση
3. Στοιχεία του άντρα - θύτη
 - (α) Η σχέση του με την κακοποιημένη γυναίκα.
 - (β) Επαγγελματική απασχόληση
4. Απασχόληση / εισόδημα της γυναίκας
 - (α) Επαγγελματική απασχόληση
 - (β) Οικονομική κατάσταση

5. Μορφή εκδήλωσης της κακοποίησης

(α) Ποια η μορφή εκδήλωσης της κακοποίησης.

(β) Ποια τα αίτια που προξένησαν την κακοποίηση.

(γ) Ποια ώρα ασκήθηκε η βία.

6. Κρατικές Υπηρεσίες

(α) Συνεργασία με Κρατικές Υπηρεσίες ή άλλες οργανώσεις.

(β) Ενέργειες απο μέρους της κακοποιημένης γυναίκας.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Ερευνώμενος Πληθυσμός

Ο πληθυσμός στον οποίο αναφέρθηκε το πρώτο ερευνητικό μέρος, ήταν όλοι οι κάτοικοι της περιοχής που καλύπτει ο Αστυνομικός Σταθμός Λυκαβητού. Οι κάτοικοι της περιοχής είναι 45,000 περίπου.

2. Δείγμα

Αντικείμενο της έρευνας ήταν 20 καταγγελίες γυναικών που υπέστησαν σωματική κακοποίηση απο τους συζύγους ή συμβίους τους. Δεν έγινε καμιά επιλογή των περιστατικών. Όσες καταγγελίες - περιστατικά σημειώθηκαν, χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα.

3. Απόφαση για τη φύση των πληροφοριών.

Η φύση των πληροφοριών που δόθηκαν, ήταν βασισμένη στους αρχικούς τομείς που οι ερευνήτριες όρισαν κατά τα πρώτα στάδια της έρευνας.

4. Απόφαση για το τρόπο συλλογής των πληροφοριών.

Σαν μέσο για τη συλλογή πληροφοριών επιλέχτηκε το ερωτηματολόγιο.

Αφού πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις και συνεργασία με τον

Αρχηγό της Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου και τον υπεύθυνο του Αστυνομικού Σταθμού Λυκαβητού, κατασκευάστηκε το ερωτηματολόγιο, με σκοπό να συλλέξουμε τις πληροφορίες που θέλαμε μέσω του Βιβλίου Συμβάντων, όπου βρίσκονταν καταχωρημένες οι καταγγελίες κακοποίησης συζύγων - γυναικών που έγιναν κατά το χρονικό διάστημα 1η Σεπτεμβρίου, 1989 έως τις 30 Φεβρουαρίου, 1990.

5. Τρόπος αντιμετώπισης αποτυχιών.

Κατά τη διάρκεια της συλλογής των πληροφοριών δεν αντιμετώπιστηκε κανένα πρόβλημα κινδύνου αποτυχίας της έρευνας.

6. Κατάρτηση πλαισίου.

Σαν πλαίσιο αναφοράς της έρευνας, επιλέχθηκε ο χώρος της Αστυνομίας, όπου συχνά κατεύθυναν περιστατικά κακοποίησης και ήταν ευκολότερο για τις ερευνήτριες να εντοπίσουν τις κακοποιημένες γυναίκες.

7. Οργάνωση, κόστος, χρόνος.

Η κατάρτηση του σχεδίου έρευνας και η μέθοδος για την συλλογή πληροφοριών διήρκησε για 6 μήνες (1.9.1989 έως 30.2.1990)

Χρησιμοποιήθηκαν 20 ερωτηματολόγια για τα οποία αγοράστηκε γραφικό υλικό. Έπειτα τα στοιχεία πέρασαν σε Ηλεκτρονικό Υπολογιστή και τα αποτελέσματα δώθηκαν σε αριθμούς και ποσοστά. Για τα αποτελέσματα αυτά, οι ερευνήτριες αγόρασαν ειδικό πρόγραμμα του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή, για την επεξεργασία δεδομένων.

Η πραγματοποίηση της έρευνας έγινε από τις ίδιες της ερευνήτριες σε συνεργασία με τους Αστυνομικούς και Αξιωματικούς του Σταθμού Λυκαβητού.

τικούς του Σταθμού Λυκαβητού.

Το κόστος αγοράς του προγράμματος από σχετική εταιρεία ήταν £95 Κυπριακές λίρες, δηλαδή 25,000 δρχ.

2ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αναλύοντας το θέμα της δεύτερης έρευνας σε επιμέρους θέματα προς εξέταση, αποφασίσθηκε η διερεύνηση των παρακάτω τομέων:

1. Ατομικά χαρακτηριστικά
 - (α) Φύλο - Ηλικία
 - (β) Τόπος διαμονής
 - (γ) Οικογενιακή κατάσταση
2. Απασχόληση/Εισόδημα
 - (α) Επάγγελμα
 - (β) Οικονομική κατάσταση
3. Απόψεις για την κακοποίηση της γυναίκας.
 - (α) Κατάσταση μόρφωσης
 - (β) Αίτια της κακοποίησης.
 - (γ) Μορφή εκδήλωσης της κακοποίησης.
4. Κοινωνικό περιβάλλον/ Κοινωνικές Υπηρεσίες.
 - (α) Στάση του κοινωνικού περιβάλλοντος της κακοποιημένης γυναίκας.
 - (β) Παροχή βοήθειας Αρμοδίων Υπηρεσιών.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Ερωτώμενος πληθυσμός

Ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνθηκε η έρευνα ήταν 45,000 άτομα οι οποίοι είναι κάτοικοι της γεωγραφικής περιοχής που καλύπτει ο Αστυνομικός Σταθμός Λυκαβητού Λευκωσίας.

2. Δείγμα

Σαν δείγμα για την έρευνα επιλέχτηκαν να ερωτηθούν 200 κάτοικοι της όλης γεωγραφικής περιφέρειας που αστυνομεύει ο Σταθμός.

Τα άτομα αυτά ήταν άντρες και γυναίκες ηλικίας από 18 ετών μέχρι και 65 ετών και βρίσκονταν σε διάφορα τμήματα της περιοχής. Τα τμήματα αυτά συμπεριλαμβάνουν κατοίκους από διάφορα κοινωνιοοικονομικά επίπεδα.

Η επιλογή των νοικοκυριών έγινε πάνω σε τυχαία βάση με την εφαρμογή του συστήματος της "τυχαίας πορείας" random walk technique. Η έρευνα άρχιζε από το πρώτο νοικοκυριό της κάθε οδού. Αν το νοικοκυριό ήταν κατάλληλο, δηλαδή υπήρχε μια παντρεμένη γυναίκα ή ένας παντρεμένος άντρας ηλικίας μέχρι και 65 ετών, ή υπήρχε κάποιο άγαμο άτομο ηλικίας 18 και άνω, τότε συμπληρωνόταν το ερωτηματολόγιο με τη συγκατάθεση του ερωτώμενου.

Η επιλογή του νοικοκυριού που θα διεξαγόταν η έρευνα γινόταν κάθε έκτο σπίτι. Αν κατά την ώρα της επίσκεψης δεν υπήρχε κανένας στο σπίτι, τότε γινόταν δεύτερη προσπάθεια πριν εγκαταληφθεί το νοικοκυριό.

Το δείγμα της έρευνας δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα αντιπροσωπευτικό για όλους του κατοίκους των περιοχών της περιφέρειας που καλύπτει ο Αστυνομικός Σταθμός, όμως έγινε αυτή η επιλογή για λόγους καθαρά πρακτικούς, που εξυπηρετούσαν τους σκοπούς της διεξαγωγής της έρευνας.

3. Απόφαση για τη φύση των πληροφοριών.

Η φύση των πληροφοριών που δώθηκαν ήταν βασισμένη στους αρχικούς τομείς που οι ερευνήτριες όρισαν στα αρχικά στά-

δια της έρευνας.

4. Απόφαση για τον τρόπο συλλογής πληροφοριών.

Ως μέσο για τη συλλογή πληροφοριών επιλέχτηκε το ερωτηματολόγιο. Με προσωπικές συνεντεύξεις στα σπίτια των ερωτώμενων, συμπληρώθηκαν 20 ερωτηματολόγια που χρησίμευσαν ως μια σύντομη προέρευνα. Τα άτομα που έλαβαν μέρος στη προέρευνα ήταν 10 γυναίκες και 10 άντρες, παντρεμένοι και ανύπαντροι, όλων των ηλικιών. Αυτό χρησίμευσε στη διαμόρφωση των τελικών ερωτήσεων που συμπεριέλαβε το ερωτηματολόγιο.

Στη τελική του μορφή το ερωτηματολόγιο δεν περιείχε ερωτήματα ευκολοαπάντητα, απλά και κατανοητά. Το μέγεθος του, δεν ήταν πολύ μεγάλο γι' αυτό και δεν κούρασε τους ερωτώμενους.

Οι ερωτώμενοι έδειξαν εμπιστοσύνη στο σκοπό της έρευνας και ήταν πρόθυμοι να απαντήσουν τα ερωτήματα. Η ανταπόκριση που υπήρξε από μέρος του κοινού ήταν ενισχυτικός παράγοντας για τις ερευνήτριες. Κατά την ώρα της συνέντευξης το κλίμα που δημιουργόταν, οδηγούσε στην εμπλοκή του ερωτώμενου σε συνεργασία με τις ερευνήτριες για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Με τη συνέντευξη, μπορούσαν να διευκρινισθούν ορισμένα σημεία που πιθανόν να μην ήταν απόλυτα κατανοητά. Επίσης οι απαντήσεις που δίνονταν ήταν περισσότερο αυθόρμητες και αξιόπιστες. Επιπλέον με τις προσωπικές συνεντεύξεις υπήρχε περισσότερη ανταπόκριση από το κοινό για τη συμμετοχή στην έρευνα, απ' ότι με οποιαδήποτε άλλη τεχνική, που υπήρχε ο κίνδυνος της μη ανταπόκρισης και της αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος του πληθυσμού.

5. Τρόποι αντιμετώπισης αποτυχιών.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν συναντήθηκε δυσκολία από την πλευρά των ερωτωμένων για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Οι ερευνήτριες έκαναν γνωστό το θέμα της έρευνας καθώς και το σκοπό προς τους υποψήφιους ερωτώμενους ώστε, αποφεύχθηκαν προβλήματα δισπιστίας για το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου.

6. Κατάρτηση πλαισίου

Για να εντοπισθούν καλύτερα οι κατοικίες του ερωτώμενου πληθυσμού χρησιμοποιήθηκαν οι πολεοδομικοί χάρτες όπου πάνω βρίσκονται με ακρίβεια οι κατοικίες, καθώς και οι Αστυνομικοί χάρτες του Σταθμού Λυκαβητού, όπου περικλύονται στην ακτίνα της αστυνόμευσης του.

Πιο αναλυτικά οι περιοχές είναι:

Μέρος της περιοχής Δασούπολης, Ακρόπολης, μέρος των Αγίων Ομολογητών, μέρος της πόλης Λευκωσίας, μέρος της περιοχής Παλλουριώτισσας, τη περιοχή Λυκαβητού και Αγλαντζιάς και τις περιαστικές περιοχές Γέρι και Λατσιά.

7. Οργάνωση, κόστος, χρόνος.

Η κατάρτηση του σχεδίου έρευνας και η μέθοδος για τη συλλογή των πληροφοριών διήρκησε για δύο μήνες (Φεβρουάριο - Μάρτιο 1990).

Χρησιμοποιήθηκαν 200 ερωτηματολόγια, για τα οποία αγοράστηκε γραφικό υλικό. Έπειτα τα στοιχεία πέρασαν σε Ηλεκτρονικό Υπολογιστή και τα αποτελέσματα δόθηκαν σε αριθμούς, ποσοστά και γραφικές παραστάσεις. Για τα αποτελέσματα αυτά οι ερευνήτριες αγόρασαν για την έρευνα αυτή, ειδικό πρόγραμ-

μα για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, απο αρμόδια εταιρεία.

Η πραγματοποίηση της έρευνας και η ανάλυση των στοιχείων έγινε απο τις ίδιες της ερευνήτριες και διήρκησε 2 εβδομάδες (1.3.1990 - 16.3.1990).

Το κόστος αγοράς του προγράμματος για την επεξεργασία των δεδομένων στον Ηλεκτρικό Υπολογιστή ήταν £150 Κυπριακές λίρες (51,000 δρχ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η μελέτη αυτή βασικό σκοπό είχε να διερευνήσει την έκταση του προβλήματος της σωματικής κακοποίησης που ασκεί ο σύζυγος στη σύζυγο και να διερευνήσει τις απόψεις της κοινής γνώμης για το θέμα αυτό.

Οι επιμέρους σκοποί της μελέτης ήταν:

- Να δώσει μια εικόνα για τον άντρα - σύζυγο και την κακοποιημένη γυναίκα.
- Να καταγράψει τα αίτια που οδηγούν στην κακοποίηση.
- Να διερευνήσει ποιες οι επιπτώσεις στα παιδιά που είναι μάρτυρες σκηνών κακοποίησης στην οικογένεια.
- Να εντοπιστούν οι έρευνες που γίνονται από τις κακοποιημένες γυναίκες για την κακοποίηση τους.
- Να δοθεί μια εικόνα για τη στάση της κοινωνίας απέναντι στο πρόβλημα της κακοποίησης.
- Να διερευνήσει ποιες Υπηρεσίες ή Επαγγελματίες προσφέρονται για να βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος της κακοποίησης.

Οι έρευνες προσπάθησαν να συλλέξουν στοιχεία για την κακοποίηση της γυναίκας, έδωσαν αποτελέσματα και απάντησαν στα ερωτήματα που είχαν τεθεί, καλύπτοντας και τους γενικούς σκοπούς, αλλά και τους επιμέρους σκοπούς. Ακόμη έδωσε νέα στοιχεία έτσι ώστε να μπορέσει να προωθήσει τον προβληματισμό των ειδικών και επαγγελματιών που ασχολούνται με θέματα κακοποίησης της συζύγου από το σύζυγο.

Τα βασικά ερωτήματα που εξετάστηκαν ήταν τα εξής:

1. Ποια τα αίτια που οδήγησαν στην κακοποίηση.
2. Ποια είναι η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος (ηλικία, τόπος

διαμονής κλπ.).

3. Ποιος είναι ο άντρας - θύτης (ηλικία, τόπος διαμονής κλπ.).
4. Εάν τα παιδιά είναι μάρτυρες κακοποίησης.
5. Ποια η άποψη της κοινής γνώμης για την ύπαρξη ή όχι κακοποίησης της συζύγου στην Κύπρο.
6. Ποια η στάση του κοινού απέναντι στο πρόβλημα της κακοποίησης της συζύγου.
7. Ποιες Υπηρεσίες ή Επαγγελματίες προσφέρονται για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Λόγο της φύσης του προβλήματος στο πρώτο ερευνητικό μέρος τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονται από το βιβλίο συμβάντων, όπου βρίσκονται καταχωρημένες οι καταγγελίες. Στο δεύτερο ερευνητικό μέρος, εκτός από ορισμένα μικροπροβλήματα, δηλαδή, επίσκεψη στο νοικοκυριό για δεύτερη φορά, λόγω απουσίας των ενοίκων, το ερωτηματολόγιο συμπληρωτόταν χωρίς κανένα πρόβλημα. Οι ερωτώμενοι ήτνα πρόθυμοι να απαντήσουν σ' όλα τα ερωτήματα.

Τα αποτελέσματα των ερευνών θα δοθούν σε ενότητες η κάθε μια από τις οποίες αντιστοιχεί στον ανάλογο τομέα. Όλα τα αποτελέσματα που θα ακολουθήσουν, βασίζονται σε πίνακες, οι οποίοι είναι όλοι καταχωρημένοι στα παραρτήματα Α, Β και Γ.

ΠΡΩΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Αναφορά της κακοποίησης

Μήνας αναφοράς - από ποιον αναφέρθηκε η κακοποίηση

(Παράρτημα Α, Πίνακας 1, 2)

Στον πίνακα 1 φαίνονται οι μήνες που καταγγέλθηκαν οι περιπτώσεις κακοποίησης. Το μεγαλύτερο ποσοστό κακοποίησης καταγγέλθηκε τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο, τους μήνες αυτούς έγιναν 11 καταγγελίες ή ποσοστό 55%, τους υπόλοιπους μήνες το

ποσοστό καταγγελιών κακοποίησης είναι πιο μικρό και δεν ξεπερνά το 15%. Στον πίνακα 2 φαίνεται απο που καταγγέλθηκε η κακοποίηση, το ψηλότερο ποσοστό καταγγελιών έγινε απο τις ίδιες τις κακοποιημένες γυναίκες, συγκεκριμένα καταγγέλθηκαν 16 περιπτώσεις κακοποίησης ή ποσοστό 80%, οι υπόλοιπες καταγγελίες έγιναν απο γονιό και συγγενείς της κακοποιημένης γυναίκας.

Ατομικά χαρακτηριστικά

Ηλικία, τόπος καταγωγής, τόπος διαμονής, οικογενειακή κατάσταση

(Παράρτημα Α, Πίνακες 3, 4, 5, 6, 12)

Στον πίνακα 4 φαίνεται η ηλικία της κακοποιημένης γυναίκας. Το ψηλότερο ποσοστό των κακοποιημένων γυναικών είχαν ηλικία 20 - 40 χρόνων, ποσοστό 85%. Στον πίνακα 3 φαίνεται ο τόπος διαμονής της κακοποιημένης γυναίκας. Οι 8 καταγγελίες ή ποσοστό 40% διαμένουν σε περιαστική περιοχή, οι 7 καταγγελίες ή ποσοστό 35% διαμένουν στην πόλη. Το ψηλότερο ποσοστό των καταγγελιών, 60%, αφορούσε γυναίκες που ήταν παντρεμένες, 8 καταγγελίες ή ποσοστό 40% αφορούσε γυναίκες που ήταν συμβίες (πίνακας 5). Το μεγαλύτερο ποσοστό 55% αφορούσε γυναίκες που στην οικογενειακή τους καταγωγή είναι εκτοπισμένες (πίνακας 6). Το ψηλότερο ποσοστό 75% των κακοποιημένων γυναικών είχαν παιδιά (πίνακας 12).

Στοιχεία του άντρα - θύτη

(Παράρτημα Α, Πίνακες 7, 8)

Στον πίνακα 7 φαίνεται η σχέση του άντρα με την κακοποιημένη γυναίκα. Το ψηλότερο ποσοστό 60% των καταγγελιών που έγιναν φανερώνουν ότι ο άντρας που κακοποίησε τη γυναίκα του ήταν παντρεμένος μαζί της. Στον πίνακα 8 φαίνεται το επάγγελμα του άντρα - συζύγου, το μεγαλύτερο ποσοστό 55% ήταν αυτοεργοδοτούμενοι, το μικρότερο ποσοστό 10% ήταν άνεργοι.

Απασχόληση/ εισόδημα

(Παράρτημα Α, Πίνακες 9, 10, 11)

Στον πίνακα 9 φαίνεται κατά πόσο η κακοποιημένη γυναίκα εργάζεται. Οι 13 καταγγελίες ή ποσοστό 65% των γυναικών που κατάργγειλαν την κακοποίηση τους είναι εργαζόμενες, το υπόλοιπο 35% ήταν άνεργες. Το ψηλότερο ποσοστό 50% των κακοποιημένων γυναικών ήταν αυτοεργοδοτούμενες (πίνακας 10). Το μεγαλύτερο ποσοστό 45% των γυναικών που κακοποιήθηκαν είχαν μηνιαίο εισόδημα £100 - £300. Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό 35% των κακοποιημένων γυναικών δεν είχε εισόδημα (πίνακας 11).

Μορφή εκδήλωσης της κακοποίησης

(Παράρτημα Α, Πίνακες 13, 14, 15, 16)

Όσον αφορά τις μορφές κακοποίησης παρατηρείται ότι ο ξυλοδαρμός παρουσιάζει το πιο ψηλό ποσοστό κακοποίησης, δηλαδή 65%, 5% των καταγγελιών αναφέρει ως μορφή κακοποίησης το βιασμό (πίνακας 13). Το μεγαλύτερο ποσοστό 55% αναφέρουν σαν αίτια της κακοποίησης τις αντιζηλιές. Αξίζει να αναφερθεί ότι σε καμιά καταγγελία δεν αναφέρθηκε σαν αίτιο το οικονομικό πρόβλημα (πίνακας 14). Οι περισσότερες καταγγελίες αναφέρουν ότι η πιο συνηθισμένη ώρα κακοποίησης ήταν από τις 18.00μ.μ. - 24.00μ.μ. με ποσοστό 40% (πίνακας 15). Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δηλαδή 50% των παιδιών ήταν παρόντα την ώρα που ασκείτο η κακοποίηση.

Κρατικές υπηρεσίες και εθελοντικές οργανώσεις

(Παράρτημα Α, Πίνακες 17, 18, 19, 20)

Το μεγαλύτερο ποσοστό 95% των γυναικών που κατάργγειλαν την κακοποίηση τους αναφέρουν ότι δεν απευθύνθηκαν προηγουμένως σε

καμιά υπηρεσία ή οργάνωση (πίνακας 17). Μόνο το 5% αναφέρει ότι απευθύνθηκε σε υπηρεσία προηγουμένως για επίλυση του προβλήματος τους (πίνακας 18). Οι πλειοψηφία των γυναικών 85% δεν έκαναν τίποτα για να αποφύγουν την κακοποίηση (πίνακας 19). Το μεγαλύτερο ποσοστό 95% των κακοποιημένων γυναικών απέσυραν τις καταγγελίες και μόνο το 5% προσχώρησε στο δικαστήριο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ατομικά χαρακτηριστικά

Φύλο, ηλικία, τόπος διαμονής, οικογενειακή κατάσταση

(Παράρτημα Β, Πίνακες 1, 2, 3, 4, 5)

Στον πίνακα 1 φαίνεται το φύλο των ερωτώμενων.

Οι περισσότεροι, 62% ήταν γυναίκες και 38% ήταν άντρες. Η ηλικία τους κυμαίνεται σε όλες τις κατηγορίες ηλικιών, το ψηλότερο ποσοστό 23% αποτελείτο από ηλικίες 26 - 34 χρόνων (πίνακας 2).

Οι 96 ερωτώμενοι ή ποσοστό 48% διέμεναν στην πόλη (πίνακας 3). Το ψηλότερο ποσοστό 60% των ερωτώμενων ήταν παντρεμένοι (πίνακας 4) και οι περισσότεροι 58 είχαν παιδιά (πίνακας 5).

Απασχόληση/ εισόδημα

(Παράρτημα Β, Πίνακες 6, 7, 8)

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτωμένων ήταν εργαζόμενοι, δηλαδή το 54.5% . Οι υπόλοιποι ερωτώμενοι ήταν άνεργοι (πίνακας 8). Το ψηλότερο ποσοστό των ερωτωμένων, δηλαδή 54.5% ήταν δημόσιοι ιδιωτικοί υπάλληλοι και αυτοεργοδοτούμενοι (πίνακας 7). Το εισόδημα των ερωτωμένων ποικίλει, το μεγαλύτερο ποσοστό 84% αφορούσε ερωτώμενους που δεν είχαν εισόδημα (πίνακας 8).

Απόψεις για την κακοποίηση της γυναίκας

(Παράρτημα Β, Πίνακες 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20)

Μερικοί απο τους πίνακες συσχετίζονται μεταξύ τους

Πίνακας 9

Πιστεύετε ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας- συζύγου στην Κύπρο

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	157	78.50
ΟΧΙ	43	21.50
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Ο πίνακας 9 συσχετίζεται με τους πίνακες 1, 2, 3, 4, 8.

Στον πίνακα 9 φαίνεται η άποψη του κοινού για την ύπαρξη ή όχι κακοποίησης της γυναίκας στην Κύπρο. Απο τους 200 ερωτώμενους οι 157 ή ποσοστό 78.5% απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση, οι υπόλοιποι 43 ή ποσοστό 21.5% απάντησαν ότι δεν υπάρχει κακοποίηση. Απο τους ερωτώμενους οι 76 ήταν άντρες. Απο τους άντρες οι 50 ή ποσοστό 65.79% απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση, οι υπόλοιποι 26 ή ποσοστό 34.21% απάντησαν ότι δεν υπάρχει κακοποίηση. Απο τις γυναίκες που στο σύνολο τους ήταν 127 οι 107 ή ποσοστό 86.29% απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας, οι υπόλοιπες 17 ή ποσοστό 13.71% απάντησαν ότι δεν υπάρχει κακοποίηση.

Σε σχέση με την ηλικία των 157 ατόμων που απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση, το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε τις ηλικίες 18 - 40 χρόνων. Όσο οι ηλικίες μεγαλώνουν τόσο μειώνεται το ποσοστό.

Σε σχέση με το τόπο διαμονής οι περισσότεροι που απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση είναι αυτοί που διαμένουν στην πόλη.

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση οι περισσότεροι που απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση είναι οι παντρεμένοι.

Σε σχέση με το μηνιαίο εισόδημα οι περισσότεροι που απάντησαν ότι υπάρχει κακοποίηση είναι αυτή που το μηνιαίο εισόδημα τους κυμαίνεται από τις £99 - £300 και από τις £301 - £500.

Στον πίνακα 10 φαίνεται κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η κακοποίηση είναι μια στιγμιαία απώλεια ελέγχου από μέρους των θυτών. Το μεγαλύτερο ποσοστό 41% πιστεύουν ότι η κακοποίηση προέρχεται από μια στιγμιαία απώλεια ελέγχου.

Πίνακας 11

Πιστεύετε ότι οι κακοποιημένες γυναίκες

ΜΟΡΦΩΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΘΟΛΟΥ ΜΟΡΦΩΣΗ	23	11.50
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	10	9.50
ΓΥΜΝΑΣΙΟ/ΛΥΚΕΙΟ	6	3.00
ΑΝΩΤΕΡΗ ΜΟΡΦΩΣΗ	1	0.50
ΑΝΕΞ. ΕΠΙΠ. ΜΟΡΦ.	107	53.50
ΑΛΛΟ	3	1.50

Ο Πίνακας 11 γίνεται συσχέτιση με τους πίνακες 1, 2, 3, 4, 8. Στο πίνακα 11 φαίνεται η άποψη του κοινού για το αν οι κακοποιημένες γυναίκες έχουν μόρφωση. Το 53.5% των ερωτωμένων πιστεύουν ότι η κακοποίηση της γυναίκας δεν έχει σχέση με το επίπεδο μόρφωσης.

Σε σχέση με το φύλο οι 33 άντρες και οι 74 γυναίκες απάντησαν ότι η κακοποίηση δεν εξαρτάται από το επίπεδο μόρφωσης (Παράρτημα Γ, Πίνακας 6).

Σε σχέση με την ηλικία το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε τις ηλικίες 18 - 40 χρόνων, οι 78 απάντησαν ότι το επίπεδο μόρφωσης δεν έχει σχέση με την κακοποίηση (Παράρτημα Γ, Πίνακας 7).

Σε σχέση με το τόπο διαμονής οι 57 που διαμένουν στην πόλη και οι 29 που διαμένουν σε περιαστικές περιοχές απάντησαν ότι το επίπεδο μόρφωσης δεν έχει σχέση με την κακοποίηση (Παράρτημα Γ, Πίνακας 8).

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση οι 62 παντρεμένοι και οι 39 ανύπαντροι απάντησαν ότι το επίπεδο μόρφωσης δεν έχει σχέση με την κακοποίηση (Παράρτημα Γ, Πίνακας 8).

Σε σχέση με το μηνιαίο εισόδημα οι 22 που έχουν μηνιαίο εισόδημα απο £99 - £300 και οι 26 που έχουν μηνιαίο εισόδημα απο £301 - £500 απάντησαν ότι η κακοποίηση δεν έχει σχέση με το επίπεδο μόρφωσης (Παράρτημα Γ, Πίνακας 9).

Στον πίνακα 12 φαίνεται αν οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι οι άντρες είναι βίαιοι και στις άλλες σχέσεις τους. Οι 111 ή ποσοστό 76.8% πιστεύουν ότι οι άντρες είναι βίαιοι και στις σχέσεις τους με τους άλλους (Παράρτημα Β).

Πίνακας 13

Πιστεύετε ότι στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία

ΑΡΕΣΕΙ Η ΒΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	5	2.50
ΟΧΙ	101	50.50
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	51	25.50

Ο πίνακας 13 συσχετίζεται με τους πίνακες 1, 2, 3, 4, 8.

Στον πίνακα 13 φαίνεται αν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία. Το μεγαλύτερο ποσοστό 50.5% πιστεύουν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες δεν αρέσει η βία.

Σε σχέση με το φύλο 28 άντρες και 73 γυναίκες πιστεύουν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες δεν αρέσει η κακοποίηση (Παράρτημα Γ,

Πίνακας 11).

Σε σχέση με την ηλικία, το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε ερωτώμενους ηλικίας 18 - 40 χρόνων. Οι 74 απάντησαν ότι στις γυναίκες που κακοποιούνται δεν αρέσει η κακοποίηση (Παράρτημα Γ, Πίνακας 12).

Σε σχέση με το τόπο διαμονής οι περισσότεροι που απάντησαν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες δεν αρέσει η κακοποίηση ήταν από την πόλη 39 και από περιαστική περιοχή 35 (Παράρτημα Γ, Πίνακας 13).

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση οι περισσότεροι που απάντησαν ότι στις γυναίκες δεν αρέσει η κακοποίηση ήταν 62 παντρεμένοι και 31 ανύπαντροι (Παράρτημα Γ, Πίνακας 14).

Σε σχέση με το μηνιαίο εισόδημα οι περισσότεροι που απάντησαν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες δεν αρέσει η κακοποίηση ήταν 25 που το μηνιαίο εισόδημα κυμαίνεται από £99 - £300 και 25 που το μηνιαίο εισόδημα κυμαίνεται από £301 - £500 (Παράρτημα Γ, Πίνακας 15).

Πίνακας 14

Νομίζετε ότι για να κακοποιείται μια γυναίκα - σύζυγος φταίει η ίδια

ΦΤΑΙΕΙ Η ΙΔΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	2	1.00
ΟΧΙ	64	32.00
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	91	45.50

Ο πίνακας 14 συσχετίζεται με τους πίνακες 1, 2, 3, 4, 8. Στον πίνακα 14 φαίνεται κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι για να κακοποιείται η γυναίκα φταίει η ίδια. Το μεγαλύτερο ποσο-

στό 45.5% πιστεύουν ότι μερικές φορές φταίει η γυναίκα και κακοποιείται.

Σε σχέση με το φύλο 38 άντρες και 53 γυναίκες απάντησαν ότι μερικές φορές φταίει η γυναίκα για να κακοποιείται (Παράρτημα Γ, Πίνακας 6).

Σε σχέση με την ηλικία το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε τις ηλικίες 18 - 40 χρόνων. Πιστεύουν ότι μερικές φορές φταίει η γυναίκα (Παράρτημα Γ, Πίνακας 17).

Σε σχέση με το τόπο διαμονής οι 33 που κατοικούσαν στην πόλη και οι 22 που κατοικούσαν στις περιαστικές περιοχές απάντησαν ότι μερικές φορές φταίει η γυναίκα (Παράρτημα Γ, Πίνακας 18).

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση 55 παντρεμένοι και 29 ανύπαντροι απάντησαν ότι μερικές φορές φταίει η γυναίκα (Παράρτημα Γ, Πίνακας 19).

Σε σχέση με το μηνιαίο εισόδημα οι 17 που έχουν μηνιαίο εισόδημα από £99 - £300 και οι 29 που έχουν μηνιαίο εισόδημα £301 - £500 απάντησαν ότι μερικές φορές φταίει η ίδια για να κακοποιείται (Παράρτημα Γ, Πίνακας 20).

Στον πίνακα 15 φαίνεται η γνώση των ερωτωμένων για το πως κακοποιούνται οι γυναίκες. Το μεγαλύτερο ποσοστό 73% πιστεύουν ότι ο συνηθισμένος τρόπος κακοποίησης είναι ο ξυλοδαρμός.

Στον πίνακα 16 φαίνεται η γνώμη του κοινού για το αν πιστεύεται ότι η θρησκευτική πίστη εμποδίζει το σύζυγο από το να κτυπά τη σύζυγο. Το μεγαλύτερο ποσοστό 71% πιστεύει ότι η θρησκευτική πίστη δεν εμποδίζει το σύζυγο από το να κτυπά τη σύζυγο.

Στον πίνακα 17 οι ερωτώμενοι, δηλαδή το 64% πιστεύουν ότι είναι παράνομο να κακοποιεί ο σύζυγος τη σύζυγο.

Πίνακας 18

Οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των αντρών και στο στερεότυπο αντρικό ρόλο.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΥΠΕΡΟΧΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	97	48.50
ΟΧΙ	15	7.50
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	45	22.50

Στον πίνακα 18 γίνεται συσχέτιση με τους πίνακες 1, 2, 3, 4, 8. Στον πίνακα αυτό φαίνεται κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι οι σύζυγοι κακοποιούν τις γυναίκες τους, γιατί πιστεύουν στον αντρικό ρόλο. Το 48.5% πιστεύουν τα ανωτέρω.

Σε σχέση με το φύλο 29 άντρες και 68 γυναίκες πιστεύουν ότι οι γυναίκες κακοποιούνται, γιατί οι άντρες πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο. (Παράρτημα Γ, Πίνακας 21).

Σε σχέση με την ηλικία το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε τις ηλικίες 18 - 40 χρόνων. Αυτοί πιστεύουν ότι οι άντρες κακοποιούν τις γυναίκες τους γιατί πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο (Παράρτημα Γ, Πίνακας 22).

Σε σχέση με το τόπο διαμονής οι 51 ερωτώμενοι που κατοικούσαν στην πόλη και οι 31 που κατοικούσαν σε περιαστικές περιοχές, πιστεύουν ότι οι γυναίκες κακοποιούνται, γιατί και πάλι οι άντρες πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο (Παράρτημα Γ, Πίνακας 23).

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση 58 παντρεμένοι και 31 ανύπαντροι πιστεύουν ότι οι γυναίκες κακοποιούνται, γιατί οι άντρες τους πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο (Παράρτημα Γ, Πίνακας 24).

Σε σχέση με το μηνιαίο εισόδημα 23 ερωτώμενοι που είχαν

εισόδημα £99 - £300 και 21 ερωτώμενοι που είχαν εισόδημα £301 - £500 πιστεύουν ότι οι γυναίκες κακοποιούνται, γιατί οι άντρες πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο (Παράρτημα Γ, Πίνακας 25).

Στον πίνακα 19 φαίνεται η γνώμη των ερωτωμένων, για τα αίτια που προκαλούν την κακοποίηση. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η κακοποίηση προέρχεται από τις συγκρούσεις μεταξύ του ζευγαριού 28% και ότι η κακοποίηση προέρχεται από το περιβάλλον που ζούσε ο θύτης όταν ήταν μικρός, ποσοστό 27%.

Ο πίνακας 20 φανερώνει τη γνώμη του κοινού κατά πόσο πιστεύουν ότι η κακοποίηση έχει επιπτώσεις και στα παιδιά. Το μεγαλύτερο ποσοστό 70.5% πιστεύουν πως υπάρχουν επιπτώσεις στα παιδιά.

Στον πίνακα 21 φαίνεται η γνώμη του κοινού για το πως αντιμετωπίζεται η γυναίκα από το κοινωνικό περιβάλλον. Οι περισσότεροι 46% πιστεύουν ότι το κοινωνικό περιβάλλον αντιμετωπίζει τη γυναίκα με οίκτο. Οι περισσότεροι, ποσοστό 36.5% πιστεύουν ότι αν περιπέσει στην αντίληψη τους ότι μια γυναίκα κακοποιείται δεν θα επέμβουν (Παράρτημα Β).

Κρατικές Υπηρεσίες και εθελοντικές οργανώσεις

Στον πίνακα 23 (Παράρτημα Β) φαίνεται η γνώμη των ερωτωμένων για το ποιος μπορεί να βοηθήσει την κακοποιημένη γυναίκα. 40 ερωτώμενοι ή ποσοστό 20% αναφέρουν ότι δεν μπορεί να βοηθήσει κανένας, 71 ή ποσοστό 35.5% αναφέρουν ότι μπορεί να τις βοηθήσει το Γραφείο Ευημερίας, 22 ή ποσοστό 11% ότι μπορεί να τις βοηθήσει ο σύμβουλος ψυχολόγος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V I

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη αυτή, βασικό σκοπό είχε να διερευνήσει την έκταση του προβλήματος της σωματικής κακοποίησης που ασκεί ο σύζυγος στη σύζυγο και να διερευνήσει τις απόψεις της κοινής γνώμης για το θέμα αυτό. Η προσέγγιση του θέματος έγινε μέσα από την ανασκόπηση της σχετικής επιστημονικής βιβλιογραφίας (αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι η σχετική βιβλιογραφία που υπάρχει στην Κύπρο είναι ελάχιστη και ο λόγος είναι ότι το πρόβλημα της κακοποίησης παρουσιάζεται σαν νέο φαινόμενο), ενώ συγχρόνως πραγματοποιήθηκαν δυο έρευνες. Το πρώτο ερευνητικό μέρος αφορούσε τις ίδιες της κακοποιημένες γυναίκες και το δεύτερο ερευνητικό μέρος αφορούσε το κοινό. Και για τις δύο έρευνες χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο που συμπληρωνόταν από τις ερευνήτριες.

Τα συμπεράσματα λοιπόν με βάση τα αρχικά ερωτήματα της μελέτης μπορούν να αναφερθούν ως εξής:

ΠΡΩΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Διερευνήθηκε η έκταση του προβλήματος της κακοποίησης και με βάση τις καταγγελίες που έφθασαν στον Αστυνομικό Σταθμό Λυκαβητού.

1. Διαπιστώνεται ότι η πραγματική έκταση του προβλήματος δεν μπορεί να διαπιστωθεί, λόγω του μικρού αριθμού καταγγελιών που έγιναν από ένα μεγάλο αριθμό κατοίκων που καλύπτει ο Αστυνομικός Σταθμός. Μειονέκτημα της έρευνας ήταν ότι δεν υπήρχε πρόσβαση, και σε άλλες αρμόδιες υπηρεσίες. Όμως και αν γινόταν η πρόσβαση τις υπόλοιπες υπηρεσίες πάλι δεν θα δινόταν η πραγματική έκταση του προβλήματος, γιατί όπως αναφέρεται και στη θεωρία, οι κακοποιημένες γυναίκες δεν καταφεύγουν ποθενά για να ανα-

φέρουν την κακοποίηση τους. Φοβούνται ότι αν καταγγείλουν την κακοποίηση ίσως κακοποιηθούν περισσότερο, φοβούνται ότι μπορεί να διαλύσουν την οικογένεια του. Αυτό φαίνεται και απο το ότι οι πλειοψηφία των κακοποιημένων γυναικών δεν αναφέρουν την κακοποίηση τους ούτε και στα συγγενικά τους πρόσωπα.

2. Διαπιστώνεται ότι οι κακοποιημένες γυναίκες αναφέρουν πιο συχνά την κακοποίηση τους, όταν τους δωθεί κάποιο σωστό ερέθισμα, ότι η κοινωνία ενδιαφέρεται γι' αυτές και δεν τις βλέπει με καχυποψία. Όταν έγινε στη Λεμεσό σεμινάριο σχετικά με τη βία στην οικογένεια οι καταγγελίες των κακοποιημένων γυναικών αυξήθηκαν.

3. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες έχουν ηλικία απο 20 - 40 χρονών. Όσον αφορά το τόπο διαμονής της κακοποιημένης γυναίκας, οι πιο πολλές καταγγελίες έγιναν απο γυναίκες που διαμένουν σε περιαστικές περιοχές και είναι εκπαισμένες. Οι γυναίκες αυτές είναι πιο ευάλωτες στα προβλήματα λόγω του ξεριζωμού απο τις εστίες τους. Αν και το μεγαλύτερο ποσοστό των καταγγελιών αφορούσε παντρεμένες γυναίκες, εντούτοις σαν οικογένειες υψηλού κινδύνου μπορούν να θεωρηθούν οι κακοποιημένες γυναίκες - συμβίες, γιατί λόγω των προκαταλήψεων που υπάρχουν στην Κύπρο, δεν υπάρχουν πολλά ζευγάρια που συζούν χωρίς να είναι παντρεμένα.

Απο τα αποτελέσματα που υπάρχουν, φαίνεται ότι ο μύθος που αναφέρει πως οι γυναίκες των φτωχότερων στρωμάτων κακοποιούνται πιο συχνά απο τις γυναίκες της μεσαίας τάξης, πραγματικά είναι μύθος, γιατί οι περισσότερες καταγγελίες που έγιναν αφορούσαν γυναίκες της μεσαίας τάξης.

4. Διαπιστώνεται ότι είναι δύσκολο να λεχθεί κατά πόσο η επαγ-

γελματική ιδιότητα έχει οποιαδήποτε σχέση με την άσκηση κακοποίησης. Απλώς οι σύζυγοι διαχωρίστηκαν κατά επάγγελμα και επισημάνθηκε το ποσοστό της κάθε κατηγορίας. Οι περισσότεροι σύζυγοι εμπίπτουν στην κατηγορία των αυτοεργοδοτούμενων.

5. Διαπιστώνεται ότι υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους ασκείται η κακοποίηση. Ο πιο συνηθισμένος λόγος για τον οποίο ασκείται η κακοποίηση είναι η αντιζηλεία του συζύγου προς τη σύζυγο (55%) των καταγγελιών. Ακολουθούν οι λόγοι χρήσης αλκοόλ, τα επαγγελματικά προβλήματα και τα ψυχολογικά. Επιβεβαιώνεται η θεωρία που αναφέρει ότι οι στρεσογόνοι παράγοντες που οδηγούν στην κακοποίηση είναι η ζήλεια, η χρήση αλκοόλ και άλλα.

6. Διαπιστώνεται ότι η κυριότερη πράξη με την οποία εκδηλώνεται η κακοποίηση είναι εκείνη του ξυλοδαρμού, η πράξη που ακολουθεί είναι παρόμοια με το ξυλοδαρμό. Πρόκειται για τα χτυπήματα και το πέταγμα με δύναμη.

7. Διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών (50%) είναι μάρτυρες κακοποίησης. Όπως αναφέρεται και στη θεωρία οι επιπτώσεις που έχουν τα παιδιά όταν είναι παρόντα σε σκηνές κακοποίησης είναι αρνητικές. Γιατί όταν το παιδί βλέπει ότι ο πιο συνηθισμένος τρόπος λειτουργίας της οικογένειας είναι η κακοποίηση, όταν κάνει και αυτό οικογένεια θα συμπεριφέρεται με τον ίδιο τρόπο.

8. Γενικά απο το πρώτο ερευνητικό μέρος επιβεβαιώθηκε ότι το πρόβλημα της κακοποίησης είναι περίπλοκο και πολλαπλές είναι οι επιπτώσεις που προκύπτουν. Οι οικογένειες στις οποίες ασκείται κακοποίηση αντιμετωπίζουν και άλλα προβλήματα που δυσχεραίνουν τη λειτουργικότητα τους.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Διαπιστώνεται ότι η γνώμη του κοινού είναι ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας. Συγκεκριμένα απο τους 200 ερωτώμενους οι 157 υποστηρίζουν ότι υπάρχει κακοποίηση. Απο τους 157 οι 50 είναι άντρες και οι 107 γυναίκες. Σε σχέση με την ηλικία τους φαίνεται ότι οι ηλικίες 18 - 34 δέχονται σε περισσότερο βαθμό ότι υπάρχει κακοποίηση. Κάνοντας μία σύγκριση με τη θεωρία παρατηρείται ότι πραγματικά οι πιο παλιοί δεχόντουσαν την κακοποίηση που ασκείτο, χωρίς να πιστεύουν ότι είναι πρόβλημα.
2. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι υποστηρίζουν το μύθο ότι η κακοποίηση είναι μια στιγμιαία απώλεια ελέγχου απο μέρους του θύτη.
3. Όσον αφορά τη μόρφωση της κακοποιημένης γυναίκας οι περισσότεροι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι δεν υπάρχει σχέση της κακοποίησης με τη μόρφωση . Εδώ δεν επιβεβαιώνεται ο μύθος ότι οι κακοποιημένες γυναίκες είναι χαμηλής μόρφωσης.
4. Όσον αφορά την αντίληψη των ερωτώμενων για τις σχέσεις του θύτη με τους άλλους, οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι τις περισσότερες φορές οι θύτες είναι βίαιοι και στις σχέσεις τους με τους άλλους. Και πάλι επιβεβαιώνεται ο μύθος που το αναφέρει.
5. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι πιστεύουν πως στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η κακοποίηση. Φαίνεται και πάλι ότι οι ερωτώμενοι τείνουν να υποστηρίζουν και αυτό το μύθο.
6. Όσον αφορά τη γνώμη των ερωτώμενων για το πως κακοποιείται η σύζυγος, οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι ο συνηθισμένος τρόπος κακοποίησης είναι ο ξυλοδαρμός.
7. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι υποστηρίζουν ότι η θρησκευτική πίστη δεν εμποδίζει το σύζυγο απο του να κτυ-

πα τη σύζυγο. Σύμφωνα με τη θεωρία δεν επιβεβαιώνεται ο μύθος ότι η θρησκευτική πίστη περιορίζει την κακοποίηση.

8. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι υποστηρίζουν ότι το να κακοποιεί ο σύζυγος τη σύζυγο είναι παράνομο.

9. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι υποστηρίζουν ότι οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των αντρών. Σύμφωνα με τη θεωρία επιβεβαιώνεται ο μύθος ότι ο περισσότερος κόσμος πιστεύει ότι οι άντρες κακοποιούν τις γυναίκες του γιατί πιστεύουν στην υπεροχή τους.

10. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι τα προβλήματα που οδηγούν στη κακοποίηση είναι διάφορα. Το μεγαλύτερο ποσοστό υποστηρίζει ότι τα προβλήματα που οδηγούν στην κακοποίηση είναι οι συγκρούσεις μεταξύ του ζευγαριού και το ότι υπήρχε κακοποίηση στην οικογένεια τους όταν ήταν παιδιά. Σύμφωνα με τη θεωρία διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι πιστεύουν πως η κακοποίηση έχει άμεση σχέση με τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας.

11. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι υπάρχουν επιπτώσεις στα παιδιά λόγω του ότι είναι μάρτυρες της κακοποίησης που ασκείται. Σύμφωνα με τη θεωρία οι επιπτώσεις που υφίστανται τα παιδιά είναι ότι όταν κάνουν και τα ίδια οικογένεια θα συμπεριφέρονται και αυτά βίαια. Μπορεί να δημιουργηθούν άτομα με αντικοινωνική συμπεριφορά και άλλα.

12. Διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι πιστεύουν πως το κοινωνικό περιβάλλον αντιμετωπίζει την κακοποιημένη γυναίκα με οίκτο. Ο κόσμος επειδή δεν έχει σωστή αντίληψη για την κακοποίηση βλέπει την κακοποιημένη γυναίκα με οίκτο.

13. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι δεν θα επέμβουν όταν περιπέσει στην αντίληψη τους πως μια γυναίκα κακοποιείται. Επιβεβαι-

ώνεται η αντίληψη που υπάρχει ότι ο κόσμος πιστεύει πως η κακοποίηση είναι ενδοοικογενειακή υπόθεση και δεν πρέπει να εμπλέκονται άλλοι σ' αυτή την υπόθεση.

14. Διαπιστώνεται ότι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι την κακοποιημένη γυναίκα μπορούν να τη βοηθήσουν διάφορες υπηρεσίες. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι την κακοποιημένη γυναίκα μπορούν αν τη βοηθήσουν σε πιο μεγάλο βαθμό το Γραφείο Ευημερίας και η Αστυνομία. Σύμφωνα όμως με τη θεωρία οι κακοποιημένες γυναίκες είναι παθητικές και υπομένουν την κακοποίηση τους, πιστεύοντας ότι "αυτό ήταν της μοίρας τους". Για να μπορέσουν οι γυναίκες να βοηθηθούν απο τις διάφορες υπηρεσίες και οργανώσεις θα πρέπει η κακοποιημένη γυναίκα να σταματήσει να μοιρολατρεί και να σταματήσει να δέχεται με παθητικότητα την κακοποίηση απο το σύζυγο της.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Μ' όλα όσα προηγήθηκαν στα αποτελέσματα και συμπεράσματα με στόχο τον προβληματισμό, γίνεται απο τις συγκεκριμένες σπουδαστριες και προσπάθεια για παράθεση ορισμένων εισηγήσεων που αφορούν το τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

1. Η σιωπή που περιβάλλει το πρόβλημα της κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου και η ανοχή της κοινωνίας ενάντια στη βία και κακοποίηση μέσα στην οικογένεια, διαιωνίζει το πρόβλημα.

Παρόλον ότι τα περιστατικά κακοποίησης της γυναίκας - συζύγου παρουσιάζουν ανοδική πορεία εντούτοις στο Κυπριακό χώρο είναι μια κατάσταση που δεν έχει λάβει την κατάλληλη προσοχή, αφού ούτε συγκεκριμένες έρευνες έχουν γίνει, ούτε πολλή προβολή γίνεται για το θέμα.

Πρόταση που γίνεται είναι ν' αρχίσει να γίνεται περισσότερη

προβολή για το πρόβλημα της κακοποίησης, μέσω των διαφόρων μέσων μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο και τύπος) με απότερο στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού για το πρόβλημα. Επίσης να γίνουν έρευνες απο αρμόδιες Υπηρεσίες και να διοργανώνονται περισσότερα σεμινάρια όπου να δίνεται έμφαση στις διαστάσεις του προβλήματος.

2. Η γυναίκες θύματα κακοποίησης μέσα στην οικογένεια στην πλειοψηφία τους δεν γνωρίζουν τα δικαιώματα τους. Αυτό επιτρέπει στους συζύγους τους να ασκούν πάνω τους κακοποίηση που τις εμποδίζει να ενεργοποιηθούν και να ξεφύγουν απο τη βία.

Έτσι προτίνεται να γίνεται και πάλι πληροφόρηση δια μέσου των ανωτέρων μέσων.

3. Οι κοινωνικές προκαταλήψεις δεν επιτρέπουν στα θύματα κακοποίησης να παραδεχθούν την κατάσταση τους, ώστε να προχωρήσουν στις σωστές ενέργειες για να τις αντιμετωπίσουν.

Πολλές φορές οι κοινωνικές προκαταλήψεις καθιστούν τις γυναίκες υπεύθυνες για την κακοποίηση τους.

Με τη συνεχή τριβή του κοινού με θέματα βίας και κακοποίησης μέσα στην οικογένεια, θα υπάρξει το ενδεχόμενο να αντιληφθούν ότι η υπευθυνότητα για την κακοποίηση δεν είναι η γυναίκα αλλά οι αιτίες για την κατάσταση αυτή ποικίλουν.

4. Η βία μέσα στην οικογένεια έχει αρνητικές επιπτώσεις στην όλη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών. Έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη παθολογικών συμπεριφοριακών καταστάσεων, όπως την αντικοινωνική συμπεριφορά αυτών των παιδιών κλπ. Επομένως η κακοποίηση δεν είναι προσωπική και οικογενειακή υπόθεση, διότι η βία μέσα στην οικογένεια φέρνει και τη βία μέσα στην κοινωνία. Για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας κατάσ-

τασης καλό θα ήταν να διερευνούνται μέσα στα σχολεία καταστάσεις βίας στην οικογένεια των παιδιών με ειδικά προγράμματα που θα εφαρμόζονται απο ειδικούς όπως κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, σύμβουλους κλπ., ώστε να υπάρχει πρόληψη πιθανής αντικοινωνικής και βίαιης συμπεριφοράς, τόσο μέσα στην κοινωνία όσο και στις μετέπειτα δικές τους οικογένειες.

5. Τα θύματα κακοποίησης λόγω της ψυχολογικής τους κατάστασης χρειάζονται ειδική αντιμετώπιση για να μπορέσουν να ξεφύγουν απο τον κύκλο της κακοποίησης. Πρόταση είναι να λειτουργήσουν περισσότερες αρμόδιες υπηρεσίες που να προσφέρουν εξειδικευμένο χειρισμό και προστασία στα θύματα κακοποίησης. Με αυτό θα μπορέσουν τα θύματα κακοποίησης να νιώθουν ασφάλεια ότι σε δεδομένες καταστάσεις βίας, έχουν τη δυνατότητα να απευθυνθούν στις υπηρεσίες αυτές, σίγουρες πως θα τύχουν σωστής αντιμετώπισης και βοήθειας.
6. Η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου και η βία μέσα στην οικογένεια θεωρείται απο το νόμο εγκληματική πράξη και οι ποινές που προνοούνται είναι χρηματικές ή καταδίκη φυλάκισης. Πλην όμως η εφαρμογή τους είναι πολύ ελαστική. Αυτό δεν αποτρέπει τους θύτες να επαναλάβουν την πράξη τους.

Προτίνεται να γίνει μια τροποποίηση του Ποινικού Αστικού Κώδικα και να θεσμοθετηθεί ειδική πρόνοια με βαρύτερες ποινές και να αποτραπεί η επανάληψη πράξης της κακοποίησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

**Πίνακες Υπολογισμών
του Ερευνητικού μέρους**

Πίνακας 1

Ημερομηνία αναφοράς της κακοποίησης

ΜΗΝΑΣ	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ	%
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	2	10.00
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	3	15.00
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	6	30.00
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	5	25.00
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	2	10.00
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2	10.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 2

Αυτός που ανέφερε την κακοποίηση της
γυναίκας - συζύγου, ήταν :

ΑΝΑΦΟΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ	16	80.00
ΓΟΝΙΟ	1	5.00
ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	3	15.00
ΣΧΟΛΕΙΟ	---	---
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	---	---
ΓΕΙΤΟΝΕΣ	---	---
ΑΛΛΟ	20	100.00

Πίνακας 3

Τόπος διαμονής της κακοποιημένης γυναίκας

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΟΛΗ	7	35.00
ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	8	40.00
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ	3	15.00
ΑΥΤΟΣΤΕΓΑΣΗ	2	10.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 4

Η ηλικία της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
20 - 30	9	45.00
31 - 40	8	40.00
41 - 50	2	10.00
51 ΚΑΙ ΑΝΩ	1	5.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 5

Οικογενειακή κατάσταση της κακοποιημένης
γυναίκας - συζύγου

ΟΙΚΟΓΕΝΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΗ	12	60.00
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΗ	---	---
ΣΥΜΒΙΑ	8	40.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 6

Οικογενειακή καταγωγή της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου

ΚΑΤΑΓΩΓΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΗ	11	55.00
ΜΗ ΕΚΤΟΠΙΣΜΕΝΗ	7	35.00
ΜΙΚΤΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	2	10.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 7

Σχέση κακοποιημένης γυναίκας με το άτομο που την κακοποίησε

ΣΧΕΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΣΥΖΥΓΟΣ	12	60.00
ΣΥΜΒΙΟΣ	8	40.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 8

Το επάγγελμα του άντρα-συζύγου ήταν

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	4	20.00
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	3	15.00
ΑΥΤΟΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟΣ	11	55.00
ΑΝΕΡΓΟΣ	2	10.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 9

Ποιά η επαγγελματική κατάσταση των
κακοποιημένων γυναικών - συζύγου

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ	13	65.00
ΑΝΕΡΓΗ Η ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΡΓ.	2	10.00
ΟΙΚΟΚΥΡΑ	4	20.00
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	1	5.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 10

Το επάγγελμα της κακοποιημένης
γυναίκας - συζύγου

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	2	10.00
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	1	5.00
ΑΥΤΟΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗ	10	50.00
ΑΝΕΡΓΗ	7	35.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 11

Το μηνιαίο εισόδημα της κακοποιη-
μένης γυναίκας - συζύγου είναι :

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ - €	---	---
€100 - €300	9	45.00
€301 - €500	2	10.00
€501 ΚΑΙ ΑΝΩ	2	10.00
ΧΩΡΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	7	35.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 12

Υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια των
κακοποιημένων γυναικών - συζύγου

ΠΑΙΔΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	15	75.00
ΟΧΙ	5	25.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 13

Μορφές κακοποίησης

ΜΟΡΦΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΦΟΝΟΣ	---	---
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΦΟΝΟΥ	---	---
ΕΥΛΟΔΑΡΜΟΣ	13	65.00
ΚΑΨΙΜΟ ΜΕ ΤΣΙΓΑΡΟ	---	---
ΧΤΥΠΗΜΑ - ΠΕΤΑΓΜΑ	6	30.00
ΔΕΣΙΜΟ	---	---
ΒΙΑΣΜΟΣ	1	5.00
ΑΛΛΟ	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 14

Ποιά η κατάσταση του άντρα - συζύγου
την ώρα της κακοποίησης

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΠΙΡΡΕΙΑ ΑΛΚΟΟΛ	5	25.00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	---	---
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	2	10.00
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	2	10.00
ΑΛΛΟ	11	55.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 15

Ωρα ασκήσεως της κακοποίησης

ΩΡΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
6.00π.μ. - 12.00μ.μ.	1	5.00
12.00μ.μ. - 18.00μ.μ.	6	30.00
18.00μ.μ. - 24.00μ.μ.	8	40.00
24.00μ.μ. - 6.00π.μ.	5	25.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 16

Τα παιδιά είναι μάρτυρες της κακοποίησης

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	10	50.00
ΟΧΙ	5	25.00
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ	5	25.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 17

Έγινε αναφορά της κακοποίησης σε κυβερνητική ή εθελοντική υπηρεσία

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	1	5.00
ΟΧΙ	19	95.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 18

Σε ποιά υπηρεσία απευθύνθηκε η κακο-
ποιημένη γυναίκα - σύζυγος

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	1	5.00
Κ.Α.Β.Θ.Β.	---	---
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	---	---
ΚΑΜΙΑ	19	95.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 19

Ποιές ενέργειες έγιναν για να
αποφευχθεί η κακοποίηση

ΑΛΛΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΤΙΠΟΤΑ	17	85.00
ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	2	10.00
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	1	5.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

Πίνακας 20

Αποτέλεσμα της καταγγελίας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΑΡΑΤΗΡ.-ΑΛΛΟΣ ΔΙΑΤΕΘΗΣΑ	19	95.00
ΠΡΟΣΧΟΡΗΣΗ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	1	5.00
ΣΥΝΟΛΟ	20	100.00

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Πίνακες Υπολογισμών
2ου Ερευνητικού μέρους

Πίνακας 1

Φύλο ερωτώμενου προσώπου

ΦΥΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΡΡΕΝ	76	38.00
ΘΥΛΗ	124	62.00
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 2

Ηλικία ερωτώμενου προσώπου

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
18 - 25	45	22.50
26 - 34	46	23.00
35 - 40	38	19.00
41 - 50	36	18.00
51 - 60	16	8.00
61 ΚΑΙ ΑΝΩ	19	9.50
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 3

Τόπος διαμονής ερωτώμενου προσώπου

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΟΛΗ	96	48.00
ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	86	28.00
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ	48	24.00
ΑΥΤΟΣΤΕΓΑΣΗ	---	---
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 4

Οικογενειακή κατάσταση ερωτώμενου
προσώπου

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΣ/Η	120	60.00
ΑΝΥΠΑΝΤΡΟΣ/Η	61	30.50
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η	12	6.00
ΧΗΡΟΣ/Α	7	3.50
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 5

Το ερωτώμενο πρόσωπο έχει παιδιά

ΠΑΙΔΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	116	58.00
ΟΧΙ	84	42.00
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 6

Το ερωτώμενο πρόσωπο είναι

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ/Η	109	54.50
ΑΝΕΡΓΟΣ/Η	12	6.00
ΟΙΚΟΚΥΡΑ	51	25.00
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ/ΤΡΙΑ	23	11.50
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	5	2.50
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 7

Επάγγελμα ερωτώμενου προσώπου

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	35	17.60
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	56	28.00
ΑΥΤΟΕΡΓΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟΣ/Η	18	9.00
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ/Α	5	2.50
ΑΝΕΡΓΟΣ/Η	86	43.00
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 8

Μηνιαίο εισόδημα ερωτώμενου προσώπου

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ £83	15	7.50
£84 - £300	50	25.00
£301 - £500	48	24.00
£501 ΚΑΙ ΑΝΩ	18	9.00
ΧΩΡΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	69	34.50
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 9

Ποιά η γνώμη του κοινού, για την ύπαρξη ή όχι κακοποίησης της γυναίκας-συζύγου

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	157	78.50
ΟΧΙ	43	21.50
ΣΥΝΟΛΟ	200	100.00

Πίνακας 10

Η κακοποίηση είναι μία στιγμιαία
απώλεια ελέγχου από μέρους του θύτη

ΣΤΙΓΜΙΑΙΑ ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	28	14.00
ΟΧΙ	75	37.50
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	54	27.00

Πίνακας 11

Ποιό το μορφωτικό επίπεδο της
κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου

ΜΟΡΦΩΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΘΟΛΟΥ ΜΟΡΦΩΣΗ	23	11.50
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	10	9.50
ΓΥΜΝΑΣΙΟ/ΛΥΚΕΙΟ	6	3.00
ΑΝΩΤΕΡΗ ΜΟΡΦΩΣΗ	1	0.50
ΑΝΕΞ. ΕΠΙΠ. ΜΟΡΦ.	107	53.50
ΑΛΛΟ	3	1.50

Πίνακας 12

Οι θύτες είναι βίαιοι και στις
άλλες σχέσεις τους με τους άλλους

ΒΙΑΙΟΙ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	42	21.00
ΟΧΙ	44	22.00
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	71	35.80

Πίνακας 13

Στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία

ΑΡΕΣΣΕΙ Η ΒΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	5	2.50
ΟΧΙ	101	50.50
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	51	25.50

Πίνακας 14

Για να κακοποιηθεί μια γυναίκα-
-σύζυγος φταίει η ίδια

ΦΤΑΙΕΙ Η ΙΔΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	2	1.00
ΟΧΙ	64	32.00
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	91	45.50

Πίνακας 15

Μορφές εκδήλωσης της κακοποίησης

ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΦΟΝΟΣ	2	1.00
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΦΟΝΟΥ	21	10.50
ΞΥΛΟΔΑΡΜΟΣ	146	73.00
ΚΑΨΙΜΟ ΜΕ ΤΣΙΓΑΡΟ ΚΛΠ	---	---
ΔΕΣΙΜΟ ΣΕ ΔΕΝΔΡΟ ΚΛΠ	---	---
ΒΙΑΣΜΟΣ	9	4.50
ΑΛΛΟ	---	---

Πίνακας 16

Η θρησκευτική πίστη εμποδίζει το σύζυγο από το να κτυπά τη σύζυγο

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΕΜΠΟΔΙΖΕΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	15	7.50
ΟΧΙ	142	71.00
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	---	---

Πίνακας 17

Είναι παράνομο να κακοποιεί ο σύζυγος τη γυναίκα - σύζυγό του

ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	128	64.00
ΟΧΙ	4	2.00
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	25	12.50

Πίνακας 18

Οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στην παραδοσιακή υπεροχή των ανδρών και στο στερεότυπο αντρικό ρόλο.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΥΠΕΡΟΧΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	97	48.50
ΟΧΙ	15	7.50
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	45	22.50

Πίνακας 19

Ποιά είναι τα προβλήματα του ζευγαριού που οδηγούν στην κακοποίηση της γυναίκας-συζύγου από τον άντρα-σύζυγο

ΑΙΤΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΖΕΥΓΟΥΣ	56	28.00
ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΠΑΙΔ. ΗΛΙΚ.	54	27.00
ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΓ. ΤΗΣ ΣΥΖ.	9	4.50
ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΓ. ΤΟΥ ΣΥΖ.	13	6.50
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	49	24.50
ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΠ	41	20.50
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ	29	14.50
ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	5	2.50

Πίνακας 20

Η κακοποίηση της γυναίκας-συζύγου έχει επιπτώσεις και στα παιδιά της

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΝΑΙ	141	70.50
ΟΧΙ	1	0.50
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	15	7.50

Πίνακας 21

Η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος αντιμετώπιζεται από το κοινωνικό της περιβάλλον

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΟΙΚΤΟΣ	92	46.00
ΑΠΟΡΡΗΨΗ	39	19.50
ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ	27	13.50

Πίνακας 22

Τι θα έκανε το ερωτώμενο πρόσωπο σε περίπτωση που ερχόταν στην αντίληψή του ότι κάποια γυναίκα κακοποιήθηκε

ΕΝΕΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΠΟΡΡΗΨΗ	6	3.00
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	38	19.00
ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ	40	20.00
ΚΑΜΙΑ ΕΠΕΜΒΑΣΗ	73	36.50

Πίνακας 23

Ποιές υπηρεσίες ή επαγγελματίες υπάρχουν κατά την άποψη του ερωτούμενου να βοηθήσουν την κακοποιημένη γυναίκα

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΝΕΝΑΣ	40	20.00
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ	71	35.50
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ	22	11.00
ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ	8	4.00
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	47	23.50
Κ.Α.Β.Θ.Β.	2	1.00
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	10	5.00

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

2ου Ερευνητικού μέρους

Πίνακας 1

Η ερώτηση 9 διερευνά κατά πόσοι οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας στη Κύπρο. Σε σχέση με την ερώτηση 1 που διερευνά το φύλο των ερωτώμενων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΡΕΝ	50	26	76
	65.79	34.21	
	31.85	60.47	
	25.00	13.00	
ΘΥΛΗ	107	17	124
	86.29	13.71	
	68.15	39.53	
	53.50	8.50	
ΣΥΝΟΛΟ	157	43	200

Πίνακας 2

Η ερώτηση 9 διερευνά κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας στη Κύπρο. Σε σχέση με την ερώτηση 2 που διερευνά την ηλικία των ερωτημένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΗΛΙΚΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
18-25	37	8	45
	82.22	17.78	
	23.57	18.60	
	18.50	4.00	
26-34	40	6	46
	86.96	13.04	
	25.48	13.95	
	20.00	3.00	
35-40	29	9	38
	76.32	23.68	
	18.47	20.93	
	14.50	4.50	
41-50	30	6	36
	83.33	16.67	
	19.11	13.95	
	15.00	3.00	
51-50	13	3	16
	81.25	18.75	
	8.28	6.98	
	6.50	1.50	
61 & ΑΝΩ	8	11	19
	42.11	57.89	
	5.10	25.58	
	4.00	15.50	
ΣΥΝΟΛΟ	157	43	200

Πίνακας 3

Η ερώτηση 9 διερευνά κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας στη Κύπρο. Σε σχέση με την ερώτηση 3 που διερευνά το τόπο διαμονής των ερωτωμένων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΛΗ	77 80.21 49.04 38.50	19 19.79 44.19 9.50	96
ΠΕΡΙΑΣΤΙ- ΚΗ ΠΕΡΙΟ- ΧΗ	46 82.14 29.30 23.00	10 17.86 23.26 5.00	56
ΣΥΝΟΙΚΙ- ΣΜΟΣ	34 70.83 21.66 17.00	14 29.17 32.56 7.00	48
ΑΥΤΟΣΤΕ- ΓΑΣΗ	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	0
ΣΥΝΟΛΟ	157	43	200

Πίνακας 4

Η ερώτηση 9 διερευνά κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας στη Κύπρο. Σε σχέση με τη ερώτηση 4 που διερευνά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτώμενων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ	96	24	120
	80.00	20.00	
	61.15	55.81	
	48.00	12.00	
ΑΝΥΠΑΝΤΡΟΙ	50	11	61
	81.97	18.03	
	31.85	25.58	
	25.00	5.50	
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ	8	4	12
	66.67	33.33	
	5.10	9.30	
	4.00	2.00	
ΧΗΡΟΣ/Η	3	4	7
	42.86	57.14	
	1.91	9.30	
	1.50	2.00	
ΣΥΝΟΛΟ	157	43	200

Πίνακας 5

Η ερώτηση 9 διερευνά κατά πόσο οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας στη Κύπρο. Σε σχέση με την ερώτηση 8 που διερευνά το μηνιαίο εισόδημα των ερωτηθέντων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΩΣ 99	10 66.67 6.37 5.00	5 33.33 11.63 2.50	15
100-300	37 74.00 23.57 18.50	13 26.00 30.23 6.50	50
301-500	37 77.08 23.57 18.50	11 22.92 25.58 5.50	48
501-ΑΝΩ	17 94.44 10.83 8.50	1 5.56 2.33 0.50	18
ΧΩΡΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	56 81.16 35.67 28.00	13 18.84 30.23 6.50	69
ΣΥΝΟΛΟ	157	43	200

Πίνακας 6

Η ερώτηση 11 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων για τη μόρφωση της κακοποιημένης γυναίκας. Σε σχέση με την ερώτηση 1 που διερευνά το φύλο των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΦΥΛΟ	ΑΜΦΦ.	ΔΗΜΟΓ.	ΓΥΜ/ΛΥΚ	ΑΝΩΤΕΡ.	ΑΝΕΞΑΡ.	ΑΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΡΕΝ	5	8	2	0	33	2	50
	10.00	16.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
	21.74	42.11	0.00	0.00	0.00	0.00	
	3.14	5.03	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΘΗΛΥ	18	11	4	1	74	1	109
	16.51	10.09	0.00	0.00	0.00	0.00	
	78.26	57.89	0.00	0.00	0.00	0.00	
	11.32	6.92	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	23	19	6	1	107	3	159

Πίνακας 7

Η ερώτηση 11 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων για τη μόρφωση της κακοποιημένης γυναίκας. Σε σχέση με την ερώτηση 2 που διερευνά την ηλικία των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΜΟΡΦ.	ΔΗΜΟΤ.	ΓΥΜ/ΛΥΚ	ΑΝΩΤΕΡ.	ΑΝΕΞΑΡ.	ΑΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ
18-25	6	0	3	0	28	2	39
	15.38	0.00	7.69	0.00	71.79	5.13	
	26.09	0.00	50.00	0.00	26.17	66.67	
	3.77	0.00	1.89	0.00	17.61	1.26	
26-34	4	7	0	0	30	0	41
	9.76	17.07	0.00	0.00	73.17	0.00	
	17.39	36.84	0.00	0.00	28.04	0.00	
	2.52	4.40	0.00	0.00	18.87	0.00	
35-40	4	2	2	1	20	0	29
	13.79	6.90	6.90	3.45	68.97	0.00	
	17.39	10.53	33.33	100.00	18.69	0.00	
	2.52	1.26	1.26	0.63	12.58	0.00	
41-50	5	5	0	0	20	0	30
	16.67	16.67	0.00	0.00	66.67	0.00	
	21.74	26.32	0.00	0.00	18.69	0.00	
	3.14	3.14	0.00	0.00	12.58	0.00	
51-50	1	5	1	0	6	1	14
	7.14	35.71	7.14	0.00	42.86	7.14	
	4.35	26.32	16.67	0.00	5.61	33.33	
	0.63	3.14	0.63	0.00	3.77	0.63	
61 & ΑΝΩ	3	0	0	0	3	0	6
	50.00	0.00	0.00	0.00	50.00	0.00	
	13.04	0.00	0.00	0.00	2.80	0.00	
	1.89	0.00	0.00	0.00	1.89	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	23	19	6	1	107	3	159

Πίνακας 8

Η ερώτηση 11 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων για τη μόρφωση της κακοποιημένης γυναίκας. Σε σχέση με την ερώτηση 3 που διερευνά το τόπο διαμονής των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΑΜΟΡΦ.	ΔΗΜΟΤ.	ΓΥΜ/ΛΥΚ	ΑΝΩΤΕΡ.	ΑΝΕΞΑΡ.	ΑΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΛΗ	6	7	2	1	57	3	76
	7.89	9.21	2.63	1.32	0.00	0.00	
	26.09	36.84	33.33	100.00	0.00	0.00	
	3.77	4.40	1.26	0.63	0.00	0.00	
ΠΕΡΙΑ- ΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	9	6	4	0	29	0	48
	18.75	12.50	8.33	0.00	0.00	0.00	
	39.13	31.58	66.67	0.00	0.00	0.00	
	5.66	3.77	2.52	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΙΚΙ- ΣΜΟΣ	8	6	0	0	21	0	35
	22.86	17.14	0.00	0.00	0.00	0.00	
	34.78	31.58	0.00	0.00	0.00	0.00	
	5.03	3.77	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΑΥΤΟ- ΣΤΕΓΑΣΗ	0	0	0	0	0	0	0
	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	23	19	6	1	107	3	159

Πίνακας 9

Η ερώτηση 11 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων για την μόρφωση της κακοποιημένης γυναίκας. Σε σχέση με την ερώτηση 4 που διερευνά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ- ΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΜΟΡΦ.	ΔΗΜΟΤ.	ΓΥΜ/ΛΥΚ	ΑΝΩΤΕΡ.	ΑΝΕΞΑΡ.	ΑΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΤΡ.	14	14	4	1	62	1	96
	14.58	14.58	4.17	1.04	0.00	0.00	
	60.87	73.68	66.67	100.00	0.00	0.00	
	8.81	8.81	2.52	0.63	0.00	0.00	
ΑΝΥΠΑΝ.	7	2	2	0	39	2	52
	13.46	3.85	3.85	0.00	0.00	0.00	
	30.43	10.53	33.33	0.00	0.00	0.00	
	4.40	1.26	1.26	0.00	0.00	0.00	
ΔΙΑΖΕΥΓ.	1	2	0	0	5	0	8
	12.50	25.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
	4.35	10.53	0.00	0.00	0.00	0.00	
	0.63	1.26	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΧΗΡΟΣ/Η	1	1	0	0	1	0	3
	33.33	33.33	0.00	0.00	0.00	0.00	
	4.35	5.26	0.00	0.00	0.00	0.00	
	0.63	0.63	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	23	19	6	1	107	3	159

Πίνακας 10

Η ερώτηση 11 διερευνά τη γνώμη των ερωτηθέντων για τη μόρφωση της κακοποιημένης γυναίκας. Σε σχέση με την ερώτηση 8 που διερευνά το μηνιαίο εισόδημα των ερωτηθέντων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΑΜΟΡΦ.	ΔΗΜΟΤ.	ΓΥΜ/ΛΥΚ	ΑΝΩΤΕΡ.	ΑΝΕΞ.	ΆΛΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΩΣ 99	4 33.33 16.67 2.50	3 25.00 15.00 1.88	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	5 41.67 4.72 3.13	0 0.00 0.00 0.00	12
100-300	9 24.32 37.50 5.63	5 13.51 25.00 3.13	1 2.70 16.67 0.63	0 0.00 0.00 0.00	22 59.46 20.75 13.75	0 0.00 0.00 0.00	37
301-500	4 10.81 16.67 2.50	5 13.51 25.00 3.13	2 5.41 33.33 1.25	0 0.00 0.00 0.00	26 70.27 24.53 16.25	0 0.00 0.00 0.00	37
501-ΑΝΩ	1 5.88 4.17 0.63	2 11.76 10.00 1.25	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	13 76.47 12.26 8.13	1 0.00 0.00 0.00	17
0	6 10.53 25.00 3.75	5 8.77 25.00 3.13	3 5.26 50.00 1.88	1 1.75 100.00 0.63	40 70.18 37.74 25.00	2 0.00 0.00 0.00	57
ΣΥΝΟΛΟ	24	20	6	1	106	3	160

Πίνακας 11

Η ερώτηση 13 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμέ-
νων κατά πόσο πιστεύουν ότι στις κακοποιημέ-
νες γυναίκες αρέσει η βία. Σε σχέση με την
ερώτηση 1, που διερευνά το φύλο των ερωτωμέ-
νων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΡΕΝ	2	28	19	49
	4.08	57.14	0.00	
	40.00	27.72	0.00	
	1.27	17.83	0.00	
ΘΗΛΥ	3	73	32	108
	2.78	67.59	0.00	
	60.00	72.28	0.00	
	1.91	46.50	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	5	101	51	157

Πίνακας 12

Η ερώτηση 13 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι στις κατοπινημένες γυναίκες αρέσει η βία. Σε σχέση με την ερώτηση 2 που διερευνά την ηλικία των ερωτωμένων ο συχνητός είναι ο ακόλουθος:

ΗΛΙΚΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
18-25	1	23	15	39
	2.56	58.97	38.46	
	20.00	22.77	29.41	
	0.64	14.65	9.55	
26-34	0	28	12	40
	0.00	70.00	30.00	
	0.00	27.72	23.53	
	0.00	17.83	7.64	
35-40	2	23	4	29
	6.90	79.31	13.79	
	40.00	22.77	7.84	
	1.27	14.65	2.55	
41-50	1	19	10	30
	3.33	63.33	33.33	
	20.00	18.81	19.61	
	0.64	12.10	6.37	
51-50	1	7	5	13
	7.69	53.85	38.46	
	20.00	6.93	9.80	
	0.64	4.46	3.18	
61 & ΑΝΩ	0	1	5	6
	0.00	16.67	83.33	
	0.00	0.99	9.80	
	0.00	0.64	3.18	
ΣΥΝΟΛΟ	5	101	51	157

Πίνακας 13

Η ερώτηση 13 διερευνά τη γνώμη των ερωτώμενων κατά πόσο πιστεύουν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία. Σε σχέση με την ερώτηση 3 που διερευνά τον τόπο διαμονής των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ.ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΛΗ	2 2.67 40.00 1.27	39 52.00 38.61 24.84	34 45.33 66.67 21.66	75
ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	2 4.26 40.00 1.27	35 74.47 34.65 22.29	10 21.28 19.61 6.37	47
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ	1 2.86 20.00 0.64	27 77.14 26.73 17.20	7 20.00 13.73 4.46	35
ΑΥΤΟΣΤΕΓΑΣΗ	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	0
ΣΥΝΟΛΟ	5	101	51	157

Πίνακας 14

Η ερώτηση 13 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία. Σε σχέση με την ερώτηση 4 που διερευνά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτημένων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ.ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΤΡΕΜ.	4	62	29	95
	4.21	65.26	30.53	
	80.00	61.39	56.86	
	2.55	39.49	18.47	
ΑΝΥΠΑΝ.	1	31	19	51
	1.96	60.78	37.25	
	20.00	30.69	37.25	
	0.64	19.75	12.10	
ΔΙΑΖΕΥ.	0	7	1	8
	0.00	87.50	12.50	
	0.00	6.93	1.96	
	0.00	4.46	0.64	
ΧΗΡΟΣΥΗ	0	1	2	3
	0.00	33.33	66.67	
	0.00	0.99	3.92	
	0.00	0.64	1.27	
ΣΥΝΟΛΟ	5	101	51	157

Πίνακας 15

Η ερώτηση 13 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμέ-
νων κατά πόσο πιστεύουν ότι στις κακοποιημέ-
νες γυναίκες αρέσει η βία. Σε σχέση με την
ερώτηση 8 που διερευνά το μηνιαίο εισόδημα
των ερωτηθέντων, ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΩΣ 99	0 0.00 0.00 0.00	6 54.55 5.94 3.82	5 45.45 9.80 3.18	11
100-300	1 2.70 20.00 0.64	25 67.57 24.75 15.92	11 29.73 21.57 7.01	37
301-500	2 5.41 40.00 1.27	25 67.57 24.75 15.92	10 27.03 19.61 6.37	37
501-ΑΝΩ	0 0.00 0.00 0.00	9 60.00 8.91 5.73	6 40.00 11.76 3.82	15
0	2 3.51 40.00 1.27	36 63.16 35.64 22.93	19 33.33 37.25 12.10	57
ΣΥΝΟΛΟ	5	101	51	157

Πίνακας 16

Η ερώτηση 14 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι για να κατοποιεί-
τε η γυναίκα φταίει η ίδια. Σε σχέση με την
ερώτηση 1 που διερευνά το φύλο των ερωτωμέ-
νων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΡΕΝ	2	9	38	49
	4.08	18.37	0.00	
	100.00	14.06	0.00	
	1.27	5.73	0.00	
ΘΥΛΗ	0	55	53	108
	0.00	50.93	0.00	
	0.00	85.94	0.00	
	0.00	35.03	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	2	64	91	157

Πίνακας 17

Η ερώτηση 14 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι για να κακοποιηθεί η γυναίκα φταίει η ίδια. Σε σχέση με την ερώτηση 2 που διερευνά την ηλικία των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΗΛΙΚΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
18-25	1	18	20	39
	2.56	46.15	51.28	
	50.00	28.13	21.98	
	0.64	11.46	12.74	
26-34	0	17	23	40
	0.00	42.50	57.50	
	0.00	26.56	25.27	
	0.00	10.83	14.65	
35-40	0	13	16	29
	0.00	44.83	55.17	
	0.00	20.31	17.58	
	0.00	8.28	10.19	
41-50	0	13	17	30
	0.00	43.33	56.67	
	0.00	20.31	18.68	
	0.00	8.28	10.83	
51-50	1	2	10	13
	7.69	15.38	76.92	
	50.00	3.13	10.99	
	0.64	1.27	6.37	
61 & ΑΝΩ	0	1	5	6
	0.00	16.67	83.33	
	0.00	1.56	5.49	
	0.00	0.64	3.18	
ΣΥΝΟΛΟ	2	64	91	157

Πίνακας 18

Η ερώτηση 14 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι για να κακοποιηθεί η γυναίκα φταίει η ίδια. Σε σχέση με την ερώτηση 3 που διερευνά το τόπο διαμονής των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος :

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ.ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΛΗ	1	21	53	75
	1.33	28.00	70.67	
	50.00	32.81	58.24	
	0.64	13.38	33.76	
ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	1	24	22	47
	2.13	51.06	46.81	
	50.00	37.50	24.18	
	0.64	15.29	14.01	
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ	0	19	16	35
	0.00	54.29	45.71	
	0.00	29.69	17.58	
	0.00	12.10	10.19	
ΑΥΤΟΣΤΕΓΑΣΗ	0	0	0	0
	0.00	0.00	0.00	
	0.00	0.00	0.00	
	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	2	64	91	157

Πίνακας 19

Η ερώτηση 14 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι για να κακοποιηθεί η γυναίκα φταίει η ίδια. Σε σχέση με την ερώτηση 4 που διερευνά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτωμένων ο συχνητός είναι ο ακόλουθος:

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ.ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΤΡ.	1 1.05 50.00 0.64	39 41.05 60.94 24.84	55 57.89 60.44 35.03	95
ΑΝΥΠΑΝ.	1 1.96 50.00 0.64	21 41.18 32.81 13.38	29 56.86 31.87 18.47	51
ΔΙΑΖΕΥ.	0 0.00 0.00 0.00	4 50.00 6.25 2.55	4 50.00 4.40 2.55	8
ΧΗΡΟΣ/Η	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	3 100.00 3.30 1.91	3
ΣΥΝΟΛΟ	2	64	91	157

Πίνακας 20

Η ερώτηση 14 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμέ-
νων κατά πόσο πιστεύουν ότι για να κακοποιηείτε
η γυναίκα φταίει η ίδια. Σε σχέση με την ερώτη-
ση 8 που διερευνά το μηνιαίο εισόδημα των ερω-
τωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ.ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΩΣ 89	1 9.09 50.00 0.64	4 36.36 6.15 2.55	6 54.55 6.67 3.82	11
100-300	0 0.00 0.00 0.00	20 54.05 30.77 12.74	17 45.95 18.89 10.83	37
301-500	1 2.70 50.00 0.64	7 18.92 10.77 4.46	29 78.38 32.22 18.47	37
501-ΑΝΩ	0 0.00 0.00 0.00	4 26.67 6.15 2.55	11 73.33 12.22 7.01	15
ΧΩΡΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	0 0.00 0.00 0.00	30 52.63 46.15 19.11	27 47.37 30.00 17.20	57
ΣΥΝΟΛΟ	2	65	90	157

Πίνακας 21

Η ερώτηση 18 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο. Σε σχέση με την ερώτηση 1 που διερευνά το φύλο των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΦΥΛΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΡΕΝ	29	2	18	49
	59.18	4.08	0.00	
	29.90	13.33	0.00	
	18.47	1.27	0.00	
ΘΥΛΗ	68	13	27	108
	62.96	12.04	0.00	
	70.10	86.67	0.00	
	43.31	8.28	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	97	15	45	157

Πίνακας 22

Η ερώτηση 18 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι οι άντρες που κατοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό φύλο. Σε σχέση με την ερώτηση 2 που διερευνά την ηλικία των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΗΛΙΚΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
18-25	24	4	11	39
	61.54	10.26	28.21	
	24.74	26.67	24.44	
	15.29	2.55	7.01	
26-34	23	4	13	40
	57.50	10.00	32.50	
	23.71	26.67	28.89	
	14.65	2.55	8.28	
35-40	18	3	8	29
	62.07	10.34	27.59	
	18.56	20.00	17.78	
	11.46	1.91	5.10	
41-50	18	2	10	30
	60.00	6.67	33.33	
	18.56	13.33	22.22	
	11.46	1.27	6.37	
51-50	9	1	3	13
	69.23	7.69	23.08	
	9.28	6.67	6.67	
	5.73	0.64	1.91	
61 & ΑΝΩ	5	1	0	6
	83.33	16.67	0.00	
	5.15	6.67	0.00	
	3.18	0.64	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	97	15	45	157

Πίνακας 23

Η ερώτηση 18 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό φύλο. Σε σχέση με την ερώτηση 3, που διερευνά το τόπο διαμονής των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΛΗ	51 68.00 52.58 32.48	1 1.33 6.67 0.64	23 30.67 51.11 14.65	75
ΠΕΡΙΑΣΤΙ- ΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	31 65.96 31.96 19.75	6 12.77 40.00 3.82	10 21.28 22.22 6.37	47
ΣΥΝΟΙΚΙ- ΣΜΟΣ	15 42.86 15.46 9.55	8 22.86 53.33 5.10	12 34.29 26.67 7.64	35
ΑΥΤΟΣΤΕ- ΓΑΣΗ	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	0 0.00 0.00 0.00	0
ΣΥΝΟΛΟ	97	15	45	157

Πίνακας 24

Η ερώτηση 18 διερευνά τη γνώμη των ερωτωμένων κατά πόσο πιστεύουν ότι οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό ρόλο. Σε σχέση με την ερώτηση 4 που διερευνά την οικογενειακή κατάσταση των ερωτωμένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΤΡΕΜ.	58 61.05 59.79 36.94	9 9.47 60.00 5.73	28 29.47 62.22 17.83	95
ΑΝΥΠΑΝΤ.	31 60.78 31.96 19.75	5 9.80 33.33 3.18	15 29.41 33.33 9.55	51
ΔΙΑΖΕΥ.	6 75.00 6.19 3.82	0 0.00 0.00 0.00	2 25.00 4.44 1.27	8
ΧΗΡΟΣ/Η_	2 66.67 2.06 1.27	1 33.33 6.67 0.64	0 0.00 0.00 0.00	3
ΣΥΝΟΛΟ	97	15	45	157

Πίνακας 25

Η ερώτηση 18 διερευνά τη γνώμη των ερωτημένων κατά πόσο πιστεύουν ότι οι άνδρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους πιστεύουν στο στερεότυπο αντρικό φύλο. Σε σχέση με την ερώτηση 8 που διερευνά το μηνιαίο εισόδημα των ερωτημένων ο συσχετισμός είναι ο ακόλουθος:

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡ. ΦΟΡ.	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΩΣ 89	9 81.82 9.28 5.73	2 18.18 13.33 1.27	0 0.00 0.00 0.00	11
100-300	23 62.16 23.71 14.65	3 8.11 20.00 1.91	11 29.73 24.44 7.01	37
301-500	21 56.76 21.65 13.38	3 8.11 20.00 1.91	13 35.14 28.89 8.28	37
501-ΑΝΩ	14 93.33 14.43 8.92	1 6.67 6.67 0.64	0 0.00 0.00 0.00	15
0	30 52.63 30.93 19.11	6 10.53 40.00 3.82	21 36.84 46.67 13.38	57
ΣΥΝΟΛΟ	97	15	45	157

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

1ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	Σελίδα
1. Ημερομηνία αναφοράς της κακοποίησης	87
2. Αυτός που ανέφερε την κακοποίηση της γυναίκας- -συζύγου ήταν	87
3. Τόπος διαμονής της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου	88
4. Ηλικία της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου	88
5. Οικογενειακή κατάσταση της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου	88
6. Οικογενειακή καταγωγή της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου	89
7. Σχέση κακοποιημένης γυναίκας με το άτομο που την κακοποίησε	89
8. Το επάγγελμα του άντρα - συζύγου ήταν	89
9. Ποιά η επαγγελματική κατάσταση της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου	90
10. Τα επάγγελμα της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου ήταν	90
11. Το μηνιαίο εισόδημα της κακοποιημένης γυναίκας συζύγου ήταν	91
12. Υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια της κακοποιημέ- νης γυναίκας-συζύγου;	91
13. Μορφές κακοποίησης	92
14. Ποιά η κατάσταση του άντρα-συζύγου την ώρα της κακοποίησης;	93
15. Ώρα άσκησης της κακοποίησης	93
16. Είναι τα παιδιά μάρτυρες κατά την ώρα της κακοποίησης;	93
17. Έγινε αναφορά της κακοποίησης σε άλλη Κυβερνη- τική ή Εθελοντική Υπηρεσία	93

VI

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ	Σελίδα
18. Σε ποιά υπηρεσία απευθύνθηκε η κακοποιημένη γυναίκα-σύζυγος	94
19. Ποιές ενέργειες έγιναν για να αποφευχθεί η κακοποίηση;	94
20. Αποτέλεσμα της καταγγελίας	94
2ο ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
1. Φύλο ερωτώμενου προσώπου	95
2. Ηλικία ερωτωμένου προσώπου	95
3. Τόπος διαμονής ερωτώμενου προσώπου	95
4. Οικογενειακή κατάσταση ερωτώμενου προσώπου	96
5. Το ερωτώμενο πρόσωπο έχει παιδιά;	96
6. Το ερωτώμενο πρόσωπο είναι	96
7. Επάγγελμα ερωτώμενου προσώπου	97
8. Μηνιαίο εισόδημα ερωτώμενου προσώπου	97
9. Ποιά η γνώμη του κοινού, για την ύπαρξη ή όχι κακοποίησης της γυναίκας-συζύγου	97
10. Η κακοποίηση είναι μία στιγμιαία απώλεια ελέγχου απο μέρους του θύτη	98
11. Ποιό το μορφωτικό επίπεδο της κακοποιημένης γυναίκας-συζύγου	98
12. Οι θύτες είναι βίαιοι και στις άλλες σχέσεις τους με τους άλλους	98
13. Στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία	99
14. Για να κακοποιείται μία γυναίκα-σύζυγος φταίει η ίδια	99
15. Μορφές εκδήλωσης της κακοποίησης	99

VII

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ	Σελ.
16. Η θρησκευτική πίστη εμποδίζει το σύζυγο από το να κτυπά τη γυναίκα -σύζυγό του;	100
17. Είναι παράνομο να κακοποιεί ο σύζυγος τη γυναίκα -σύζυγό του;	100
18. Οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες πιστεύουν στη παραδοσιακή υπεροχή και στο στερεότυπο αντρικό ρόλο;	100
19. Ποιά είναι τα προβλήματα του ζευγαριού που οδηγούν στη κακοποίηση της γυναίκας-συζύγου από τον άντρα-σύζυγο;	101
20. Η κακοποίηση της γυναίκας-συζύγου έχει επιπτώσεις και στα παιδιά της;	101
21. Πώς η κακοποιημένη γυναίκα-σύζυγος αντιμετωπίζεται από το κοινωνικό της περιβάλλον;	102
22. Τι θα έκανε το ερωτώμενο πρόσωπο σε περίπτωση που ερχόταν στην αντίληψή του ότι κάποια γυναίκα κακοποιείται;	102

ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΠΙΝΑΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

1. Συσχετισμός ερώτησης 9 με ερώτηση 1	103
2. Συσχετισμός ερώτησης 9 με ερώτηση 2	104
3. Συσχετισμός ερώτησης 9 με ερώτηση 3	105
4. Συσχετισμός ερώτησης 9 με ερώτηση 4	106
5. Συσχετισμός ερώτησης 9 με ερώτηση 8	107
6. Συσχετισμός ερώτησης 11 με ερώτηση 1	108
7. Συσχετισμός ερώτησης 11 με ερώτηση 2	109
8. Συσχετισμός ερώτησης 11 με ερώτηση 3	110
9. Συσχετισμός ερώτησης 11 με ερώτηση 4	111
10. Συσχετισμός ερώτησης 11 με ερώτηση 8	112

VIII

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ

Σελ.

11.	Συσχετισμός ερώτησης 13 με ερώτηση 1	113
12.	Συσχετισμός ερώτησης 13 με ερώτηση 2	114
13.	Συσχετισμός ερώτησης 13 με ερώτηση 3	115
14.	Συσχετισμός ερώτησης 13 με ερώτηση 4	116
15.	Συσχετισμός ερώτησης 13 με ερώτηση 8	117
16.	Συσχετισμός ερώτησης 14 με ερώτηση 1	118
17.	Συσχετισμός ερώτησης 14 με ερώτηση 2	119
18.	Συσχετισμός ερώτησης 14 με ερώτηση 3	120
19.	Συσχετισμός ερώτησης 14 με ερώτηση 4	121
20.	Συσχετισμός ερώτησης 14 με ερώτηση 8	122
21.	Συσχετισμός ερώτησης 18 με ερώτηση 1	123
22.	Συσχετισμός ερώτησης 18 με ερώτηση 2	124
23.	Συσχετισμός ερώτησης 18 με ερώτηση 3	125
24.	Συσχετισμός ερώτησης 18 με ερώτηση 4	126
25.	Συσχετισμός ερώτησης 18 με ερώτηση 8	127

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

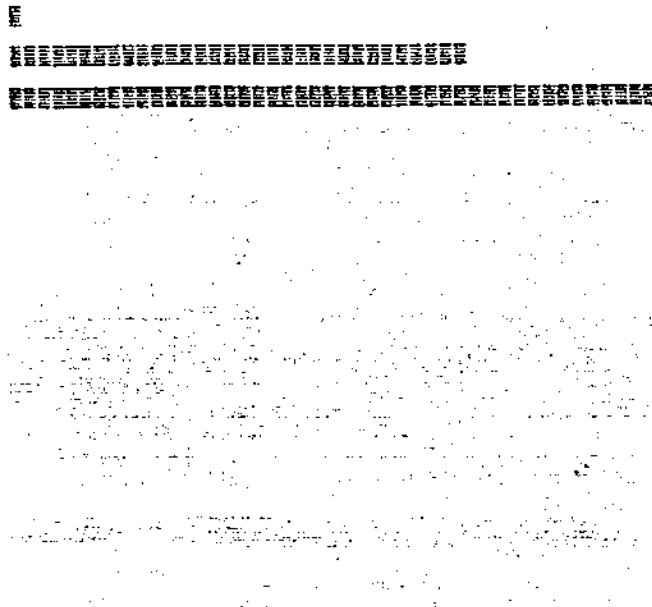
2ου Ερευνητικού μέρους

- 14/05/90

ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΓΑΝΘΗΣΩΝ 900 200 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ 14 ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΤ. ΣΤΑΙΕΙ Η ΙΑΙΑ

MAI (1 %)
IYI (32 %)
YEP.COP (45 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)
(0 %)

Nov. 14/05/70

TRADISI KEPADATAN ANATHEMIA DAN ZOO EPIDEMIOLOGIA

Formulir...: 15 THE KANDIDISITAI 4 SYNAIKA :

GONGI (1 %)
 AR. SOU. (10 %)
 EVASO. (73 %)
 KAVING (0 %)
 ZELING (0 %)
 BIRANGSI (0 %)
 RAAS (10 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)

*

 *

- 00.114/03/90

EPACIKH KAPALTAH ABANTHEEM AND 200 EPATHEMATOAGIA

Bovner... 20 EPITHELE KANOT. STA BAIBIA

(41) (70 %)
 (01) (0 %)
 REF. 409 (7 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)
 (0 %)

=====

=====

1988.11.16/RS

TRACING TAP-BITAIN ATANTHEERN ABO 200 E-RT-KATUOJIA

Eg. 11.11.11 22 ITHN KAKITYNAIKA TI SA KANETE:

AROPPH. (3 %)

 TROJET. (17 %)

 KATAFE. (20 %)

 K.EREM. (36 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

 (0 %)

###

#####

#####

#####

Αριθμ.: 14/85/90

ΕΡΑΙΚΗ ΠΑΡΕΤΑΧΗ ΑΡΑΝΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ 200 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ερώτημα...: 23 ΑΠΟ ΠΟΥ ΚΤΟΡΕΙ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ :

- ΚΑΝΕΝΑΣ (20 %)
- ΕΡ.ΕΥΗΚ (35 %)
- ΕΥΗ.ΒΥΧ (11 %)
- ΒΥΧΙΑΤ. (4 %)
- ΑΕΤΥΝΟΝ (23 %)
- ΚΑΘΕ (1 %)
- ΔΕΝ ΓΝΩ (5 %)
- (0 %)
- (0 %)
- (0 %)
- (0 %)
- (0 %)
- (0 %)
- (0 %)
- (0 %)

```

#####
#####
#####
###
#####
#
###

```

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Α/Α. Α.
2. Ημερομηνία
3. Η κακοποίηση αναφέρθηκε απο:
 - Την κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγο 1
 - Γονιό της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου 2
 - Συγγενείς 3
 - Σχολείο 4
 - Νοσοκομείο / Ιδιωτική Κλινική 5
 - Γείτονες 6
 - Άλλο 7
4. Τόπος διαμονής της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου:
 - Πόλη 1
 - Περιαστική περιοχή 2
 - Συνοικισμός 3
 - Αυτοστέγαση 4
5. Ηλικία της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου:
.....
6. Οικογενειακή κατάσταση της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου:
 - Παντρεμένη 1
 - Διαζευμένη ή σε διάσταση 2
 - Συμβία 3
7. Η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος κατάγεται απο οικογένεια:
 - Εκτοπισμένη 1
 - Μη εκτοπισμένη 2
 - Μικτή οικογένεια 3

8. Σχέση της κακοποιημένης γυναίκας - συζύγου, με το άτομο που την κακοποίησε:
Σύζυγος	1
Συμβίος	2
9. Σε περίπτωση που ο άντρας - σύζυγος ή συμβίος εργάζεται, το επάγγελμά του είναι:
-
10. Η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος είναι:
Εργαζόμενη	1
Άνεργη ή σε αναζήτηση εργασίας	2
Οικοκυρά	3
Συνταξιούχος	4
11. Σε περίπτωση που η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος εργάζεται το επάγγελμα της είναι:
-
12. Σε περίπτωση που η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος έχει εισόδημα, το μηνιαίο εισόδημα είναι:
Μέχρι - £83	1
£100 - £300	2
£301 - £500	3
£501 - και άνω	4
Χωρίς εισόδημα	5
13. Η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος έχει παιδιά;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2

14. Ποιές οι μορφές εκδήλωσης της κακοποίησης:
Φόνος	1
Απόπειρα φόνου	2
Ευλοδαρμός	3
Κάφιμο με τσιγάρο, καυτό σίδερο, ή άλλα αντικείμενα	4
Χτύπημα και πέταγμα με δύναμη	5
Δέσιμο σε κρεβάτι, δέντρο κλπ.	6
Βιασμός / καταναγκαστική παραφύση συνουσία	7
Άλλο	8
15. Κατά την κακοποίηση ο άντρας - σύζυγος ή συμβίος ήταν:
Υπο την επήρεια αλκοόλ ή άλλης τοξικής ουσίας	1
Είχε οικονομικά προβλήματα	2
Είχε επαγγελματικά προβλήματα	3
Άλλο	4
16. Συνήθως ποια ώρα ασκείται η κακοποίηση;
6.00π.μ. - 12.00μ.μ.	1
12.00μ.μ. - 18.00μ.μ.	2
18.00μ.μ. - 24.00μ.μ.	3
24.00μ.μ. - 6.00π.μ.	4
17. Νοούμενου ότι υπάρχουν παιδιά, η κακοποίηση ασκείται στην παρουσία τους;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
18. Προηγουμένος είχατε απευθυνθεί σε άλλη Κυβερνητική Υπηρεσία ή εθελοντική Οργάνωση;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2

19. Αν ΝΑΙ ποια ήταν;

.....

20. Τι άλλο κάνατε για να αποφύγετε την κακοποίηση;

.....

.....

21. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα της κακοποίησης;

.....

.....

Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ
ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ

A. A/A

B. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

1. Φύλο: Άρρεν 1
 Θύλη 2

2. Ηλικία:

3. Τόπος διαμονής:
 Πόλη 1
 Περιοστική περιοχή 2
 Συνοικισμός 3
 Αυτοστέγαση 4

4. Οικογενειακή κατάσταση:
 Παντρεμένος/η 1
 Ανύπαντρος/η 2
 Διαζευγμένος/η 3
 Χήρος/η 4

5. Έχει παιδιά;
 ΝΑΙ 1
 ΟΧΙ 2

6. Το πρόσωπο είναι:
 Εργαζόμενος/η 1
 Άνεργος/η ή σε αναζήτηση εργασίας 2
 Οικοκυρά 3
 Σπουδαστής/τρια 4
 Συνταξιούχος 5

7. Σε περίπτωση που το πρόσωπο εργάζεται το επάγγελμα
του είναι:

8. Το μηνιαίο εισόδημα είναι:

Μέχρι - £83	1
£84 - £300	2
£301 - £500	3
£501 και άνω	4
Χωρίς εισόδημα	5

Γ. ΑΠΟΦΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - ΣΥΖΥΓΟΥ

9. Πιστεύετε ότι υπάρχει κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου στην Κύπρο;

ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2

(αν ΝΑΙ συνεχίζεται η υποβολή, αν ΟΧΙ σταματά)

10. Πιστεύετε ότι η κακοποίηση είναι μια στιγμιαία απώλεια ελέγχου από μέρος του θύτη;

ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	3

11. Πιστεύετε ότι οι κακοποιημένες γυναίκες:

(μπορούν να δοθούν μέχρι και 2 απαντήσεις)

(α) δεν έχουν καθόλου μόρφωση	1
(β) έχουν μόρφωση Δημοτικού Σχολείου	2
(γ) έχουν μόρφωση Γυμνασίου/Λυκείου	3
(δ) έχουν μόρφωση Ανωτέρων Σχολών	4
(ε) η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου δεν έχει σχέση με το επίπεδο μόρφωσης	5
(στ) Άλλο	

12. Θεωρείτε ότι οι θύτες είναι βίαιοι και στις άλλες σχέσεις του με τους άλλους:

ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	3

13. Πιστεύετε ότι στις κακοποιημένες γυναίκες αρέσει η βία;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	3
14. Νομίζετε ότι για να κακοποιείται μια γυναίκα - σύζυγος φταίει η ίδια;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	3
15. Πως κατά τη γνώμη σας κακοποιείται μια γυναίκα - σύζυγος;
- (μπορείτε να δώσετε μέχρι και δύο απαντήσεις)
(α) Φόνος	1
(β) Απόπειρα φόνου	2
(γ) Ξυλοδαρμός	3
(δ) Κάψιμο με τσιγάρο, καυτό σίδερο, άλλα αντικείμενα	4
(ε) Δέσιμο σε δένδρο, κρεβάτι κλπ.	5
(στ) Βιασμό, καταναγκαστική παραφύση συνουσία	6
(ζ) Άλλο	7
16. Πιστεύετε ότι η θρησκευτική πίστη εμποδίζει τον σύζυγο από του να κτυπά τη γυναίκα του;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
17. Θεωρείτε ότι είναι παράνομο να κακοποιεί ο σύζυγος τη γυναίκα - σύζυγο του;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	3
18. Οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες - συζύγους τους πιστεύουν στη παραδοσιακή υπεροχή των αντρών και στον στερεότυπο αντρικό ρόλο;
ΝΑΙ	1
ΟΧΙ	2
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	3

19. Ποιά πιστεύετε ότι είναι τα προβλήματα του ζευγαριού που οδηγούν στη κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου απο τον σύζυγο; (Μέχρι και 2 απαντήσεις).
- α) Συγκρούσεις μεταξύ του ζευγαριού 1
 - β) Το άτομο που κακοποιεί κακοποιείθηκε στη παιδική του ηλικία 2
 - γ) Επεμβάσεις συγγενών απο πλευράς του συζύγου 3
 - δ) Επεμβάσεις συγγενών απο πλευράς της συζύγου 4
 - ε) Οικονομικά προβλήματα 5
 - στ) Αλκοολισμός - κατάχρηση οινόπνευματοδών ποτών - ναρκωτικά 6
 - ζ) Μη ικανοποιητικές σεξουαλικές σχέσεις 7
 - η) Η ανατροφή των παιδιών και οι δυσκολίες τους 8
 - θ) Άλλο 9

20. Νομίζετε ότι η κακοποίηση της γυναίκας - συζύγου έχει επιπτώσεις και στα παιδιά της;
- ΝΑΙ 1
 - ΟΧΙ 2
 - ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ 3

21. Πώς κατά τη γνώμη σας, η κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγος αντιμετωπίζεται απο το κοινωνικό της περιβάλλον; (γείτονες, φίλοι, συγγενείς)
-
-

22. Αν περιπέσει στην αντίληψη σας ότι μια γυναίκα - σύζυγος κακοποιείται, εσείς τί θα κάνετε;
-
-

23. Ποιός πιστεύετε ότι μπορεί να βοηθήσει την κακοποιημένη γυναίκα - σύζυγο; (ποιά υπηρεσία / επαγγελματίας).
-
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

35ΧΡΟΝΟΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΓΙΑ 15 ΜΕΡΕΣ

Επιτέθηκε στη σύζυγό του γιατί αρνήθηκε να κάμουν έρωτα!

Σε φυλάκιση 15 ημερών καταδικάστηκε χθες, από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας 39χρονος πογιατζής από την Κάτω Λακατάμια.

Ειδικότερα βρέθηκε ένοχος για το ότι στις 9.2.89 επιτέθηκε στη σύζυγο του και της προκάλεσε πραγματική σωματική βλάβη.

Σύμφωνα με τα γεγονότα, ο κατηγορούμενος πήγε στο σπίτι του μεσάνυχτα και ξύπησε τη σύζυγο του, ζητώντας της να κάνουν έρωτα. Αυτή αρνήθηκε με αποτέλεσμα να της επιτεθεί και να την κτυπήσει.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ"

5.4.1990

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΤΑ ΝΕΑ", 5.4.1990

Κατηγορήθηκε ο Κυριάκου

Ο Γεώργιος Κυριάκου, από τη Λάρνακα, που εκρατείτο σχετικά με διερευνώμενη υπόθεση κλοπής, επίθεσης, πρόκλησης σωματικής βλάβης και εξύβρισης σε βάρος της Παναγιώτας Προκοπίου, από τη Λάρνακα κατηγορήθηκε γραπτώς και αφέθηκε ελεύθερος

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΤΑ ΝΕΑ"

3.4.1990

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΤΑ ΝΕΑ", 5.5.1990

Επιτέθηκε στη συζυγό του

Συνελήφθηκε με δικαστικό ένταλμα και τέθηκε υπό κράτηση ο Νεόφυτος Χαραλάμπους Κατσιάμαλης, 30 χρονών, από τον Κάτω Πύργο, και τώρα στα Κοινά, για διευκόλυνση των ανακρίσεων σχετικά με διερευνώμενη υπόθεση επίθεσης εναντίον της συζύγου του.

Τα έπινε, άρπαζε το κυνηγετικό όπλο και απειλούσε τη σύζυγο

● Γράφει: Λάκης Φουρουκλάς

Τα έπινε συχνά ο φίλος, ερχόταν στο κέφι, κι απειλούσε να σκοτώσει τη γυναίκα του με κυνηγετικό όπλο.

Πρόκειται για το 45χρονο Θεοχάρη Σπύρου, οικοδόμο από την Κλήρου, που καταδικάστηκε χτες από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας σε ποινή φυλάκισης έξι μηνών με τριετή αναστολή.

Το περιστατικό αυτής της υπόθεσης συνέβηκε στις 4 Νοεμβρίου 1988, το βράδυ, όταν ο Σπύρου ενώ ήταν μεθυσμένος πήρε το κυνηγετικό του όπλο και απείλησε να σκοτώσει τη σύζυγό του Θέκλα όταν αυτή του έκανε παρατήρηση.

Εκδίδοντας την από-

φαση του, ο Δικαστής κ. Κραμβής τόνισε ότι δε στέλλει το Σπύρου στη φυλακή, γιατί έχει ήδη αρχίσει θεραπεία αποτοξίνωσης και θα ήθελε να του δώσει μια τελευταία ευκαιρία να γίνει ένας καλός οικογενειάρχης.

Στην επιμέτρηση της ποινής, λήφθηκαν υπόψη δύο άλλες υποθέσεις, που αφορούσαν απειλή κατά της ζωής της συζύγου του με μαχαίρι και εξύβριση.

Ο Σπύρου επιβαρύνθηκε τέλος με τα έξοδα της υπόθεσης που είναι £135.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παντέλα Ειρήνη
Χρυσοστόμου Στέφη
8, Λόρδου Βύρωνος
Στρόβολος - Λευκωσία

27 Δεκεμβρίου, 1990

Προς
Αρχηγό Αστυνομίας
Κύπρου

Αξιότιμε Κύριε,

Εμείς οι πιο κάτω υπογεγραμμένες είμαστε σπουδάστριες Κοινωνικής Εργασίας στα Τ.Ε.Ι. Πατρών.

Για να αποπερατώσουμε τις σπουδές μας, μάς απομένουν ουσιαστικά η Πρακτική μας Άσκηση και η ετοιμασία, παράδοση και υποστήριξη της Πτυχιακής μας Εργασίας.

Στα πλαίσια της συμφωνίας των Σχολών της Ελλάδος με το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Κύπρου, κάνουμε την Πρακτική μας Άσκηση απο τις 3/10/89 στο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας, Λευκωσίας.

Όσον αφορά την Πτυχιακή μας Εργασία, έχουμε αποφασίσει σε συνεννόηση με τον Δρα Χρίστο Μουζακίτη, Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας των Τ.Ε.Ι. Πατρών και υπεύθυνο καθηγητή για την Πτυχιακή μας Εργασία, να επιλέξουμε ως θέμα την "Κακοποίηση της Γυναίκας - Συζύγου στην Κυπριακή Πραγματικότητα".

Κρίναμε σκόπικη την επιλογή του θέματος αυτού και τη διεξαγωγή της έρευνας στην Κύπρο, επειδή πιστεύουμε πως τούτο θα αποτελέσει ελάχιστη συνεισφορά στη διερεύνηση ενός τόσο σοβαρού προβλήματος που άρχισε να απασχολεί και τον τόπο μας.

Η έρευνα που θα κάνουμε θα έχει μορφή Διερευνητική και σκοπό έχει την επισήμανση της έκτασης της κακοποίησης στα κυπριακά δεδομένα.

Συναφώς θα υποβάλλαμε παράκληση, όπως μας επιτρέφετε να διεξάγουμε την έρευνα μας μέσα στο χώρο της Αστυνομίας.

Συγκεκριμένα θα θέλαμε να μας παραχωρηθεί άδεια για συνεργασία με έναν Αστυνομικό Σταθμό στον οποίο θα διεξαχθεί η έρευνα - κατά

προτίμηση τον Αστυνομικό Σταθμό Λυκαβητού - όπου θα θέλαμε να συμπληρωθούν τα ερωτηματολόγια που ήδη ετοιμάσαμε.

Επιλέξαμε τον Αστυνομικό Σταθμό Λυκαβητού γιατί πιστεύουμε πως ο Σταθμός αυτός καλύπτει μια περιοχή με ανομοιογενή κοινωνικά στρώματα και έτσι θα μπορέσουμε να πάρουμε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των περιστατικών που πιθανόν να φτάσουν στον Σταθμό κατά το χρονικό διάστημα των τριών μηνών που θα θέλαμε να κρατήσει η έρευνα μας, από 15 Ιανουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου, 1990.

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η συλλογή των στοιχείων θα σας παρακαλούσαμε αν ήταν δυνατό να γίνει μέσω των εκάστοτε αστυνομικών εν υπηρεσία την ώρα που θα φτάνουν τα περιστατικά στον Σταθμό.

Περιττό να αναφέρουμε ότι όλες οι ενέργειες μας θα διέπονται από τις αρχές και αξίες της Κοινωνικής Εργασίας, τηρώντας πλήρη εχεμύθεια.

Είμαστε βέβαιες ότι θα ανταποκριθείτε θετικά στην παράκληση μας και σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων.

Με εκτίμηση
οι εκπ. Κοινωνικοί Λειτουργοί

Ειρήνη Παντέλα

Στέφη Χρυσοστόμου

ΚΥΠΡΙΑΚΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αρ. Φακ. ΤΑΕ/353(VIII)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΝΙΧΝΕΥΣΕΩΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

13 Ιανουαρίου, 1990.

Δ/δες
Ειρήνη ΠΑΝΤΕΛΑ και
Στέφη ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ,
Λόρδου Βύρωνος 8,
Στρόβολος

Γνωρίζω λήψη της επιστολής σας με ημερομηνία 27 Δεκεμβρίου, 1989, με την οποία ζητάτε να επισκεφθείτε τον Αστυνομικό σταθμό Λυκαβηττού για σκοπούς που αφορούν την Πτυχιακή σας εργασία και σας πληροφορώ ότι το αίτημα σας εγκρίνεται.

2. Προτού όμως επισκεφθείτε τον εν λόγω σταθμό παρακαλώ όπως επικοινωνήσετε με τον Αστυνομικό Διευθυντή Λευκωσίας, στο τηλέφωνο 30-5115, για διευθέτηση του όλου θέματος.

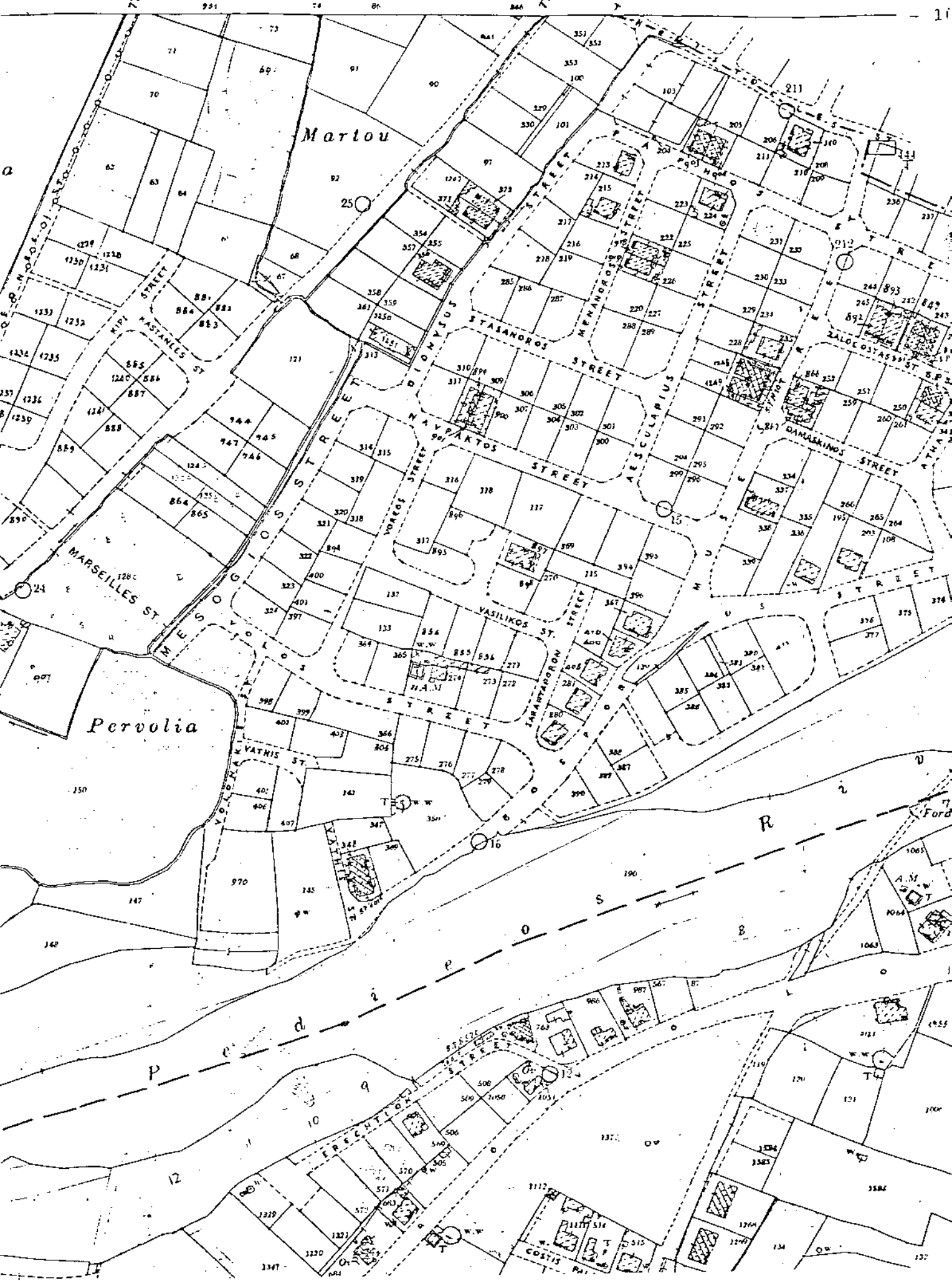
(N. ΚΑΖΑΦΑΝΙΣΤΗΣ)
Αστυνόμος Α',
γρ' Αναπλ. Αρχηγό Αστυνομίας

ΓΑ/ΧΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η
ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

STROYLOS VILLAGE
[BLOCK F] KHRYSELEUSA QR.

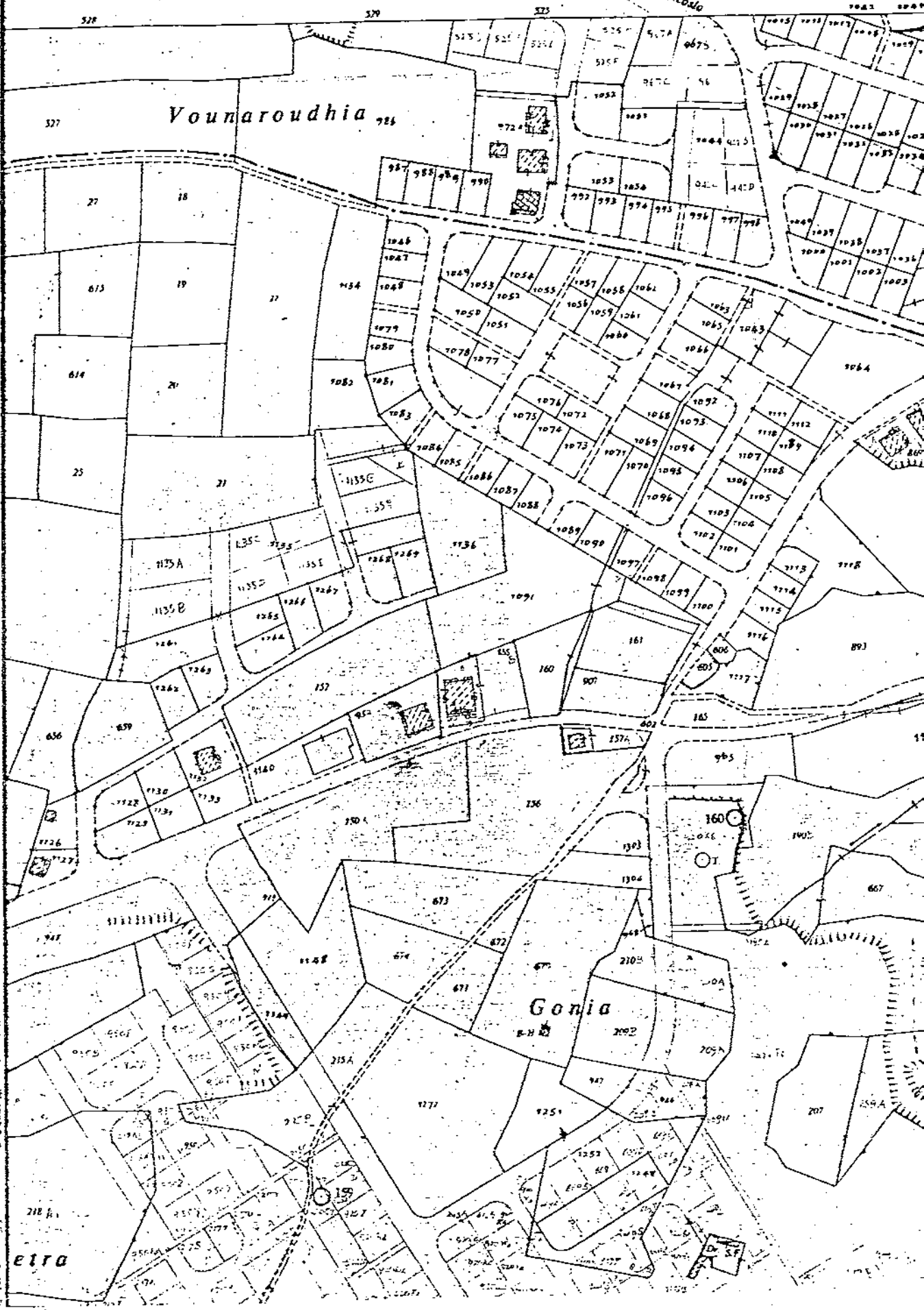
KX1.61 E.1

YERI VILLAGE
[BLOCK B]

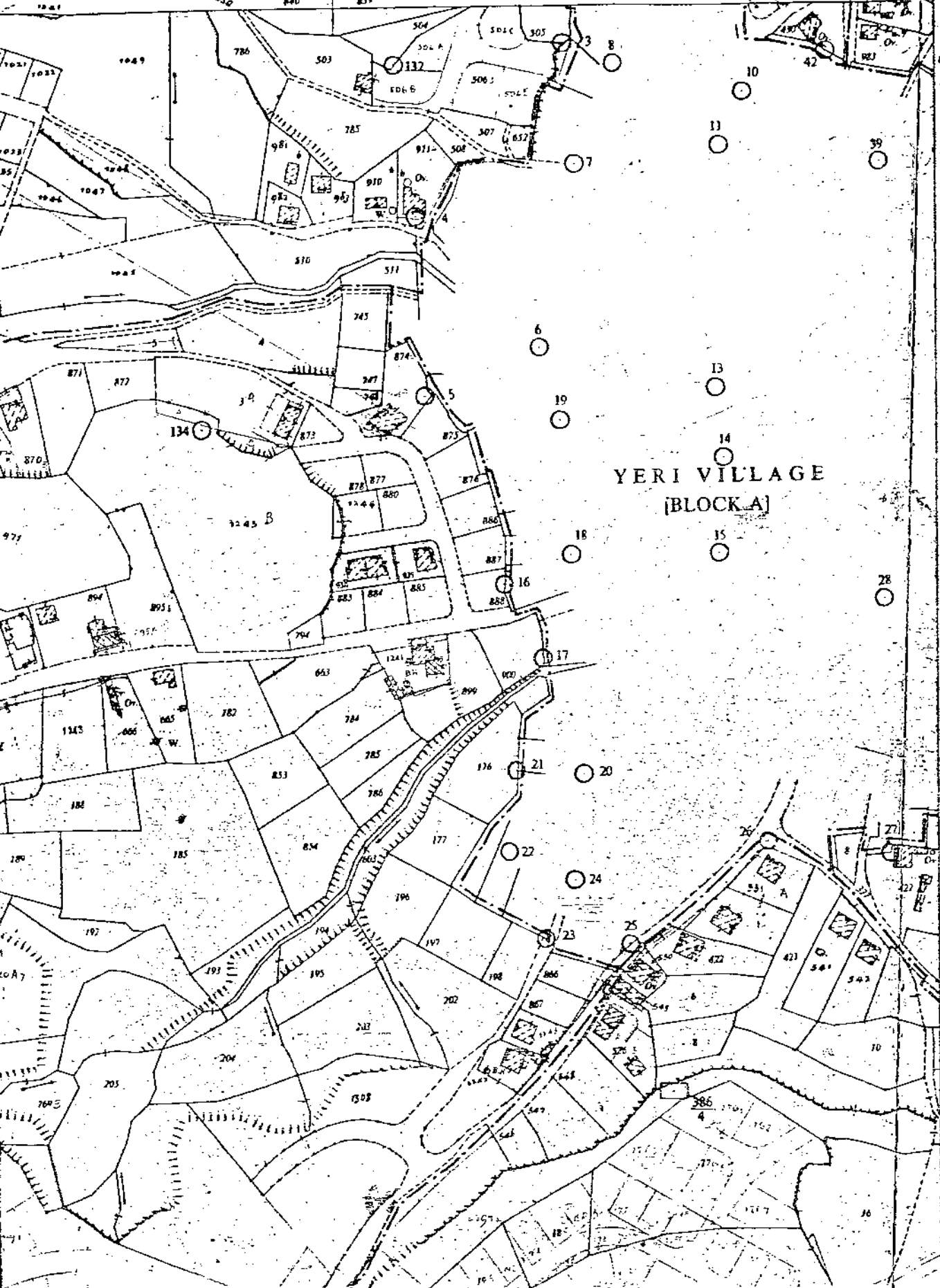
XXX 18.E.2

From Nicola

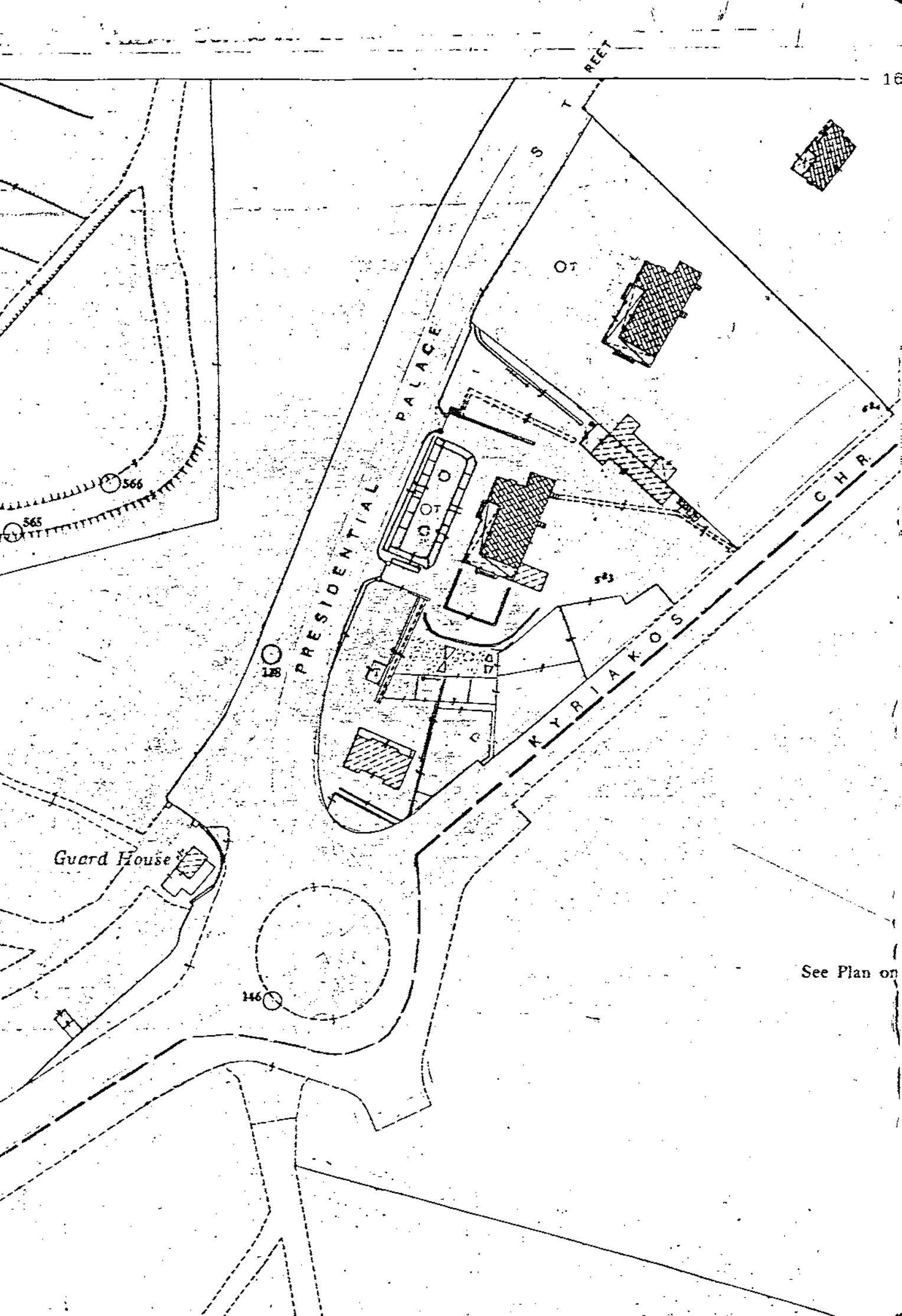

From Atholassa

YERI VILLAGE
(BLOCK B)
972 972 886

YERI VILLAGE
(BLOCK A)

Guard House

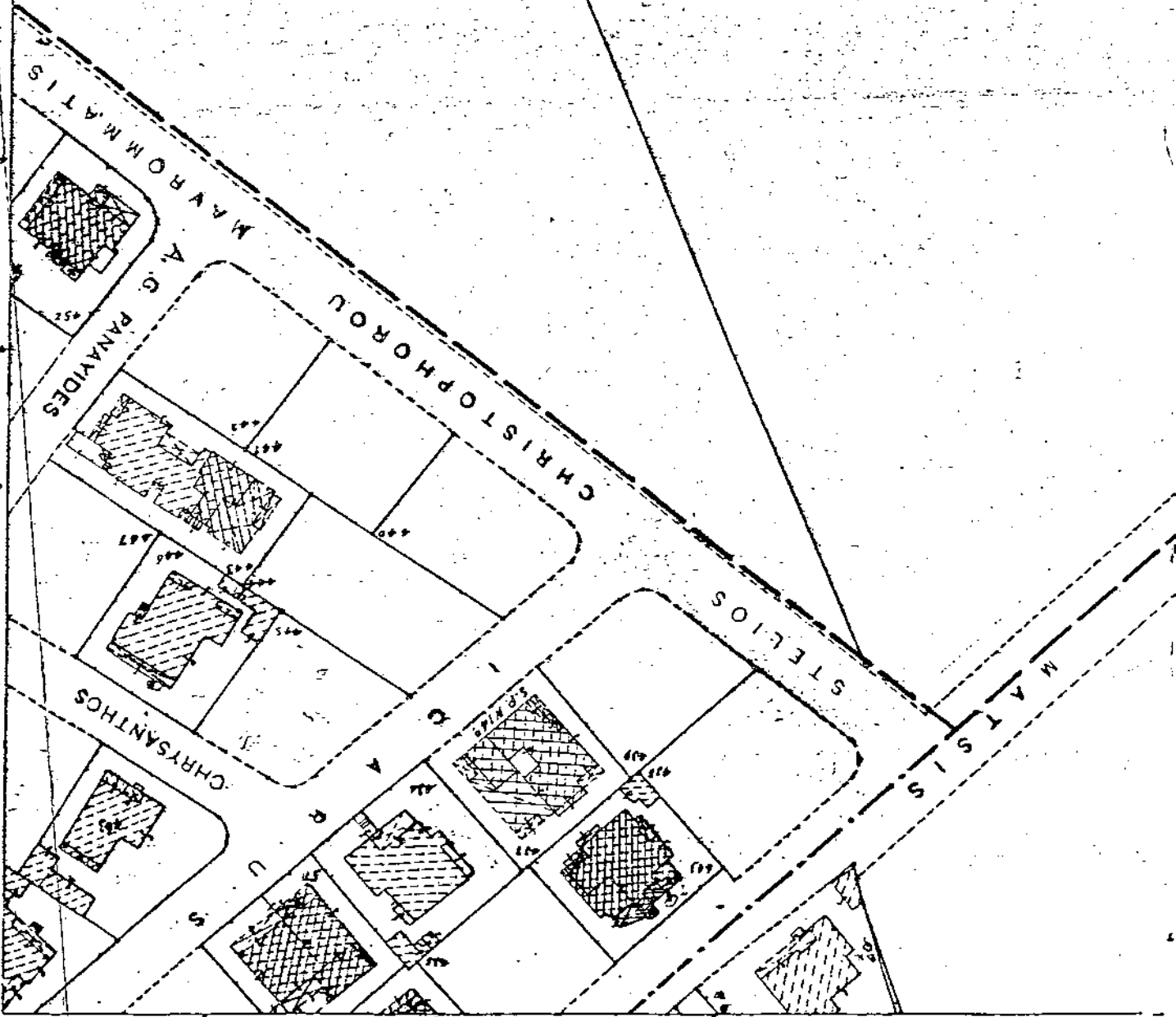
PRESIDENTIAL PALACE

KYRIAKOS

See Plan on

Scale 1 : 2500

[BLOCK B]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΒΙΒΛΙΑ

1. Άλζον Κλώντ, Η διπλή καταπίεση της γυναίκας, Εκδόσεις Ράππα, Αθήνα 1976.
2. Browne Angela, When Battered Women Kill, The Free Press, New York 1987.
3. Finkelhor David, Gelles J. Richard, The Dark Side of Families, Sage Publications Inc., London 1983.
4. Κατάκη Χάρης Δ, Οι τρεις ταυτότητες της Ελληνικής Οικογένειας, Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1971.
5. Λεντάκης Αντώνης, Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άντρα; Η πώς κατασκευάζεται η γυναίκα, Εκδόσεις Δωρικός, Αθήνα 1986.
6. More M. Donna, Battered Women, Sage Publications Inc., London 1979.
7. Ομάδα Ψυχοκοινωνικών Ερευνών, Η Κύπρια γυναίκα, Εκδόσεις Πρόοδος, Λευκωσία 1982.
8. Ουόκερ Λένορ, Η κακοποιημένη γυναίκα, Μετάφραση Δρ. Χ. Αναγνωστοπούλου - Μόσχου, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1989.
9. Πιντέρης Γεώργιος, Συντροφικότητα και Αστυνομία, Εκδόσεις Θυμάρη, Αθήνα 1985.
10. Πύργου Μαίρη, Μητριαρχία Πατριαρχία, Εκδόσεις Πρόοδος, Λευκωσία 1988.
11. Realman Hellen Harris, Κοινωνική Εργασία με Άτομα, Μετάφραση Ασπασία Καλούτση, Εκδόσεις Ατλαντίς 1957.
12. Ρόουμποθαμ Σίλα, Στο Περιθώριο της Ιστορίας 300 χρόνια Γυναικείας Καταπίεσης και Αγώνων, Εκδόσεις Γνώση, Αθήνα 1984.
13. Κυπριακός Ποινικός Κώδικας, Κυπριακή Δημοκρατία.

B. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. Cameron Jeremy, "Violentmen: The only remedy, "Social Work Today", 24 March 1988, page 25.
- "What is the answer to violence, "Social Work Today", 3 November 1986, page 27.
2. Davis V. Liane, "Battered Women: The Transpormation of a Social Promblem" Social Work, July - August 1987, page 306 - 311.
3. Mc Hugh Jim, "Why violence against staff goes unreported, "Social Work Today", 21 September 1987, page 9.
- The aftermath of Violence, "Social Work Today", 21 September 1987, page 10.
4. Taylor John, "Κακοποίηση: Θεραπευτική συζύγων", Εκλογή, Απρίλιος 1986, Τεύχος 69, σελ. 12 - 24.

Γ. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. Αντωνιάδου Χρ., "Ο Κύπριος συζυτά για κουμμουνισμό και ξυλοφορτώνει τη γυναίκα του", Ελευθεροτυπία, 1 Σεπτεμβρίου 1986, σελ. 3.
2. Θεοδούλου Γ., "Κακοποιούνται άγρια και σιωπούν", Απογευματινή, 8 Νοεμβρίου 1989, σελ. 5.
3. Κιλέ - Λιαπή Μ., "Η βία κατά των γυναικών και ο δικός μας ρόλος", Ελευθεροτυπία, 1 Φεβρουαρίου 1987, σελ. 3.
4. Σπόντα Π., "Θύματα κακοποίησης οι γυναίκες", Η ώρα, 6 Οκτωβρίου 1987, σελ. 14.
5. Χατζηγεωργίου Ε., "Βία σε βάρος της γυναίκας", Τα Νέα, 28 Φεβρουαρίου 1981, σελ. 12 - 13.
6. Χριστοφίδου Β., "Η ιστορική εξέλιξη της Γυναίκας - η Κύπρια και η βία", Χαραυγή, 25 Σεπτεμβρίου 1987, σελ. 6.

Δ. ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΕΣ

1. Μιτσιδης Α., "Λαογραφία", λήμμα στην Εγκυκλοπαίδεια ΚΥΠΡΟΣ, Εκδοτικός οίκος Διαγόρου, Λευκωσία 1987, τόμος ΣΤ, σελ. 69.

Ε. ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΕΡΕΥΝΕΣ

1. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Austria, Strasbourg 3.7.1987 .
2. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Belgium, Strasbourg 30.6.1987 .
3. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social fiels, National reports, Denmark, Strasbourg 1.7.1987 .
4. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measurs in the social field, National reports, Finland, Strasbourg 2.7.1987 .
5. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measurs in the social field, National reports, Fnance, Strasbourg 2.7.1987 .
6. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Federal Republic of Germany, Strasbourg 19.8.1987 .
7. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Greece, Strasbourg 26.10.1987 .
8. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures on the social field, National reports, Ireland, Strasbourg 7.8.1987 .

9. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures on the social field, National reports, Norway, Strasbourg 2.7.1987 .
10. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Netherlands, Strasbourg 30.6.1987 .
11. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Switzerland, Strasbourg 2.7.1987 .
12. Council of Europe, Colloguy on violence within the family: measures in the social field, National reports, Sweden, Strasbourg 30.6.1987 .
13. Επιτροπή επι Εθνικού Επιπέδου για τη δεκαετία του ΟΗΕ για τις γυναίκες, Λευκωσία Νοέμβριος 1981.
14. Ετήσια Έκθεση της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κύπρου, Λευκωσία 1988, σελ. 2.
15. Gelles R.J., The violent Home: A Study of Physical Aggression Between Husbands and Wives, Beverly Hills, California, Sage Publications 1974.
16. Sharipo R., Therapy with violent family, Springfield, Illinois, U.S.A. 1984.
17. Straus M. and Gelles R., Societal Change and Change in Family violence, Journal of the National Association of Social Work, No 6, November - December 1987, pp. 485 - 490.
18. Σύνδεσμος Κυπρίων γυναικών Επιστημών: "Η Κυπρία Επιστήμονας στη Κοινωνική και Πολιτική Ζωή, Λευκωσία 7 - 8 Φεβρουαρίου 1981.
19. Έρευνα του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας: Η βία

στην οικογένεια, Λευκωσία 1987.

ΣΤ. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

1. Σεμινάριο για τη βία μέσα στην οικογένεια, Λεμεσός 22 - 28 Οκτωβρίου 1989.
2. Σεμινάριο του Κέντρου Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας μέσα στην Οικογένεια, Λευκωσία, Φεβρουάριος - Μάρτιος 1990.

Ζ. ΛΕΞΙΚΑ

1. Σωτήρα Ηλία, Λεξικό της Δημοτικής Ελληνικής Γλώσσας, Εκδόσεις Γ. Λαδιάς & Σία, Αθήνα 1987.

Η. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

1. Βαρναβίδου Μάρω - Γραμματέας της Επιτροπής για θέματα της γυναίκας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.
2. Ιωάννου Αντρέας - Λοχίας της Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου στον Αστυνομικό Σταθμό Λυκαβητού, Λευκωσίας.
3. Καζαφανιώτης Νίκος - Αναπληρωτής Αστυνομός Α΄της Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου.
4. Πύργου Μαίρη - Πρόεδρος του Κέντρου Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας στην Οικογένεια.
5. Ρούσος Αργύρης - Διευθυντής του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας Κύπρου.
6. Τσιάπα Ιωάννα - Λειτουργός Στατιστικής Α΄του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών Κύπρου.
7. Φιλίππου Αντρέας - Υπεύθυνος του Αστυνομικού Σταθμού Λυκαβητού Λευκωσίας

